

Kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje 2025 metais apžvalga

Turinys

1. Įžanginis žodis.....	3
2. Įvadas	5
2.1. Prekybos žmonėmis samprata	5
2.2. Nacionalinio pranešėjo mandatas ir funkcijos	7
2.3. Apžvalgos tikslas ir turinys	9
3. Esminiai pastebėjimai ir rekomendacijos	11
3.1. Esminiai pastebėjimai apie prekybos žmonėmis mastą ir kovos su šiuo reiškiniu priemonės Lietuvoje 2025 m.....	11
3.2. Rekomendacijos.....	14
4. Prekybos žmonėmis situacija Lietuvoje 2025 m.	19
4.1. Ikiteisminiai tyrimai dėl prekybos žmonėmis	19
4.2. Nuo prekybos žmonėmis 2025 m. nukentėję asmenys.....	22
4.3. 2025 m. asmenims pareikšti įtarimai dėl prekybos žmonėmis	33
4.4. 2025 m. asmenims pareikšti kaltinimai dėl prekybos žmonėmis	35
4.5. 2025 m. teismuose nagrinėtos bylos, susijusios su prekyba žmonėmis.....	37
4.6. Prekybos žmonėmis situacijos Lietuvoje 2025 m. apibendrinimas	55
5. Pagalbos teikimas asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis	58
5.1. Tarptautinis pagalbos teikimo mechanizmas	58
5.2. Pagalbos teikimo reglamentavimas Lietuvoje	59
5.3. Pagalbą teikiančių nevyriausybinių organizacijų atranka ir finansavimas	63
5.4. Pagalbą teikiančių nevyriausybinių organizacijų atrankos tobulinimas.....	65
5.5. Nacionalinė asociacija prieš prekybą žmonėmis.....	67
5.6. Pagalbos nukentėjusiems asmenims teikimas 2025 m.....	68
5.7. Pagalbos priemonių nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis apibendrinimas	77
6. Kovos su prekyba žmonėmis priemonės ir jų įgyvendinimas.....	80
6.1. Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano įgyvendinimas ..	80
6.2. Prekybos žmonėmis prevencija	85
6.3. Tarpinstitucinis ir tarptautinis bendradarbiavimas, NVO įsitraukimas	98
6.4. Iššūkiai įgyvendinant kovos su prekyba žmonėmis priemones.....	102
6.5. Prevencinių kovos su prekyba žmonėmis priemonių apibendrinimas	104

1. Įžanginis žodis

Pristatome Kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje 2025 metais apžvalgą. Prekyba žmonėmis yra vienas šiurkščiausių žmogaus teisių ir laisvių pažeidimų, kuriuo paneigiamas žmogaus orumas, neliečiamumas ir teisė savarankiškai spręsti dėl savo gyvenimo. Tai itin sudėtingas ir dažnai latentinis nusikaltimas, nuo kurio nukentėję asmenys gali būti priklausomi nuo juos išnaudojančių asmenų, bijoti kreiptis pagalbos arba būti tokioje pažeidžiamoje padėtyje, kurioje jų realios galimybės pasipriešinti išnaudojimui yra iš esmės apribotos.

2025 metai kovos su prekyba žmonėmis srityje Lietuvai buvo reikšmingi. Nuo 2025 m. sausio 1 d. Seimo kontrolierių įstaigai pradėjus vykdyti nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis klausimais funkciją, buvo aiškiau atskirtos valstybės politikos šioje srityje formavimo ir koordinavimo funkcijos nuo nepriklausomos stebėsenos. Toks institucinis pokytis laikytinas svarbiu žingsniu siekiant užtikrinti, kad kovos su prekyba žmonėmis priemonės būtų vertinamos objektyviai, remiantis duomenimis, žmogaus teisių apsaugos standartais ir nuo prekybos žmonėmis nukentėjusių asmenų apsaugos poreikiais.

Šioje apžvalgoje pateikti duomenys rodo, kad prekybos žmonėmis reiškinys Lietuvoje kinta ir įgyja vis ryškesnį tarpvalstybinį pobūdį. Nors 2025 m. pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo, bendras vykdytų ikiteisminių tyrimų skaičius išaugo, o nukentėjusiais pripažintų asmenų skaičius buvo didžiausias per pastaruosius kelerius metus. Ypač išryškėjo užsienio valstybių piliečių pažeidžiamumas ir išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms. Didžiausia išnaudojimo rizika išlieka transporto, statybos, pramonės, gamybos ir paslaugų sektoriuose.

Apžvalgoje taip pat identifikuojamos sritys, kuriose būtina nuosekli ir neatidėliotina pažanga. Tai – prekybos žmonėmis atvejų atpažinimas, nukentėjusių asmenų nukreipimas gauti pagalbą, informacijos apie jų teises teikimas asmeniui suprantama kalba, pagalbos finansavimo tvarumas, valstybės ir savivaldybių institucijų bei nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo stiprinimas, taip pat duomenų rinkimo ir apdorojimo kokybė. Šie aspektai išlieka esminiais, nes nuo jų tiesiogiai priklauso valstybės gebėjimas veiksmingai reaguoti į šį nusikaltimą ir užtikrinti realias nukentėjusių asmenų galimybes gauti apsaugą, pagalbą ir teisingumą.

Prekybos žmonėmis prevencija neatsiejama nuo gebėjimo laiku atpažinti išnaudojimo rizikas, o nukentėjusių asmenų apsauga – nuo koordinuoto, jautraus ir į žmogaus teisių užtikrinimą orientuoto valstybės atsako.

Tikimės, kad šioje apžvalgoje pateikti duomenys, įžvalgos ir rekomendacijos prisidės prie išsamesnio prekybos žmonėmis situacijos Lietuvoje supratimo, paskatins duomenimis ir žmogaus teisių standartais grįstų sprendimų priėmimą bei sustiprins veiksmingos pagalbos nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims užtikrinimą. Pažanga šioje srityje neturėtų būti vertinama vien pagal formalių priemonių priėmimą – ji pirmiausia turi atsispindėti valstybės gebėjime laiku pastebėti, išgirsti ir apsaugoti pažeidžiamiausius asmenis.

Dėkojame visoms nevyriausybinėms organizacijoms, valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms, ekspertams ir specialistams, prisidėjusiems prie šios apžvalgos rengimo ir savo veikla stiprinantiems kovą su prekyba žmonėmis Lietuvoje.

Seimo kontrolierių įstaigos vadovė,
Seimo kontrolierė

dr. Erika Leonaitė

Seimo kontrolierė

dr. Jolita Miliuvienė

2. Įvadas

2.1. Prekybos žmonėmis samprata

Kiekvienais metais daugybė žmonių nukenčia nuo įvairių prekybos žmonėmis formų – jie išnaudojami skirtingais tikslais, įskaitant seksualines paslaugas, priverstinį darbą ir paslaugas, nusikalstamų veikų vykdymą, prekybą žmonių organais, elgetavimą. Dėl savo masto ir sudėtingumo ši problema sulaukia vis didesnio tarptautinio dėmesio, nes šiuo itin kompleksiniu nusikaltimu šiurkščiai pažeidžiamos žmogaus teisės ir laisvės, keliama grėsmė demokratinėms visuomenių vertybėms. Eurostato duomenimis¹, prekybos žmonėmis mastas Europoje išlieka didelis: nors, lyginant su ankstesniais metais, Europos šalyse 2024 m. registruotų nukentėjusiųjų skaičius sumažėjo apie 8 % (iki 9 678), ilgalaikė tendencija atskleidžia asmenų išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugoms augimą įvairiose valstybėse. Ši išnaudojimo forma 2025 m. išliko dominuojanti ir Lietuvoje.

Kovos su prekyba žmonėmis teisinio reguliavimo pagrindas – 2008 m. vasario 1 d. įsigaliojusi Europos Tarybos konvencija dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis (toliau – Konvencija), kurią Lietuvos Respublikos Seimas ratifikavo 2012 m.² Konvencija siekiama užkirsti kelią prekybai žmonėmis, užtikrinti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusių asmenų apsaugą, patraukti baudžiamojon atsakomybėn šią nusikalstamą veiką vykdančius asmenis bei stiprinti nacionalinių priemonių koordinavimą ir tarptautinį bendradarbiavimą kovos su prekyba žmonėmis srityje.

Konvencijos 4 straipsnyje sąvoka „Prekyba žmonėmis“ apibrėžta kaip žmonių verbavimas, pervežimas, perdavimas, slėpimas ar jų priėmimas grasinant, panaudojant jėgą ar kitas prievartos, grobimo, apgaulės, sukčiavimo formas, piktnaudžiaujant įgaliojimais ar pažeidžiama padėtimi arba mokant ar priimant pinigus ar kitą naudą tam, kad būtų gautas kito tą žmogų kontroliuojančio asmens sutikimas siekiant žmogų išnaudoti.

2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičiančios Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR (toliau – Direktyva), 2 straipsnyje pateiktas sąvokos „Prekyba

¹ Trafficking in human beings statistics, Eurostat, prieinama per: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Trafficking_in_human_beings_statistics.

² 2012 m. birželio 21 d. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Europos Tarybos konvencijos dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis ratifikavimo Nr. XI-2115.

žmonėmis“ apibrėžimas iš esmės sutampa su numatytoju Konvencijoje – joje išskiriami tie patys trys šio nusikaltimo elementai:

- nusikaltimą vykdančio asmens veiksmai (asmenų verbavimas, vežimas, perdavimas, laikymas ar priėmimas),
- naudotos poveikio priemonės (prievarta, apgaulė, grasinimai, jėgos ar kitokios prievartos panaudojimas, sukčiavimas, apgaulė, piktnaudžiavimas asmens pažeidžiamumu);
- tikslas (asmens išnaudojimas).

Direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje paaiškinta, kad asmens pažeidžiamumas – tai tokia padėtis, kai asmuo neturi tikro arba priimtino pasirinkimo, kaip tik pasiduoti prievartai, o šio straipsnio 3 ir 4 dalyse detalizuota, kad asmens išnaudojimas apima bent jau kitų asmenų išnaudojimą prostitucijai ar kitas seksualinio išnaudojimo formas, priverstinį darbą ar paslaugas, įskaitant elgetavimą, vergiją ar į vergiją panašią praktiką, priverstinę tarnystę, išnaudojimą įtraukiant į nusikalstamą veiką, taip pat išnaudojimą siekiant išimti organus. Nuo prekybos žmonėmis nukentėjusio asmens sutikimas su ketinamu arba faktišku išnaudojimu neturi reikšmės, jeigu buvo panaudota bent viena šių poveikio priemonių.

Lietuvoje baudžiamoji atsakomybė už prekybą žmonėmis ar su ja susijusiomis nusikalstamomis veikomis yra numatyta Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 147 straipsnyje „Prekyba žmonėmis“, 147¹ straipsnyje „Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms“, 147² straipsnyje „Naudojimas asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis“ ir 157 straipsnyje „Vaiko pirkimas arba pardavimas“.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pasisakęs³, kad prekybos žmonėmis veika pagal BK 147 straipsnį suprantama kaip tam tikri sandoriai, kurių objektas yra žmogus ir kuriais siekiama išnaudoti tą žmogų. Inkriminuojant prekybą žmonėmis, kiekvienu atveju turi būti nustatyti ir įrodyti visi būtinieji šio nusikaltimo sudėties požymiai: asmens laisvės ribojimas, bent vienos iš alternatyvių veikų padarymas (pardavimas, pirkimas, verbavimas, gabenimas ir kt.), bent vieno iš alternatyvių veikos padarymo ir nukentėjusiojo laisvės pažeidimo būdų

³ Plačiau žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos baudžiamuosiuose bylose dėl prekybos žmonėmis (BK 147 straipsnis), išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms (BK 147¹ straipsnis), naudojimosi asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis (BK 147² straipsnis) (BK XX skyrius) apžvalgoje, prieinama per: <https://www.lat.lt/lat-praktika/lat-praktikos-tam-tikrose-teises-srityse-apzvalgos/naudziamuju-byly-apzvalgos/68>.

panaudojimas (fizinis smurtas, grasinimai, pasinaudojimas priklausomumu ar pažeidžiamumu, apgaulė ir kt.), tyčia ir veikos padarymo tikslas – įtraukti kitą asmenį į tam tikrą išnaudojimą. Nukentėjusio asmens sutikimas būti išnaudojamam nešalina baudžiamosios atsakomybės už prekybą žmonėmis, nes toks sutikimas, duotas panaudojant prievartą, grąsinimus, piktnaudžiaujant asmens priklausomumu ar pažeidžiamumu, panaudojant apgaulę, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo vertinimu, negali būti laikomas savanorišku.

Nepaisant esamo teisinio reglamentavimo ir plėtojamos teismų praktikos, įgyvendinant kovos su prekyba žmonėmis priemones susiduriama su reikšmingais iššūkiais, kylančiais nukentėjusių asmenų identifikavimo, pagalbos jiems organizavimo ir teikimo, procesinių veiksmų atlikimo, patikimų duomenų rinkimo, institucijų ir kitų subjektų bendradarbiavimo ir siekio užtikrinti veiksmingą prevenciją srityse. Šiame kontekste ypatingą reikšmę įgyja objektyvus prekybos žmonėmis situacijos vertinimas bei informacijos apie šį reiškinį sistemimas. Tai užtikrina nacionalinio pranešėjo ar lygiaverčio mechanizmo institutas, kurio vaidmuo išsamiau aptariamas tolesnėje šio skyriaus dalyje.

2.2. Nacionalinio pranešėjo mandatas ir funkcijos

Konvencijos 29 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad prie Konvencijos prisijungusiose šalyse gali būti paskirti nacionaliniai pranešėjai arba sukurti kiti mechanizmai, skirti nacionaliniu lygmeniu stebėti valstybės institucijų veiklą kovojant su prekyba žmonėmis bei tikrinti, kaip įgyvendinami teisės aktai šioje srityje. Direktyvos preambulės 27 punkte Europos Sąjungos valstybės narės paragintos sukurti tokias nacionalines kovos su prekyba žmonėmis stebėsenos sistemas, kuriose būtų analizuojamos prekybos žmonėmis tendencijos, kaupiami statistiniai duomenys, vertinami kovos su prekyba žmonėmis rezultatai ir reguliariai teikiamos ataskaitos šiais klausimais.

Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (toliau – ESBO) Specialiojo atstovo ir koordinatoriaus kovai su prekyba žmonėmis biuras kartu su Jungtinės Karalystės nepriklausomu kovos su vergyste komisaru 2021 m. organizavo ekspertų lygio susitikimą, kuriame buvo aptartos nepriklausomų nacionalinių pranešėjų arba lygiaverčių mechanizmų funkcijos stiprinant valstybių kovą su prekyba žmonėmis. Ekspertai sutarė, kad nacionalinis pranešėjas arba lygiavertis mechanizmas yra reikšminga priemonė stiprinant valstybių pajėgumus šioje srityje. Tokie nepriklausomi mechanizmai padeda sistemingai rinkti ir nagrinėti duomenis apie prekybos žmonėmis situaciją, įskaitant sunkiai matomas latentines problemas, bei vertinti vykdomos politikos ir priemonių efektyvumą. Šio susitikimo metu prieita

prie išvados, kad veiksmingos ir skaidrios kovos su prekyba žmonėmis architektūra nacionaliniu lygmeniu turi būti paremta trimis pagrindinėmis grandimis – svarbus tiek nacionalinio pranešėjo, tiek nacionalinio koordinatoriaus, taip pat ir tarpinstituciniu lygmeniu veikiančios darbo grupės (angl. *Multi-Agency Task Force*) vaidmuo⁴.

Europos Tarybos Ekspertų grupė kovai su prekyba žmonėmis (angl. *Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings*, toliau – GRETA) 2024 m. vasario 28 d. ataskaitoje pakartotinai rekomendavo Lietuvai įsteigti nepriklausomą nacionalinį pranešėją arba sukurti kitą nepriklausomai veikiančią mechanizmą, siekiant užtikrinti veiksmingą valstybės institucijų kovos su prekyba žmonėmis veiklos stebėseną ir teikti rekomendacijas suinteresuotiems asmenims ir institucijoms⁵.

Siekiant valstybės politikos kovos su prekyba žmonėmis srityje formavimo, įgyvendinimo ir koordinavimo funkcijas atriboti nuo kovos su prekyba žmonėmis stebėsenos funkcijos ir taip užtikrinti nepriklausomą stebėseną šioje srityje, 2024 m. buvo priimtose ir nuo 2025 m. sausio 1 d. įsigaliojo Seimo kontrolierių įstatymo pataisos⁶, kuriomis Seimo kontrolierių įstaigai buvo perduota iki tol Vidaus reikalų ministerijos vykdyta nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis klausimais funkcija. Pagal šio įstatymo 19³ straipsnio 2 dalį, Seimo kontrolieriai, atlikdami kovos su prekyba žmonėmis stebėseną, analizuoja ir vertina prekybos žmonėmis tendencijas ir kovos su šiuo reiškiniu rezultatus, bendradarbiaudami su šioje srityje veikiančiomis valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis bei nevyriausybiniomis organizacijomis renka vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka Seimo kontrolieriams teikiamus statistinius duomenis ir kitą informaciją apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus. Taip pat Seimo kontrolieriai rengia metinę kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgą, teikia informaciją apie kovos su prekyba žmonėmis padėtį Lietuvos Respublikoje Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriui, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms organizacijoms, bei dalyvauja Europos Sąjungos nacionalinių pranešėjų arba lygiaverčių mechanizmų prekybos žmonėmis klausimais tinkle.

⁴ Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), Independent Anti-Slavery Commissioner, The role of independent National Rapporteurs or equivalent mechanisms in enhancing States' anti-trafficking responses, Issue brief, prieinama per: <https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/8/9/503920.pdf>.

⁵ Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA), Evaluation Report on Lithuania. Third Evaluation Round: Access to Justice and Effective Remedies for Victims of Trafficking in Human Beings, Council of Europe, 2024(04), 33 p., prieinama per: <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-lithuania-third-evaluation-round-focus-acce/1680aeae50>.

⁶ Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 1, 3, 4, 24 straipsnių, III skirsnio pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 19-3 straipsniu ir priedu įstatymas.

Įsigaliojus minėtiems Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimams ir Seimo kontrolierių įstaigai ėmus vykdyti nacionalinio pranešėjo funkciją, buvo aiškiai atskirtos kovos su prekyba žmonėmis stebėsenos ir šio klausimo koordinavimo funkcijos bei sudarytos prielaidos bendru darbu veiksmingai siekti pažangos šioje srityje.

Valstybės politiką viešojo saugumo, taigi ir kovos su prekyba žmonėmis, srityje ir toliau formuoja, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą Vidaus reikalų ministerija⁷. Vyriausybė 2025 m. atnaujino Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos sudėtį, į ją įtraukdama aukščiausio lygmens valstybės institucijų atstovus, o jai vadovauti pavedė vidaus reikalų ministrui. Taip siekiama užtikrinti greitesnį sprendimų priėmimą, veiksmingesnį veiklos koordinavimą ir aiškesnį nacionalinių prioritetų kovos su prekyba žmonėmis formavimą⁸. Ši komisija koordinuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų kovos su prekyba žmonėmis priemones ir veiksmus, nustato šių priemonių ir veiksmų prioritetus Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planui, kurį tvirtina vidaus reikalų ministras, teikia pasiūlymus dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų priemonių ir veiksmų įtraukimo į šį planą, taip pat analizuoja jų įgyvendinimo rezultatus.

2.3. Apžvalgos tikslas ir turinys

Šioje apžvalgoje pateikiami apibendrinti vykdytos stebėsenos metu surinkti duomenys apie kovos su prekyba žmonėmis padėtį Lietuvoje 2025 m., kuriuos siekiama palyginti su 2024 m. duomenimis⁹, įvertinti žmonių išnaudojimo Lietuvoje mastą, identifikuoti sritis, kuriose nustatoma daugiausia prekybos žmonėmis atvejų, atskleisti, kaip keičiasi išnaudojamų asmenų profilis ir kokios pažangos pasiekta užtikrinant pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims ir taikant prekybos žmonėmis prevencijos priemones.

Apžvalgoje pateikiama prekybos žmonėmis situacija Lietuvoje 2025 m.: 4 dalyje pristatomi statistiniai duomenys apie pradėtus ir vykdytus ikiteisminius tyrimus, nukentėjusius asmenis, pareikštus įtarimus prekybą žmonėmis ir išnaudojimą vykdžiusiems asmenims, už šiuos

⁷ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 291 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.1 punktas.

⁸ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2025 m. veiklos ataskaita, 47 p., prieinama per: https://vrm.lrv.lt/public/canonical/1772546389/10454/0000.VRM.2025%20m.veiklos%20ataskaita_SUDE-RINTA.pdf.

⁹ Plačiau žr. Seimo kontrolierių 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgą, prieinama per: [2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf](#).

nusikaltimus nuteistus asmenis ir jiems skirtas bausmes, trumpai apžvelgiama teismų praktika prekybos žmonėmis bylose; 5 dalyje aptariama pagalbos nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti asmenims sistema Lietuvoje ir 2025 m. asmenims suteikta pagalba; 6 dalyje apžvelgiamos taikytos kovos su prekyba žmonėmis priemonės įgyvendinant Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 m. veiksmų planą, valstybės ir savivaldybių lygmenimis vykdyta prevencinė veikla, taip pat įvairių sričių specialistų kvalifikacijos kėlimas kovos su prekyba žmonėmis srityje. Be to, apžvalgoje siekiama aptarti esamus iššūkius Lietuvoje, tokius kaip besikeičiantis prekybos žmonėmis pobūdis, statistinių duomenų fragmentiškumas, įvairių institucijų bendradarbiavimo sunkumai tiek nacionaliniu, tiek savivaldybių lygmenimis, taip pat kylantys sunkumai siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn su prekyba žmonėmis susijusias nusikalstamas veikas įvykdžiusius asmenis ir padėti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims. Apžvalgos 3 dalyje pateikiami pagrindiniai pastebėjimai ir rekomendacijos dėl tolesnių veiksmų siekiant pažangos šioje srityje.

Pastebėtina, kad duomenys apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka¹⁰ Seimo kontrolierių įstaiagai teikiami nuo 2025 m. Ši apžvalga parengta remiantis atsakingų valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų¹¹ duomenimis, Seimo kontrolierių įstaiagai pateiktais 2025–2026 m. Šie duomenys lyginami su ankstesnių metų statistine informacija, už kurios rinkimą ir sisteminimą iki 2025 m. buvo atsakinga Vidaus reikalų ministerija.

¹⁰ Vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1V-245 „Dėl Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

¹¹ Duomenis apie prekybos žmonėmis situaciją 2025 m. Lietuvoje Seimo kontrolierių įstaiagai pateikė: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, Nacionalinė teismų administracija, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos, Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras, Nacionalinė asociacija prieš prekybą žmonėmis, Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ ir savivaldybės.

3. Esminiai pastebėjimai ir rekomendacijos

3.1. Remiantis Seimo kontrolierių įstaigai pateiktais ir šioje apžvalgoje aptariamais duomenimis, pateikiami šie esminiai pastebėjimai apie prekybos žmonėmis mastą ir kovos su šiuo reiškiniu priemonės Lietuvoje 2025 m.:

3.1.1. Nepaisant to, kad, lyginant su 2024 m., 2025 m. pradėtų ikiteisminių tyrimų dėl prekybos žmonėmis skaičius sumažėjo (nuo 17 iki 13), bendras vykdytų ikiteisminių tyrimų skaičius išaugo (nuo 26 iki 37), o per metus nukentėjusiais pripažintų asmenų skaičius padidėjo nuo 22 iki 62. Dėl išnaudojimo specifikos dauguma nukentėjusiųjų, kaip ir 2024 m., buvo vyrai. Taip pat reikšmingai išaugo nukentėjusių užsienio valstybių piliečių dalis ir jų kilmės šalių įvairovė, lemianti poreikį užtikrinti informacijos teikimą įvairiomis kalbomis ir tarpkultūrinės komunikacijos įgūdžių svarbą teikiant pagalbą. Nuo 2019 m. iš esmės nekinstanti pagrindinė prekybos žmonėmis forma – išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms – 2025 m. ir toliau dominavo, ypač transporto ir statybos sektoriuose, kurie išliko kaip didžiausios rizikos sritys. Vis dėlto, papildomas tikslinis finansavimas, skirtas užtikrinti pakankamus žmogiškuosius ir administracinius išteklius kovai su prekyba žmonėmis išnaudojimo darbui ir paslaugoms tikslais, 2025 m. nebuvo skirtas.

3.1.2. Vertinant skirtingų institucijų duomenis apie 2025 m. vykdytus ikiteisminius tyrimus dėl prekybos žmonėmis ir nuo šio nusikaltimo nukentėjusius asmenis, nustatyta, kad kai kuriais atvejais pateikti duomenys nesutapo, todėl negalima pateikti visiškai tikslios statistikos. Dėl skirtingų duomenų rinkimo metodų taip pat egzistuoja teisėsaugos institucijų ir pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikiančių nevyriausybinių organizacijų duomenų apie einamaisiais metais nukentėjusiais pripažintus asmenis nesuderinamumas. Dėl klaidų, padarytų institucijoms renkant, apdorojant ir teikiant kitiems subjektams duomenis, kyla rizika, kad gali būti iškreipiamas realus prekybos žmonėmis paplitimo, nukentėjusių asmenų identifikavimo ir pagalbos jiems teikimo masto vertinimas, o tai gali turėti neigiamą poveikį priimant duomenimis grįstus sprendimus ir formuojant veiksmingą kovos su prekyba žmonėmis politiką.

3.1.3. Ne pirmus metus stebima tendencija, kad prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms aukomis dažniausiai tampa užsienio valstybių piliečiai, o Lietuva tampa šių nusikalstamų veikų tikslo šalimi, vis aiškiau atsispindi ir teismų praktikoje.

Didelė svarba įrodinėjant prekybos žmonėmis ir išnaudojimo buvimą tenka pasinaudojimo nukentėjusiojo pažeidžiamumu, nukentėjusiojo laisvės suvaržymo, priklausomybės nuo kaltininko aspektams. 2025 m. subendrintų laisvės atėmimo bausmių vidurkis pirmosios instancijos teismuose siekė 7 metus ir 8 mėnesius (2024 m. – 9 metus), apeliacinės instancijos teismuose – 5 metus ir 8 mėnesius (2024 m. – 5 metus ir 2 mėnesius). Nuteistiesiems už išnaudojimą priverstiniam darbui ar paslaugoms, įskaitant juridinį asmenį, 2025 m. skirtos baudos. Maksimali asmeniui priteista neturtinės žalos atlyginimo suma buvo 12 000 Eur.

3.1.4. 2025 m. buvo patobulintos projektų, skirtų teikti pagalbą asmenims, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, atrankos sąlygos ir nuo 2026 m. jos tapo lankstesnės: numatyta galimybė finansuoti daugiau nei vieną atrinktą projektą, atsisakyta reikalavimo, kad projektą įgyvendinti turi tik juridinis asmuo, kurio veikimo forma yra asociacija, taip pat numatyta, kad maitinimo ir apgyvendinimo paslaugų išlaidos valstybės biudžeto lėšomis dengiamos ir tais atvejais, kai šios paslaugos suteiktos asmenims, kurie galimai nukentėjo nuo prekybos žmonėmis. Vis dėlto šiems projektams įgyvendinti 2026 m. numatyta maksimali valstybės biudžeto lėšų suma metams (300 000 eurų) nuo 2021 m. nebuvo keičiama, nepaisant augančio prekybos žmonėmis atvejų skaičiaus, didėjančių sąnaudų ir pagalbą teikiančių subjektų skaičiaus. 2025 m. ši suma buvo nepakankama laikino apgyvendinimo paslaugoms užtikrinti, todėl nevyriausybinių organizacijų buvo priverstos ieškoti papildomų finansavimo šaltinių iš privačių asmenų Lietuvoje ir partnerių užsienyje, ir tik todėl visiems asmenims, kurie kreipėsi pagalbos, ji buvo suteikta.

3.1.5. Nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažintiems asmenims informacija apie jų teises ir galimybes gauti pagalbą įprastai pateikiama apsiribojant ikiteisminio tyrimo pareigūno įteikiamu bendro pobūdžio pranešimu, kuriame nurodomas pripažinimo nukentėjusiuoju faktas, aktualus Baudžiamojo kodekso straipsnis (straipsniai) ir nuoroda į Teisingumo ministerijos interneto svetainę, kurioje skelbiama informacija, skirta nuo visų nusikaltamų veikų nukentėjusiems asmenims. Tačiau šioje svetainėje specializuota informacija, skirta nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims, nėra skelbiama, ji lietuvių kalba skelbiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje. Be to, minėtas pranešimas įteikiamas tik lietuvių kalba. Todėl nors nuo 2026 m. sausio Teisingumo ministerijos puslapyje anglų kalba skelbiamas į anglų kalbą išverstas lankstinukas, skirtas nukentėjusiems nuo nusikaltimų, nesant angliškos pranešimo versijos su atitinkama nuoroda, ši informacija tampa sunkiai randama. Be to, nukentėjusiais pripažintiems asmenims praktikoje nėra įteikiamas Generalinio prokuroro 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. I-271

patvirtintas nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedas, kuris, remiantis minėtu įsakymu, buvo išverstas į anglų, prancūzų, vokiečių, lenkų ir rusų kalbas. Toks informacijos teikimas yra nepakankamas siekiant užtikrinti, kad nuo prekybos žmonėmis nukentėję asmenys realiai suprastų savo teises ir pagalbos gavimo galimybes, ypač tais atvejais, kai nukentėjusieji nemoka lietuvių kalbos, neturi galimybių naudotis internetu arba yra pažeidžiamose situacijose.

3.1.6. Tik dalis 2025 m. nukentėjusiais Lietuvos Respublikoje atliktuose ikiteisminiuose tyrimuose pripažintų asmenų gavo nevyriausybinių organizacijų teikiamą pagalbą (nukentėjusiais pripažinti 62 asmenys, o pagalba suteikta 34 asmenims). Tai rodo galimus nukreipimo į pagalbos sistemą trūkumus, todėl būtina stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir tobulinti nukreipimo į pagalbą teikiančius subjektus algoritmus, taip pat užtikrinti, kad nukentėjusiems ne Lietuvos Respublikos piliečiams informacija apie prieinamą pagalbą būtų teikiama jiems suprantama kalba.

3.1.7. Vykdamt prekybos žmonėmis prevenciją, 2025 m. atsakingos valstybės institucijos, dalis savivaldybių ir nevyriausybinės organizacijos organizavo informacinius renginius, kvalifikacijos kėlimo mokymus ir (ar) juose dalyvavo. Pagrindiniu iššūkiu užtikrinant veiksmingą prekybos žmonėmis prevenciją išliko nepakankamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir veiksmų šioje srityje koordinavimas. Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos sudarytos mažiau nei trečdalyje savivaldybių, o tik šešios iš jų savo interneto svetainėse skelbia informaciją apie šių komisijų veiklą. Tai leidžia daryti prielaidą, kad daugumos savivaldybių įsitraukimas sprendžiant su prekyba žmonėmis susijusius iššūkius gali būti nepakankamas.

3.1.8. Pagal Gyvenimo įgūdžių programą, su kuria Švietimo, mokslo ir sporto ministerija sieja prekybos žmonėmis prevencijos įgyvendinimą mokyklose, prekybos žmonėmis tema įtraukta į 5–8 klasėse besimokantiems mokiniams skirtą ugdymo turinį. Dėl to 1–4 klasėse besimokantys mokiniai gali likti nesupažindinti su šia grėsme (pavyzdžiui, suteikiant informaciją dėl bendravimo su nepažįstamais žmonėmis), o 9–12 klasių mokinių žinios šiuo klausimu neatnaujinamos ir negilinamos. Praktikoje išryškėja ir programos įgyvendinimo iššūkiai: dėl didelio darbo krūvio ne visi pedagogai gali dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo veiklose, trūksta metodinės medžiagos ir aiškių rekomendacijų, kaip šią temą integruoti į ugdymo procesą, taip pat stokojama informacijos apie lektorius, galinčius vesti mokymus pedagogams ar paskaitas mokiniams.

3.1.9. 2025 m. buvo tęsiama veikla siekiant kelti valstybės institucijų ir savivaldybių darbuotojų kompetencijas kovos su prekyba žmonėmis srityje. Vis dėlto pastebima, kad dalis nukentėjusiųjų nuo prekybos žmonėmis, ypač vaikai, nėra laiku identifikuojami, pagalba jiems suteikiama pavėluotai, o tam tikrais atvejais nukentėjusieji nuo prekybos žmonėmis patraukiami baudžiamojon atsakomybėn už jų atliktas nusikalstamas veikas, neatpažinus prekybos žmonėmis atvejo (-ų), todėl būtina toliau stiprinti valstybės institucijų ir savivaldybių darbuotojų kvalifikaciją bei praktinius gebėjimus prekybos žmonėmis atvejų atpažinimo, vertinimo ir reagavimo srityse.

3.2. Atsižvelgiant į tai, rekomenduotina:

Vyriausybei:

- Numatyti papildomą ir tikslinį finansavimą Valstybinei darbo inspekcijai, siekiant užtikrinti pakankamus žmogiškuosius ir administracinius išteklius kovai su prekyba žmonėmis išnaudojimo darbu ir paslaugoms tikslais. Taip pat sudaryti sąlygas stiprinti šioje srityje specializuotų darbuotojų pajėgumus, jų mokymą ir užtikrinti veiklos tęstinumą, ypatingą dėmesį skiriant didžiausios išnaudojimo rizikos sektoriams.
- Užtikrinti, kad, atlikus 2027 m. planuojamą pagalbos poreikio vertinimą, projektui, skirtam teikti pagalbą asmenims, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, įgyvendinti skiriama valstybės biudžeto lėšų suma būtų peržiūruta ir nustatyta atsižvelgiant į realius pagalbos poreikius, didėjančias sąnaudas bei paslaugų teikėjų galimybes, siekiant, kad skiriamos lėšos būtų pakankamos visapusiškai ir tęsinei pagalbai užtikrinti.

Vidaus reikalų ministerijai ir Generalinei prokuratūrai:

- Tobulinti su prekyba žmonėmis susijusių duomenų rinkimo, kaupimo ir apdorojimo mechanizmą, apimančią informaciją apie atliekamus ikiteisminius tyrimus, jų eigą ir priimtus procesinius sprendimus, taip pat apie asmenis, pripažintus nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, stiprinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir užtikrinant vienodą duomenų interpretavimo praktiką, nuoseklų ir suderintą jų įtraukimą į oficialiąją statistiką.

Vidaus reikalų ministerijai ir Nacionalinei teismų administracijai:

- Stiprinti ikiteisminio tyrimo pareigūnų ir teisėjų, dirbančių su prekybos žmonėmis bylomis, specializaciją, siekiant užtikrinti, kad šias bylas tiriantys pareigūnai ir jas nagrinėjantys teisėjai turėtų reikiamų žinių ir įgūdžių, įskaitant gebėjimą atsižvelgti į aukų identifikavimo, pažeidžiamumo, tarpvalstybinio nusikalstamumo ir kitus šioms byloms būdingus ypatumus bei tarptautinės teisės reikalavimus, ir kad ši kompetencija būtų sistemingai ugdoma periodinių mokymų pagrindu.

Vidaus reikalų ministerijai:

- Bendradarbiaujant su Seimo kontrolierių įstaiga inicijuoti Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį bei kovos su prekyba žmonėmis priemonės ir veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašo¹² pakeitimus, siekiant užtikrinti sklandesnį, nuoseklesnį ir išsamesnį duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovą su šiuo reiškiniu Lietuvoje rinkimą bei teikimą Seimo kontrolierių įstaigai, taip pat keitimąsi šiais duomenimis su nevyriausybinėmis organizacijomis, teikiančiomis pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

- Atlikti 2027 m. pagalbos poreikio asmenims, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, vertinimą, siekiant nustatyti reikalingos pagalbos apimtį, pobūdį, didėjančias sąnaudas bei paslaugų teikėjų galimybes, kad atrankos būdu laimėtam (-iems) projektui (-ams) įgyvendinti skiriamos lėšos būtų pakankamos visapusiškai ir tęstinei pagalbai užtikrinti.
- Apsvarstyti galimybę aiškiai ir išsamiai reglamentuoti specializuotos pagalbos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikimo tvarką, nelaukiant Europos

¹² Vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1V-245 „Dėl Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Komisijos finansuojamo projekto „Latvijos ir Lietuvos paramos aukoms sistemų tobulinimas“ įgyvendinimo termino pabaigos 2028 m.

- Užtikrinti, kad parengta informacinė medžiaga apie prekybą žmonėmis ir galimybę gauti nevyriausybinių organizacijų teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą asmenims, galimai nukentėjusiems ar nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, būtų prieinama ir užsienio kalbomis (be kita ko, anglų, rusų ir kitomis dažniausiai tikslinių grupių vartojamomis kalbomis) ir būtų perduota Vidaus reikalų ministerijai bei kitoms institucijoms, kurių veikloje gali būti susiduriama su galimai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiais asmenimis.
- Kartu su pagalba nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikiančiomis nevyriausybiniomis organizacijomis ir kitomis kompetentingomis institucijomis spręsti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems užsieniečiams, gavusiems leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, taikomo reikalavimo deklaruoti gyvenamąją vietą klausimą, siekiant užkirsti kelią administracinėms kliūtims pasinaudoti valstybės bei savivaldybių teikiamomis paslaugomis ir kita jiems reikalinga pagalba.

Policijos departamentui ir Valstybės sienos apsaugos tarnybai

- Užtikrinti, kad visais atvejais, nustatant galimai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusį asmenį, jis (ar jo atstovas) būtų nedelsiant jam suprantama kalba informuotas apie galimybę gauti nevyriausybinių organizacijų teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą, taip pat, kad būtų sudaryta galimybė prieš pirmą apklausą su galimai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiu asmeniu tokios organizacijos atstovui papasakoti šiam asmeniui apie organizacijos teikiamą pagalbą.

Generalinei prokuratūrai ir Policijos departamentui:

- Užtikrinti, prireikus atitinkamai papildant Integruotos baudžiamojo proceso sistemos (IBPS) funkcionalumus, kad kiekvienam nukentėjusiuoju pripažintam asmeniui, įskaitant nukentėjusiuosius nuo prekybos žmonėmis, būtų įteikiamas Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedas¹³ ar jo vertimas į asmeniui suprantamą kalbą.

¹³ Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedo forma, patvirtinta Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. I-271 „Dėl Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedo formos patvirtinimo“.

- Atsižvelgiant į duomenis apie nukentėjusiuosius, taip pat ir nuo prekybos žmonėmis, Lietuvoje pripažintus asmenis, apsvarstyti poreikį išversti Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedą į papildomas kalbas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai:

- Imtis priemonių, kad su prekyba žmonėmis susijusios temos būtų įtrauktos į įvairiose klasėse besimokantiems mokiniams skirtą Gyvenimo įgūdžių programą, ir užtikrinti ne tik deklaratyvų programos įgyvendinimą, kad pagal ją būtų skatinamas didesnis įvairaus amžiaus mokinių sąmoningumas jiems suteikiant žinias, kaip atpažinti prekybos žmonėmis situacijas, išvengti išnaudojimo rizikos ir kreiptis pagalbos susidūrus su galimomis prekybos žmonėmis grėsmėmis.

Lietuvos savivaldybių asociacijai ir savivaldybėms, Generalinei prokuratūrai, Policijos departamentui, Valstybės sienos apsaugos tarnybai ir nevyriausybinėms organizacijoms, teikiančioms pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims:

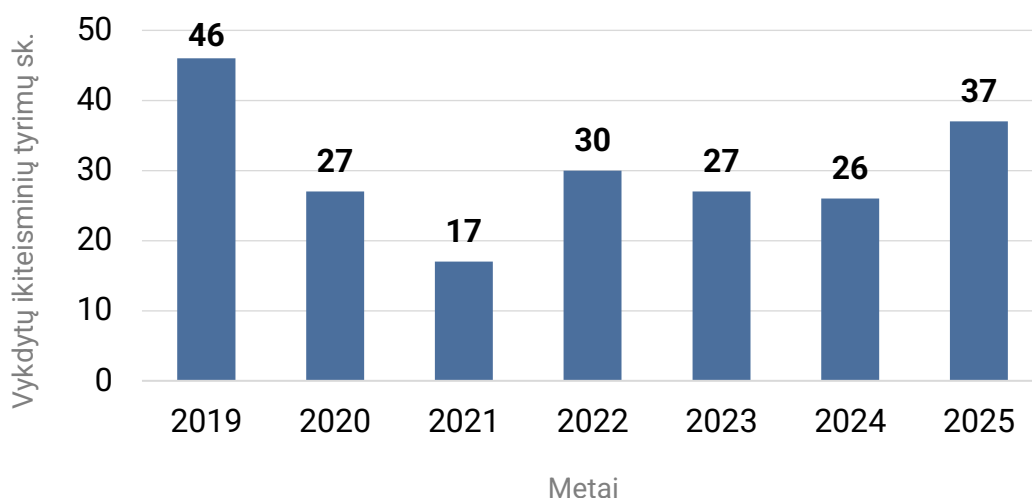
- Inicijuoti reguliarius specializuotų prokurorų, policijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų, savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų, dirbančių kovos su prekyba žmonėmis ir pagalbos nukentėjusiems asmenims organizavimo ir teikimo srityje, atstovų susitikimus Lietuvos Respublikos apskrityse, siekiant savivaldybėse stiprinti tarpžinybinį bendradarbiavimą, užtikrinti veiksmingą apsikeitimą informacija ir gerąja patirtimi, operatyvų prekybos žmonėmis atvejų nustatymą ir tyrimą, nukentėjusių asmenų nukreipimą gauti pagalbą ir nuoseklų pagalbos organizavimą, taip pat aptarti kovos su prekyba žmonėmis priemonių taikymą savivaldybėse. Siekiant užtikrinti nuoseklų ir koordinuotą susitikimų apskrityse organizavimą, tikslinga numatyti aiškią jų organizavimo tvarką, tikslus ir veiklos principus. Tai galėtų būti įgyvendinama ir steigiant apskričių lygmens tarpžinybines komisijas ar darbo grupes, į kurias būtų įtraukiami prokuratūros, policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos (kur aktualu), savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų atstovai, o šių komisijų ar darbo grupių veiklos pagrindai būtų nustatomi jų veiklos nuostatuose.

- Tęsti įvairių sričių darbuotojų ir pareigūnų kompetencijų stiprinimą prekybos žmonėms prevencijos, atpažinimo ir pagalbos organizavimo bei teikimo nukentėjusiems asmenims srityse, ypatingą dėmesį skiriant darbo su didesnę išnaudojimo riziką patiriančiais asmenimis (nepilnamečiais, užsieniečiais, priklausomybių turinčiais asmenimis ir kt.) specifikai.

4. Prekybos žmonėmis situacija Lietuvoje 2025 m.

4.1. Ikteisminiai tyrimai dėl prekybos žmonėmis

Generalinės prokuratūros ir Policijos departamento duomenimis¹⁴, 2025 m. Lietuvoje buvo atliekami 37 ikiteisminiai tyrimai dėl galimų su prekyba žmonėmis susijusių nusikalstamų veikų. Iš jų 13 ikiteisminių tyrimų buvo pradėta 2025 m., t. y. 4 mažiau, nei jų buvo pradėta 2024 m., tačiau bendras vykdytų ikiteisminių tyrimų skaičius didėjo (1 pav.).

1 pav. Prekybos žmonėmis srityje 2019–2025 m. Lietuvoje vykdytų ikiteisminių tyrimų pagal BK 147, 147¹ ir 157 straipsnius skaičius¹⁵.

2025 m. daugiausia ikiteisminių tyrimų buvo vykdoma pagal BK 147 straipsnį „Prekyba žmonėmis“ (24 ikiteisminiai tyrimai: 17 pagal 147 straipsnio 1 dalį ir 7 – pagal 147 straipsnio 2 dalį) ir pagal BK 147¹ straipsnį „Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms“ (18 ikiteisminių tyrimų: 14 pagal BK 147¹ straipsnio 1 dalį ir 4 – pagal BK 147¹ straipsnio 2 dalį).

¹⁴ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁵ Vidaus reikalų ministerijos 2023 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvoje apžvalgoje pateikta informacija, prieinama per: <https://vrm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/5/P92qv6zxmPU.pdf>, taip pat Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Seimo kontrolierių įstaigai 2025 ir 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

Pagal BK 157 straipsnį „Vaiko pirkimas arba pardavimas“ buvo atliekami 5 ikiteisminiai tyrimai (4 pagal BK 157 straipsnio 1 dalį ir 1 – pagal BK 157 straipsnio 2 dalį). Taip pat 1 ikiteisminis tyrimas buvo atliekamas pagal BK 147² straipsnio „Naudojimasis asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis“ 1 dalį¹⁶.

Pastebėtina, kad ikiteisminiai tyrimai dėl minėtų nusikalstamų veikų buvo vykdyti Kauno, Klaipėdos, Utenos ir Vilniaus apskričių vyriausiuosiuose policijos komisariatuose. Turimais duomenimis, nusikalstamos veikos galimai buvo vykdytos Alytuje, Kaune, Kauno rajone, Kėdainiuose, Klaipėdoje, Marijampolėje, Palangoje, Panevėžyje, Plungėje, Radviliškyje, Utenoje, Vievyje, Vilniuje, Vilniaus rajone ir Visagine. Taip pat nustatyta, kad galimos nusikalstamos veikos apėmė ir užsienio valstybes, įskaitant Airiją, Belgiją, Ispaniją, Italiją, Jungtinę Karalystę / Škotiją, Lenkiją, Nyderlandus, Prancūziją ir Vokietiją. Taigi prekybos žmonėmis nusikaltimai nėra lokalizuoti tik konkrečiose savivaldybėse ar šalies regionuose, bet gali būti paplitę visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, taip pat turėti tarpvalstybinį pobūdį. Atsižvelgiant į tai, svarbu, kad visos savivaldybės, nepriklausomai nuo jų dydžio ar geografinės padėties, skirtų tinkamą dėmesį prekybos žmonėmis prevencijai, galimų aukų identifikavimui, tarpinstituciniam bendradarbiavimui ir pagalbos teikimo mechanizmų stiprinimui.

2026 m. sausio 30 d. duomenimis, iš visų 37 ikiteisminių tyrimų, 26 buvo tebevykdomi, 5 – užbaigti kaltinamaisiais aktais, 6 – Baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio „Aplinkybės, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas“ 1 dalies 1 punkte ir 212 straipsnio „Ikiteisminio tyrimo nutraukimo atvejai“ 1 arba 2 punkte numatytais pagrindais buvo nutraukti paaiškęjus, kad nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių ar ikiteisminio tyrimo metu nesurinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių įtariamojo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo.

2025 m. fiksuotas ikiteisminių tyrimų dėl galimo trečiųjų šalių piliečių išnaudojimo Lietuvoje priverstiniam darbui ar paslaugoms skaičiaus augimas. Taip pat stebimas didelis skaičius ikiteisminių tyrimų, susijusių su galimu jaunų (iki 29 m. amžiaus) ir kitų pažeidžiamų asmenų išnaudojimu nusikalstamoms veikoms daryti, įskaitant narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimą bei vagysčių darymą Europos Sąjungos valstybėse. 2025 m. vykdytuose ikiteisminiuose tyrimuose daugiausiai tirti galimi prekybos žmonėmis ir išnaudojimo atvejai, kai užsienio šalių pilietybę turintys asmenys apgaule arba pasinaudojus nukentėju-

¹⁶ Pastaba: galimai padarytų nusikalstamų veikų skaičius (Generalinės prokuratūros duomenimis – 85) viršijo ikiteisminių tyrimų skaičių (37), nes 9 ikiteisminiai tyrimai buvo atliekami dėl galimai padarytų nusikalstamų veikų pagal kelias BK nuostatas (skirtingus straipsnius ir (ar) jų dalis).

sio asmens priklausomumu ar pažeidžiamumu (dėl lietuvių kalbos nemokėjimo, nepakankamų teisinių žinių, kultūrinių ypatumų, sudėtingos finansinės padėties, psichologinio neatsparumo, psichikos sveikatos problemų, turimos priklausomybės) verbuoti, gabenti ir išnaudoti priverstiniam darbui, prostitucijai, elgetavimui ar nusikalstamų veikų (ypač vagysčių ir narkotikų platinimo) vykdymui. 1 ikiteisminis tyrimas 2025 m. pradėtas siekiant nustatyti, ar įvykdyta nusikalstama veika – moters išnaudojimas surogatinei motinystei.

Generalinės prokuratūros duomenimis¹⁷, prekybos žmonėmis nusikaltimai vis dažniau vykdomi pasitelkiant teisėtus migracijos siekiant įsidarbinti mechanizmus (per įdarbinimo agentūras, subrangą, komandiruotes). Tikėtina, kad ateityje plėsis tarpvalstybinės darbuotojų išnaudojimo schemas, grindžiamos klaidinančia informacija apie asmenų teisinį statusą užsienio valstybėje, manipuliavimu sudėtingomis migracijos procedūromis, dokumentų klastojimu, siekiu išlaikyti aukas teisinio neapibrėžtumo ir priklausomybės nuo darbavio būsenoje. Asmenims netekus leidimo teisėtai pasilikti šalyje darbo pagrindu, didės jų pažeidžiamumas antriniam išnaudojimui šešėlinėje ekonomikoje, ypač nelegalaus darbo ir neoficialių paslaugų sektoriuose.

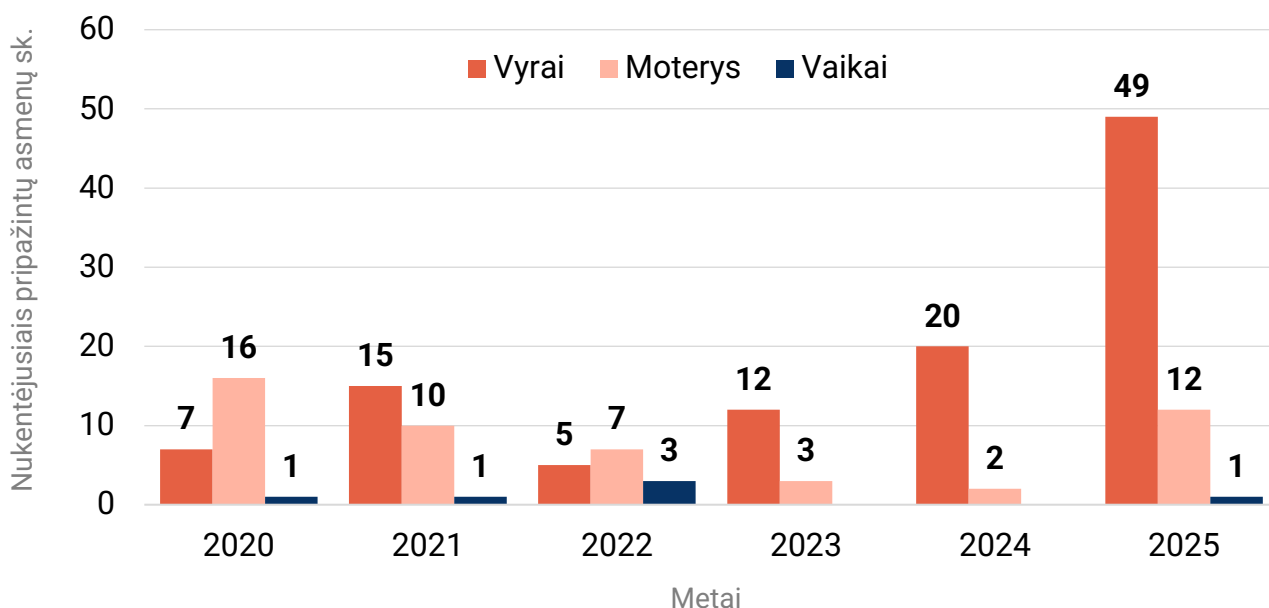
Generalinė prokuratūra taip pat pastebėjo didelį užsieniečių seksualinio išnaudojimo atvejų skaičių, susijusį su atvejais, kai asmenys, atvykę į Lietuvą ir gavę leidimą laikinai joje gyventi, vėliau išgabenti į kitas Europos Sąjungos valstybes arba išnaudojami prostitucijai Lietuvos Respublikoje. Generalinės prokuratūros nuomone, atsižvelgiant į Lietuvos ekonominę ir geopolitinę padėtį Europoje, tikėtina, kad šios tendencijos artimiausiu laikotarpiu išliks.

Prognozuojama, kad skaitmeninių priemonių pasitelkimas vykdant prekybos žmonėmis nusikaltimus taip pat augs. Asmenų verbavimas, kontrolė ir atsiskaitymai su jais vis dažniau bus vykdomi per skaitmenines ir uždaras komunikacijos platformas, o nusikalstamų pajamų slėpimas bus organizuojamas per neoficialias finansinės apskaitos formas. Asmenų išnaudojimo praktikos bus vis labiau integruojamos į teisėtai veikiančias verslo struktūras per subrangos grandines, kelių darbdavių modelius ir formaliai teisėtus komandiravimo mechanizmus, sistemingai pažeidžiant darbuotojų teises.

¹⁷ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

4.2. Nuo prekybos žmonėmis 2025 m. nukentėję asmenys

2025 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis Lietuvos Respublikoje atliekamuose iki-teisminiuose tyrimuose buvo pripažinti 62 asmenys¹⁸, t. y. daugiausiai per 6 metų laikotarpį ir beveik tris kartus daugiau nei 2024 m., kai nukentėjusiais buvo pripažinti 22 asmenys (2 pav.). Iš 62 asmenų 49 buvo vyrai, 12 – moterys ir 1 vaikas.

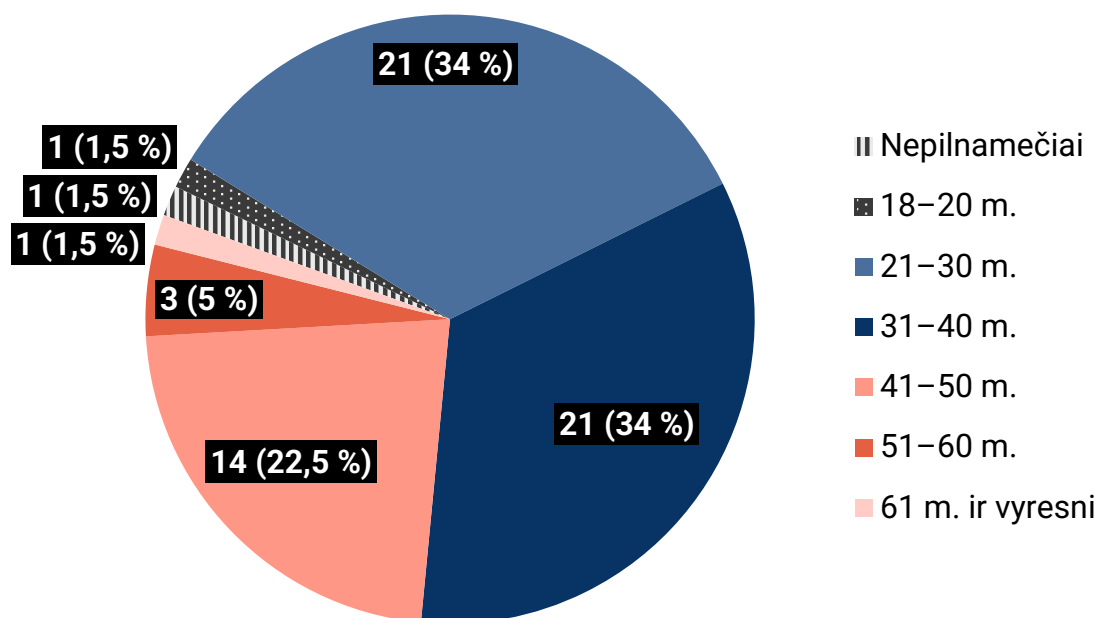
2 pav. 2020–2025 m. Lietuvoje nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažintų asmenų skaičius pagal lytį, papildomai išskiriant vaikus.¹⁹

Nukentėjusiais pripažintų asmenų amžius įvairus: nepilnametis – 1, nuo 18 iki 20 m. – 1, nuo 21 iki 30 m. – 21, nuo 31 iki 40 m. – 21, nuo 41 iki 50 m. – 14, nuo 51 iki 60 m. – 3, 61 m. ir vyresnio amžiaus – 1 (3 pav.).

¹⁸ Apibendrinta Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“, Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ ir Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 29 d. el. paštu, taip pat vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹ Vidaus reikalų ministerijos 2020–2024 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvoje apžvalgos, prieinamos per: <https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1/kova-su-prekyba-zmonemis-1/>, taip pat Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Seimo kontrolierių įstaigai 2025 ir 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

Tai, kad 2025 m. nukentėjusiu nuo prekybos žmonėmis buvo pripažintas tik 1 vaikas, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vertinimu, rodo, jog dėl ribotų kompetencijų prekybos žmonėmis (ypatingai vaikais) atvejai vis dar gali būti nepakankamai atpažįstami specialistų²⁰.

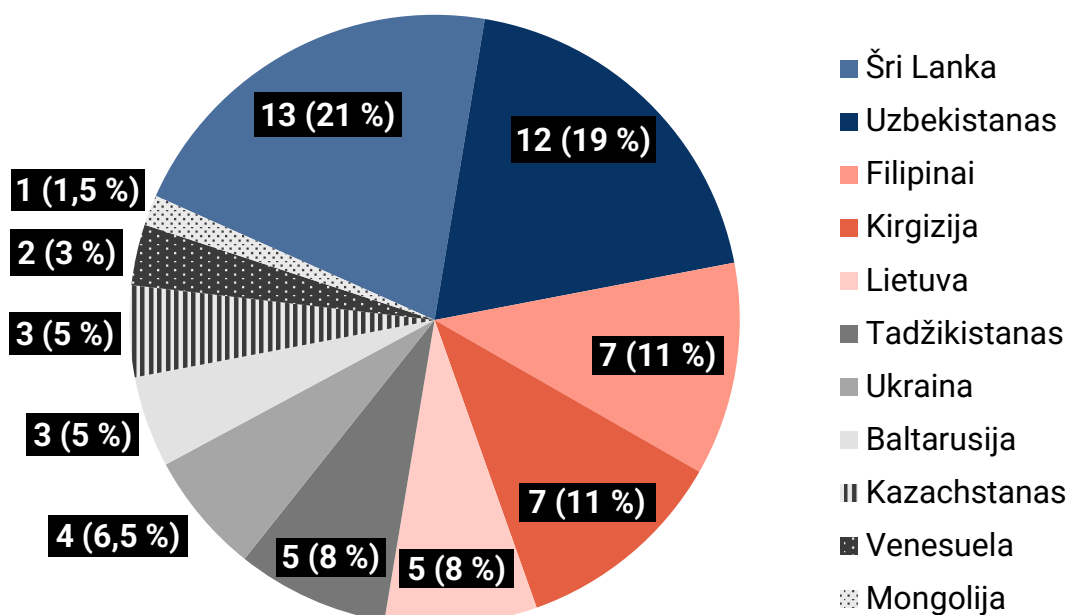

3 pav. 2025 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažinti asmenys pagal amžiaus grupes, asmenų skaičius ir procentinė dalis²¹.

92 proc. visų 2025 m. pripažintų nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis asmenų buvo užsienio šalių piliečiai. Pastebėtina, kad šie asmenys buvo atvykę iš 10 užsienio valstybių, daugiausiai jų – iš Šri Lankos ir Uzbekistano (4 pav.).

²⁰ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. S-283 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²¹ Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Seimo kontrolierių įstaigai 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

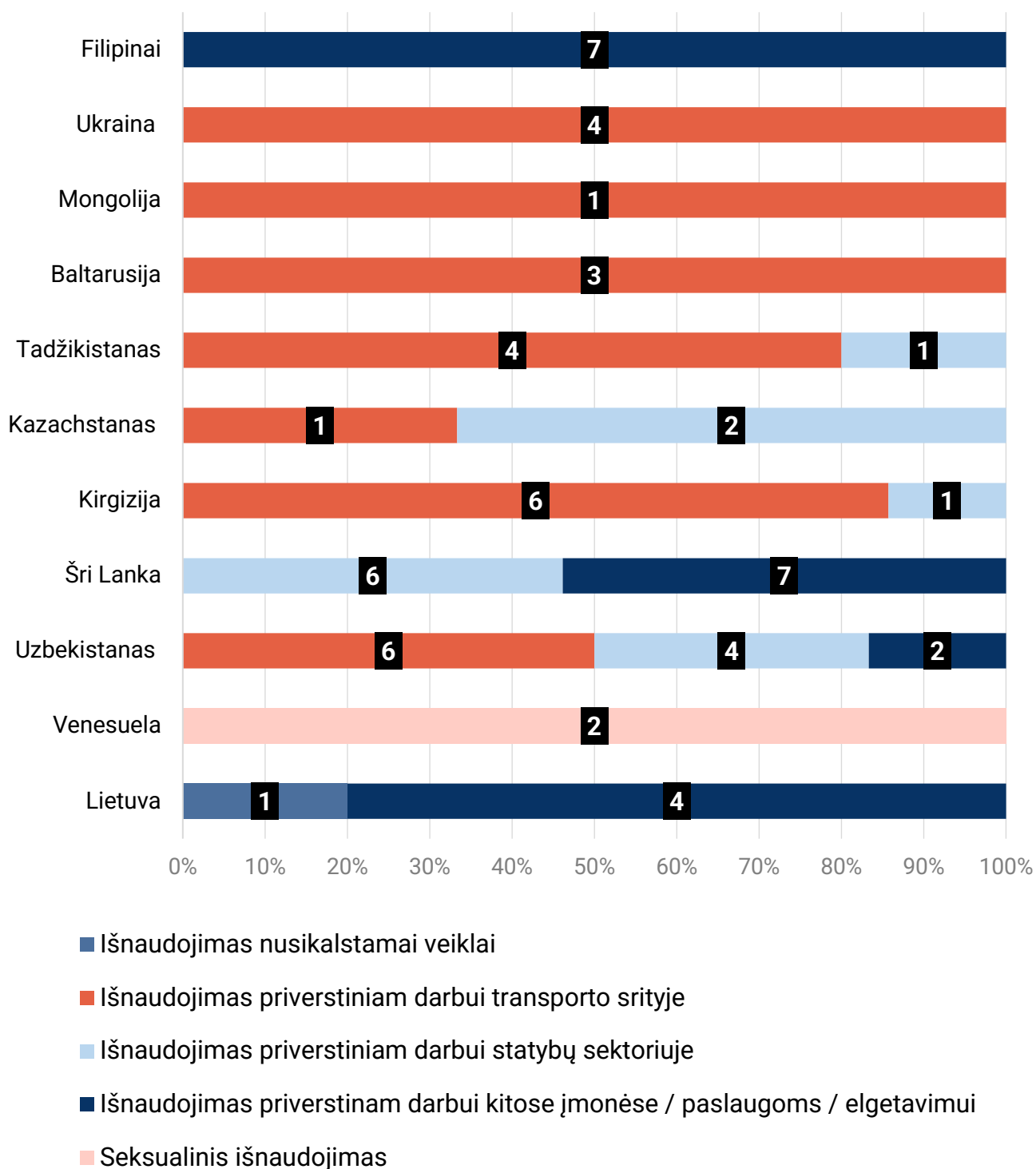
4 pav. 2025 m. nukentėjusieji nuo prekybos žmonėmis asmenys pagal pilietybę, asmenų skaičius ir procentinė dalis²².

Daugiausiai asmenų, t. y. 45, 2025 m. nukentėjusiais buvo pripažinti pagal BK 147¹ straipsnį „Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms“ (19 asmenų pagal BK 147¹ straipsnio 1 dalį ir 26 – pagal BK 147¹ straipsnio 2 dalį), pagal BK 147 straipsnio „Prekyba žmonėmis“ 2 dalį nukentėjusiais pripažinta 18 asmenų ir 1 asmuo – pagal BK 157 straipsnį „Vaiko pirkimas arba pardavimas“²³. Transporto srityje išnaudotais pripažinti 25 asmenys, statybų sektoriuje – 14, priverstiniam darbui įmonėse (plastiko perdirbimo įmonėje, siuvimo gamykloje, maisto pramonės įmonėje ir sertifikavimo paslaugas teikiančioje įmonėje) – 17, elgetavimui – 3, seksualinėms paslaugoms – 2, kurie nukentėjusiais 2025 m. pripažinti pakartotinai (teismui tenkinus nukentėjusiųjų atstovo skundą dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo). Išnaudotu nusikalstamoms veikoms daryti (paimti narkotines medžiagas iš paštomato) pripažintas 1 asmuo (5 pav.).²⁴

²² Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Seimo kontrolierių įstaigai 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

²³ Kai kurie asmenys nukentėjusiais buvo pripažinti pagal kelis Baudžiamojo kodekso straipsnius.

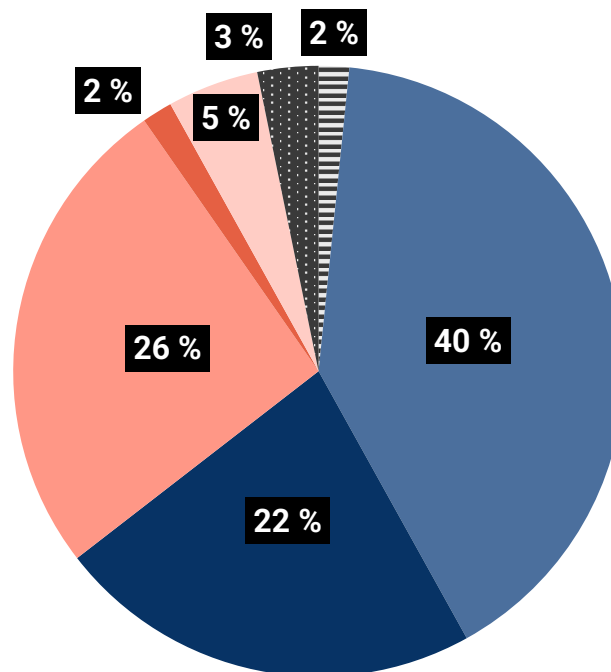
²⁴ Apibendrinta Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“, Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ ir Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 29 d. el. paštu, taip pat vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

5 pav. 2025 m. nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiais pripažinti asmenys pagal pilietybę ir išnaudojimo tikslą (proc.)²⁵.

²⁵ Apibendrinta Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“, Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir

Visi šie asmenys buvo išnaudojami Lietuvoje (Vilniuje, Kaune, Utenoje, Visagine) (6 pav.). Policijos departamento duomenimis²⁶, iš jų 7 asmenys taip pat buvo išnaudojami Lenkijoje ir Vengrijoje.

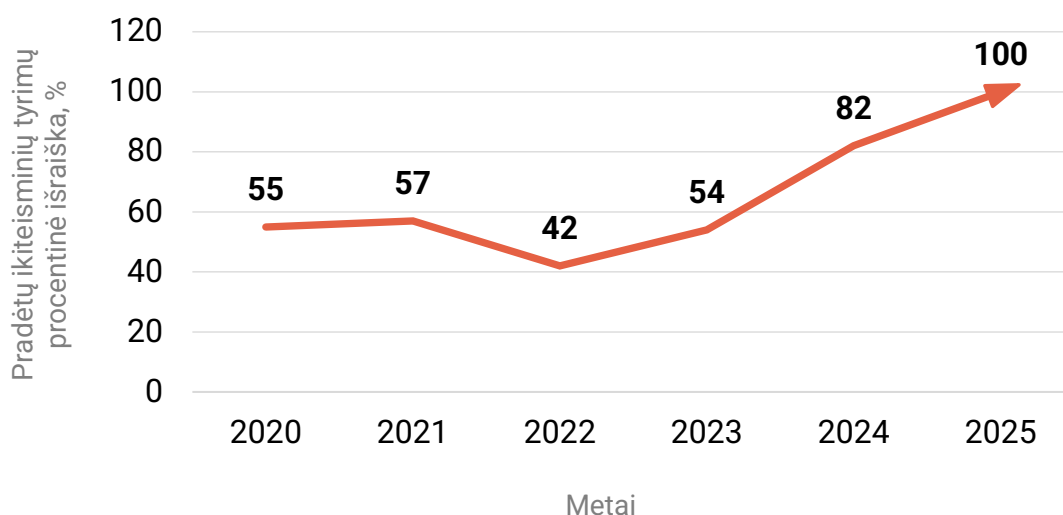
- Išnaudojimas nusikalstamai veikai daryti
- Išnaudojimas priverstiniam darbui transporto srityje
- Išnaudojimas priverstiniam darbui statybų sektoriuje
- Išnaudojimas priverstiniam darbui įmonėse (pramonės, gamybos, paslaugų srityse)
- Išnaudojimas priverstiniam darbui
- Išnaudojimas priverstiniam darbui, paslaugoms, įskaitant elgetavimą
- Seksualinis išnaudojimas

6 pav. 2025 m. nuo prekybos žmonėmis nukentėję asmenys pagal išnaudojimo tikslą (proc.)²⁷.

kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ ir Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 29 d. el. paštu, taip pat vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁶ Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ ir vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁷ Apibendrinta Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už

7 pav. Nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis ikiteisminiuose tyrimuose 2020–2025 m. pripažintų asmenų, kurių išnaudojimo tikslo šalis buvo Lietuva, procentinė išraiška²⁸.

Į išnaudojimą lėmusias sąlygas asmenys buvo įtraukti įvairiais būdais, bet dažniausiai – žodžiu, per tarpininkavimo įdarbinant paslaugas teikiančias įmones ir internetu (naudojantis socialiniais tinklais „Facebook“, „Instagram“, „Telegram“, pokalbių programėle „WhatsApp“, reklama interneto svetainėje „Youtube“). Populiariausi asmenų valios palaužimo būdai buvo apgaulė ir pasinaudojimas asmens pažeidžiamumu, taip pat keliais atvejais buvo panaudotas fizinis ir psichologinis smurtas bei grasinimai.

Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis (toliau – NAPPŽ) duomenimis, asmenys, kurie 2025 m. buvo pripažinti nukentėjusiais (16 vyrų ir 22 moterys) arba galimai nukentėjo nuo prekybos žmonėmis (45 vyrų, 34 moterų ir 1 vaikas) ir kuriems buvo suteikta pagalba (iš viso 118 asmenų), dažniausiai verbuoti per pažįstamus asmenis ar draugus (63 asmenys). Taip pat buvo verbuojama per laikino įdarbinimo įmones (20 asmenų), žodžiu (19 asmenų), internetu (14 asmenų), per skelbimus (2 asmenys)²⁹.

2025 metus pateikimo“, Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ ir Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 29 d. el. paštu, taip pat vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁸ Vidaus reikalų ministerijos 2020–2024 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvoje apžvalgos, prieinamos per: <https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1/kova-su-prekyba-zmonemis-1/>, taip pat Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Seimo kontrolierių įstaigai 2025 ir 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

²⁹ NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu ir vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI) per 2025 m. atliko 8 019 patikrinimų nelegalaus, nedeklaruoto darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos ir užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos srityse. Buvo nustatyti 344 nelegaliai dirbę arba vykdę nedeklaruotą savarankišką veiklą užsienio šalių piliečiai³⁰.

VDI kiekvienais metais sudaro rizikingiausių darbo sektorių, kuriuose užfiksuojama daugiausiai nelegalaus darbo atvejų, sąrašą. Stebima, kad nuo 2017 m. statybos ir krovinio kelių transporto sektoriai yra labiausiai susiję su nelegalaus trečiųjų šalių piliečių darbo rizika ir ši tendencija 2025 m. išliko – net 40 proc. nelegalaus užsienio šalių piliečių darbo atvejų nustatyta statybų sektoriuje ir 31 proc. – transporto sektoriuje.

VDI turimais duomenimis, 2025 m. Lietuvoje nuo išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms pagal BK 147¹ straipsnį galimai nukentėjo 124 asmenys, iš jų daugiausiai galimai nukentėjusiųjų, t. y. 114 asmenų, identifikuota transporto srityje, tai – Tadžikistano (61 asmuo), Uzbekistano (16 asmenų), Ukrainos (15 asmenų), Kirgizijos (12 asmenų), Baltarusijos (9 asmenys), Kazachstano (1 asmuo) piliečiai. Taip pat 10 Filipinų piliečių galimai nukentėjo maisto pramonės srityje.

VDI 2025 m. stebėjo, kad vis daugiau asmenų iš tokių šalių kaip Baltarusija, Tadžikistanas, Uzbekistanas ir Kazachstanas, atvyko į Lietuvą dirbti transporto, statybų, gamybos, žemės ūkio ir kituose sektoriuose, o Lietuvoje veikiančios įmonės, ypač transporto sektoriuje, siekė pritraukti darbuotojus iš tokių šalių kaip Indija ir Bangladešas, kurių piliečiai nemoka lietuvių kalbos, neturi pakankamų žinių apie savo teises, yra linkę nepasitikėti valdžios institucijomis, todėl yra socialiai pažeidžiami ir tikėtina, kad gali lengvai nukentėti nuo nesąžiningų darbdavių ir prekeivių žmonėmis. VDI duomenimis, nuo darbdavių Lietuvoje nukentėję užsieniečiai paprastai nelaiko savęs išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms aukomis ir save identifikuoja kaip asmenis, su kuriais darbdavys neatsiskaitė ar buvo pažeistos kitos jų, kaip darbuotojų teisės (padaryti darbo teisės pažeidimai). Taip pat vis daugiau nustatoma nelegaliai dirbusių ukrainiečių, dažniausiai vyrų, kurie dirba statybos ir transporto sektoriuose. Transporto sektoriuje, kuriame dirba daug užsieniečių, dažniausiai pasireiškiančios pažeidimo formos – nežymimas dirbtas darbo laikas, neapskaitomas viršvalandinis ir naktinis darbas, darbai organizuojami poilsio dienomis, neįforminant nustatyta tvarka, nesilaikoma reikalavimų dėl darbo ir poilsio laiko, netinkamai įforminamos darbo sutarties sąly-

³⁰ Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 10 d. raštu Nr. SD-127-2641 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

gos, darbuotojai išleidžiami tariamai jų prašymu nemokamų atostogų, taip neapmokant darbuotojui už darbą ir nesumokant nustatytų mokesčių.

Užsienio šalių piliečiai, dirbę Lietuvos įmonėse, VDI darbuotojams yra atskleidę, kad jiems grasinama, todėl jie bijo kreiptis į Lietuvos valstybines institucijas ir nusprendžia išvykti atgal į savo šalį, nes darbdavių iniciatyva jiems panaikinus leidimus laikinai gyventi Lietuvoje, jie nebetenka galimybių ginti savo teises Lietuvoje.

VDI Vilniaus skyriaus ir Kauno skyriaus specializuotos kontrolės ir prevencijos grupės prekybos žmonėmis priverstiniam darbui srityje 2025 m. Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų³¹ nustatyta tvarka užpildė 6 nukentėjusio nuo prekybos žmonėmis asmens nustatymo kortelės formas su priedais bei perdavė jas ikiteisminio tyrimo įstaigoms. Pastebėtina, kad VDI identifikavo daugiau asmenų, galimai nukentėjusių nuo išnaudojimo darbui, negu jų buvo nurodyta ikiteisminio tyrimo įstaigoms, nes dalis galimai nukentėjusių užsieniečių jau buvo išvykę iš Lietuvos ir nebuvo galimybės su jais susisiekti bei juos apklausti. Žinodami šią situaciją, darbdaviai ją naudoja, nes, panaikinus leidimus laikinai gyventi Lietuvoje, galimybė likti Lietuvoje ir nustatyti prieš juos vykdytą išnaudojimo darbui nusikaltimą tampa itin sudėtinga ar net neįmanoma.

GRETA savo 2024 m. ataskaitoje palankiai įvertino šių dviejų grupių, skirtų kovai su prekyba žmonėmis priverstiniam darbui, įsteigimą VDI, tačiau pastebėjo, kad nėra sistemos, skirtos licencijuoti įdarbinimo ir laikinojo įdarbinimo agentūras, kurios dažnai užsiima užsienio darbuotojų samdymu ir komandiravimu į kitas ES šalis. GRETA paragino valdžios institucijas užtikrinti, kad VDI turėtų pakankamai darbuotojų ir išteklių, kad galėtų atlikti pagrindinį vaidmenį užkertant kelią prekybai žmonėmis darbo išnaudojimo tikslais ir ją nustatant, ypatingą dėmesį skiriant rizikos sektoriams, tokiems kaip transportas, statyba, viešbučiai ir žemės ūkis³². Pastebėtina, kad VDI šiai veiklai vykdyti 2025 m. papildomas finansavimas nebuvo numatytas. Finansavimas kovos su išnaudojimu darbui ir paslaugoms srityje specializuotiems darbuotojams išlaikyti ir apmokyti buvo skirtas iš VDI turimų lėšų³³.

³¹ Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijos, patvirtintos kolegialių institucijų 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. I-327/1V-1015/A1-758 „Dėl Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų patvirtinimo“.

³² Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA), Evaluation Report on Lithuania. Third Evaluation Round: Access to Justice and Effective Remedies for Victims of Trafficking in Human Beings, Council of Europe, 2024(04), 35 ir 36 psl.

³³ Valstybinės darbo inspekcijos 2026 m. bal. 8 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) taip pat pastebėjo³⁴, kad dėl 2025 m. tebesitęsiančių migracijos procesų, socialinės atskirties ir ekonominio pažeidžiamumo ateityje gali didėti asmenų, patiriančių prekybos žmonėmis riziką, skaičius. Atsižvelgiant į tai, Užimtumo tarnyba įžvelgia poreikį kryptingai plėtoti bendradarbiavimą su atsakingomis institucijomis ir darbdaviais, siekiant užtikrinti, kad nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims būtų sudarytos sąlygos saugiai ir tvariai integruotis į darbo rinką, o darbinanti organizacija būtų pasirengusi laiku reaguoti ir suteikti reikalingą pagalbą iškilus su integracija susijusių iššūkių.

Remiantis valstybės institucijų, įstaigų, savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų Seimo kontrolierių įstaigai pateiktais informacija, prekybos žmonėmis tendencijos vystosi keliomis pagrindinėmis kryptimis.

Pirma, prekyautojai žmonėmis vis dažniau pasitelkia informacines technologijas. Asmenų verbavimas vykdomas naudojant socialinius tinklus, pažinčių platformas, internetinius darbo pasiūlymus, taip pat skaitmenines priemones ir dirbtinį intelektą³⁵.

Antra, nors fiksuojamas didėjantis trečiųjų šalių piliečių išnaudojimas Lietuvoje, tačiau pastebima nukentėjusių asmenų baimė kreiptis pagalbos ir pranešti apie patiriamą išnaudojimą³⁶. Kaip jau minėta, statistiniai duomenys atskleidžia, kad dažniausiai su išnaudojimu darbu ir paslaugoms susiduriama transporto ir statybų sektoriuose, bet taip pat pastebima didėjanti išnaudojimo žemės ūkio ir kituose sektoriuose rizika³⁷.

Trečia, migracija ir karo Ukrainoje kontekstas neišvengiamai didina asmenų pažeidžiamumą prekybos žmonėmis srityje. VDI nurodė fiksuojanti nelegalaus užsieniečių darbo atvejus³⁸.

Ketvirta, su prekyba žmonėmis susijusios nusikalstamos veikos išlieka latentinio pobūdžio,

³⁴ Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. Sd-1429 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

³⁵ Vidaus reikalų ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Generalinės prokuratūros, Policijos departamento, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, Birštono m., Druskininkų m., Jonavos r., Joniškio r., Kaišiadorių r., Kauno r., Klaipėdos m., Palangos m., Panevėžio m., Raseinių r., Rokiškio r., Šalčininkų r. ir Utenos r. savivaldybių 2025 ir 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

³⁶ Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 10 d. raštu Nr. SD-127-2641 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

³⁷ Ten pat.

³⁸ Ten pat.

todėl užkirsti joms kelią yra itin sudėtinga užduotis³⁹. Vertindamos galimus prekybos žmonių mastus ateityje, savivaldybės įžvelgia skirtingas šio reiškinio tendencijas. Kai kurios savivaldybės vertina, kad identifikuotų atvejų gali daugėti ne dėl realaus nusikalstamų veikų augimo, o dėl geresnio jų atpažinimo⁴⁰.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad įvertinus skirtingų subjektų renkamus duomenis, kuriais remiamasi šioje apžvalgoje, matyti, kad jie skyrėsi. Seimo kontrolierių įstaigos 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgoje (toliau – Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalga) Vidaus reikalų ministerijai rekomenduota užtikrinti tikslesnį statistinių duomenų, susijusių su tiriamomis nusikalstamomis veikomis, numatytomis BK 147, 147¹, 147² ir 157 straipsniuose, rinkimą ir apdorojimą, į oficialią statistiką įtraukiant duomenis ir apie nutrauktus ikiteisminius tyrimus⁴¹. Vidaus reikalų ministerijos teigimu, duomenys apie ikiteisminių tyrimuose priimtus sprendimus (įskaitant nutrauktus ikiteisminius tyrimus) kaupiami nusikalstamų veikų žinybiniame registre (NVŽR), taip pat, naudodamasi Integruota baudžiamojo proceso sistema (IBPS), duomenis apie nutrauktus ikiteisminius tyrimus kaupia ir juos vykdančios institucijos: Generalinė prokuratūra, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir Finansinių nusikaltimų tarnyba⁴². Vis dėlto 2025 m. skirtingų atsakingų institucijų ir kitų subjektų rinkti bei vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka⁴³ Seimo kontrolierių įstaigai pateikti duomenys apie 2025 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažintus asmenis ir vykdytus ikiteisminius tyrimus nebuvo visiškai tarpusavyje suderinti. Tai lemia tiek žmogiškųjų klaidų tikimybė, tiek nevienoda tų pačių duomenų interpretavimo praktika, dėl ko kyla oficialiosios statistikos netikslumų rizika. GRETA Lietuvos valdžios institucijas yra paraginusi plėtoti išsamią ir nuoseklią statistinių duomenų apie prekybą žmonėmis rinkimo ir kaupimo sistemą, kartu siekiant, kad būtų pašalinti bet

³⁹ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁴⁰ Jonavos r., Panevėžio m., Mažeikių r. ir Varėnos r. savivaldybių 2025 ir 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

⁴¹ Seimo kontrolierių įstaigos 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, 6 p., prieinama per: <https://www.lrski.lt/wp-content/uploads/2025/08/2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf>.

⁴² Vidaus reikalų ministerijos 2026 m. balandžio 3 d. raštu Nr. 1D-1294 „Dėl Seimo kontrolierių įstaigos rekomendacijų“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁴³ Vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1V-245 „Dėl Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

kokie neatitikimai tarp skirtingų institucijų surinktų duomenų⁴⁴. Atsižvelgiant į tai, išlieka aktualus poreikis toliau tobulinti duomenų rinkimo ir apdorojimo mechanizmą ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą, siekiant užtikrinti duomenų tikslumą, nuoseklumą ir palyginamumą.

Generalinės prokuratūros teigimu, sprendimus pradėti ar nepradėti ikiteisminį tyrimą dėl galimų prekybos žmonėmis nusikalstamų veikų priima, taip pat tokius tyrimus atlieka (organizuoja) šioje srityje specializuoti prokurorai. Tačiau prokurorai, besispecializuojantys prekybos žmonėmis bylose, taip pat nagrinėja ir kitų kategorijų bylas, todėl žmogiškieji ir laiko ištekliai paskirstomi proporcingai, atsižvelgiant ir į kitus prokuratūros ir ikiteisminio tyrimo įstaigų prioritetus. Generalinės prokuratūros nuomone, siekiant užtikrinti veiksmingą prekybos žmonėmis aukų atpažinimą ir tinkamą reagavimą, būtini nuolatiniai mokymai ne tik prokurorams, bet ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams, kitų institucijų bei organizacijų, dalyvaujančių nustatant prekybos žmonėmis aukas, atstovams⁴⁵. Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalgoje visiems kovos su prekyba žmonėmis srityje dirbantiems asmenims rekomenduota pagal kompetenciją nuolat kelti kvalifikaciją šioje srityje⁴⁶. Atsižvelgdami į šią rekomendaciją, mokymus nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis asmenų nustatymo tema 2025 m. organizavo Policijos departamentas, Migracijos departamentas, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, Vidaus reikalų ministerija⁴⁷. Dėmesys specialistų kompetencijų stiprinimui ypač svarbus, nes taip prisidedama prie veiksmingesnio galimų nukentėjusiųjų atpažinimo ir prie nukentėjusiųjų identifikavimo.

Generalinės prokuratūros vertinimu, prekyba žmonėmis išlieka sunkiai atskleidžiama (latentinė) nusikalstama veika. Tačiau, jeigu ikiteisminio tyrimo institucijose būtų skiriami didesni ištekliai darbui su bylomis dėl prekybos žmonėmis, ikiteisminis tyrimas būtų veiksmingesnis

⁴⁴ Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA), Evaluation Report on Lithuania. Third Evaluation Round: Access to Justice and Effective Remedies for Victims of Trafficking in Human Beings, Council of Europe, 2024(04), 34 psl.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁴⁶ Seimo kontrolierių 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, 9 psl., prieinama per: [2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf](#).

⁴⁷ Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2025 m. spalio 7 d. raštu Nr. 5- S-34374 „Dėl pasiūlymų ir rekomendacijų dėl tolesnės Lietuvos pažangos kovoje su prekyba žmonėmis“, Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2025 m. rugsėjo 25 d. raštu Nr. 10K-594919 „Dėl 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgos“, Vals-tybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025 m. rugp-jučio 18 d. raštu Nr. S-2192 „Dėl 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvos Respublikoje apž- valgos“, Vidaus reikalų ministerijos 2026 m. balandžio 3 d. raštu Nr. 1D- 1294 „Posėdžio protokolo išrašas dėl SKĮ apžvalgos“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

ir būtų nustatoma dar daugiau nuo šio nusikaltimo nukentėjusių asmenų. Pavyzdžiui, kai asmenys išnaudojami nusikalstamoms veikoms daryti, ne visada pripažįstama, kad jie nukentėjo nuo prekybos žmonėmis, todėl jie patraukiami baudžiamojon atsakomybėn už jų atliktas nusikalstamas veikas, nes tokiais atvejais prekybos žmonėmis aspektas neidentifikuojamas ikiteisminio tyrimo ar kaltinimų pateikimo stadijoje⁴⁸.

4.3. 2025 m. asmenims pareikšti įtarimai dėl prekybos žmonėmis

Generalinės prokuratūros ir Policijos departamento duomenimis⁴⁹, 2025 m. 8 ikiteisminiuose tyrimuose **įtariamaisiais** dėl prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko pirkimo ar pardavimo pagal BK 147 straipsnio 1 ir 2 dalį, 147¹ straipsnio 1 ir 2 dalį ir (ar) 157 straipsnio 1 dalį **tapo 19 fizinių asmenų** (13 vyrų, 6 moterys; iš jų 16 Lietuvos Respublikos piliečių, 1 Ukrainos Respublikos pilietė, 1 Baltarusijos Respublikos pilietis, 1 Šv. Bartolomėjaus salos (Prancūzijos Respublikos užjūrio bendrijos) pilietis), o pagal BK 147¹ straipsnio 2 dalį – **6 juridiniai asmenys** (uždarosios akcinės bendrovės). Pažymėtina, kad visi šie juridiniai asmenys tapo įtariamaisiais dėl galimo išnaudojimo transporto srityje.

Pastebėtina, kad Lietuvos profesinių sąjungų aljansas ne kartą atkreipė dėmesį į Lietuvoje didėjančią prekybos žmonėmis ir išnaudojimo darbe atvejų skaičių bei blogėjančią situaciją transporto sektoriuje⁵⁰. Šio sektoriaus problematika siejama su darbuotojų, ypač trečiųjų šalių piliečių, pažeidžiamumu, priklausomybe nuo darbdavio ar tarpininkų, nepakankamu informuotumu apie teises, darbo ir poilsio laiko pažeidimais, galimais atlyginimų nemokėjimo ar nepagrįstų išskaitų atvejais, taip pat ribotomis galimybėmis veiksmingai kreiptis pagalbos. 2026 m. pradžioje Generalinės prokuratūros atstovai taip pat nurodė matantys kompleksines transporto sektoriaus problemas bei sisteminį asmenų išnaudojimą⁵¹.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ ir 2026 m. vasario 3 d. raštu Nr. 17.2.-338 „Dėl JAV ambasados 2025 m. kovos su prekyba žmonėmis vertinamojo klausimyno pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁵⁰ „Profesinių sąjungų aljansas: darbe išnaudojami 100–110 tūkst. užsieniečių vairuotojų“, LRT.LT. Prieiga internete: [Profesinių sąjungų aljansas: darbe išnaudojami 100–110 tūkst. užsieniečių vairuotojų - LRT](#).

⁵¹ „Prokurorės žinia Lietuvos logistikos verslininkams: miegokite ramiai, kol mes ateisime“, LTR.LT. Prieiga internete: [Prokurorės žinia Lietuvos logistikos verslininkams: miegokite ramiai, kol mes ateisime - LRT](#).

Taip pat pažymėtina, kad 1 asmuo (Rusijos Federacijos pilietis) dėl naudojimosi asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis (transporto srityje) buvo atleistas nuo atsakomybės.

1 lentelė. Įtariamieji pagal lytį, pilietybę, prekybos žmonėmis formą, amžiaus grupę ir BK str.

Lytis	Pilietybė	Prekybos žmonėmis forma	Amžiaus grupė	Ikiteisminių tyrimų rezultatai
Įtarimai pareikšti dėl prekybos žmonėmis (pagal BK 147 straipsnį)				
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Seksualinis išnaudojimas	41–50	Vykdomas
1 moteris	Lietuvos Respublikos	Seksualinis išnaudojimas	21–30	Užbaigta kaltinamuoju aktu
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Seksualinis išnaudojimas	21–30	Užbaigta kaltinamuoju aktu
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas nusikalstamoms veikoms vykdyti (narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimui)	41–50	Užbaigta kaltinamuoju aktu
Įtarimai pareikšti dėl prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms pagal BK 147 ir 147 ¹ straipsnius				
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (statybų sektorius)	41–50	Vykdomas
1 moteris	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (statybų sektorius)	51–60	Vykdomas
Įtarimai pareikšti dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugoms pagal BK 147 ¹ straipsnį				
1 moteris	Ukrainos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (įmonėje, gaminančioje plastikinius gaminius)	60 ir vyresni	Vykdomas
1 moteris	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (įmonėje, gaminančioje plastikinius gaminius)	21–30	Vykdomas
1 vyras	Baltarusijos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	41–50	Užbaigta kaltinamuoju aktu
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	51–60	Vykdomas
3 vyrai	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	31–40	Vykdomas

1 moteris	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	51–60	Vykdomas
1 moteris	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	41–50	Vykdomas
6 juridiniai asmenys	Registruoti Lietuvos Respublikoje	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	-	Vykdomas
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	31–40	Vykdomas
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	41–50	Vykdomas
1 vyras	Atvykęs iš Šv. Bartolomėjaus salos (Prancūzijos Respublikos užjūrio bendrijos)	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (transporto sekt.)	31–40	Vykdomas
Įtarimai pareikšti dėl prekybos žmonėmis ir vaiko pirkimo ar pardavimo pagal BK 147 ir 157 str.				
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas nusikalstamoms veikoms vykdyti (narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimui)	31–40	Užbaigta kaltinamuoju aktu
Asmuo atleistas nuo atsakomybės dėl naudojimosi asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis pagal BK 147 ² straipsnio 2 dalį				
1 vyras	Rusijos Federacijos	Naudojimas asmens priverstiniu darbu ar paslaugomis (transporto sektorius)	51–60	Vykdomas

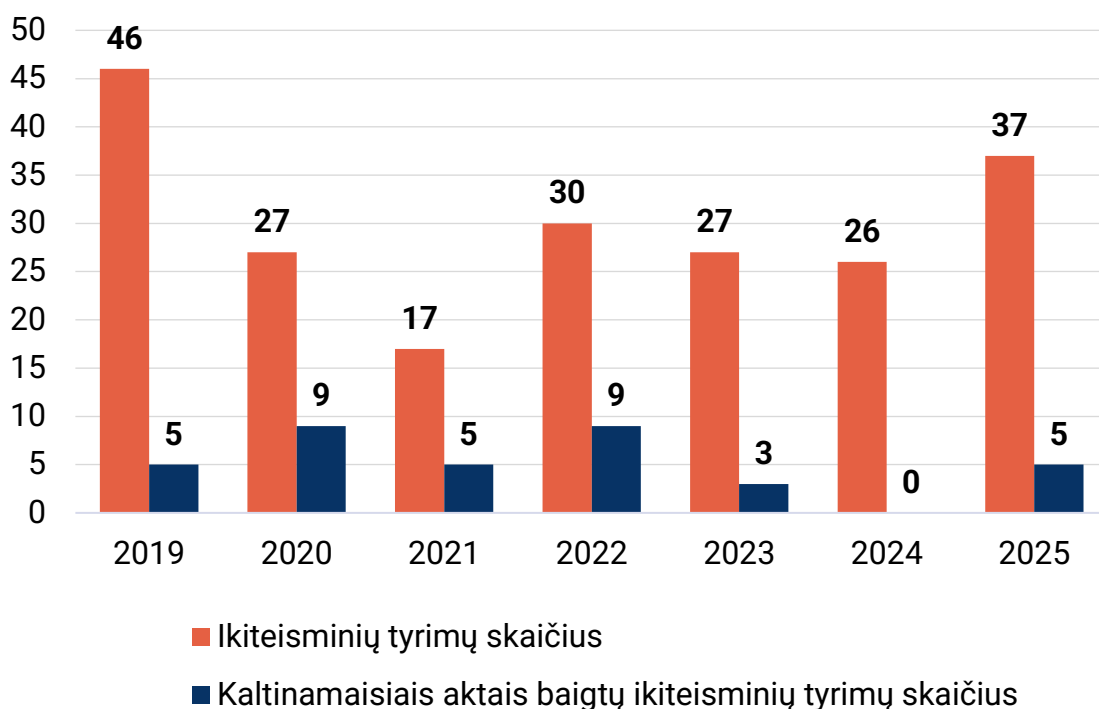
4.4. 2025 m. asmenims pareikšti kaltinimai dėl prekybos žmonėmis

Generalinės prokuratūros duomenimis⁵², 2025 m. **5 ikiteisminiai tyrimai** dėl prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko pirkimo ar pardavimo buvo užbaigti kaltinamaisiais aktais:

⁵² Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

- 1 pagal BK 147 straipsnio 2 dalį ir 147¹ straipsnio 1 dalį dėl seksualinio išnaudojimo ir išnaudojimo nusikalstamoms veikoms vykdyti (narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimui). Nusikalstamų veikų skaičius – 2.
- 1 pagal BK 147 straipsnio 1 dalį dėl seksualinio išnaudojimo. Nusikalstamų veikų skaičius – 1.
- 2 pagal BK 147¹ straipsnio 1 dalį dėl išnaudojimo priverstiniam darbui. Nusikalstamų veikų skaičius – po 1.
- 1 pagal BK 147 straipsnio 1 dalį, 147 straipsnio 2 dalį ir 157 straipsnio 1 dalį dėl išnaudojimo nusikalstamoms veikoms vykdyti (narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimui). Nusikalstamų veikų skaičius – 23.

Pažymėtina, kad, lyginant su 2023–2024 m. laikotarpiu, 2025 m. vėl stebimas kaltinamaisiais aktais baigtų ikiteisminių tyrimų skaičiaus augimas, tačiau, lyginant su ankstesniais metais, pastebimai augo ir bendras 2025 m. vykdytų ikiteisminių tyrimų skaičius.

8 pav. Prekybos žmonėmis srityje Lietuvoje vykdytų ikiteisminių tyrimų pagal BK 147, 147¹ ir 157 str. skaičius ir kaltinamaisiais aktais baigtų ikiteisminių tyrimų sk. 2019–2025 m.⁵³

⁵³ Vidaus reikalų ministerijos 2023 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvoje apžvalgoje pateikta informacija, prieinama per: <https://vrm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/5/P92qv6zxmPU.pdf>, taip pat Infor-

Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalgoje Generalinei prokuratūrai buvo rekomenduota atlikti 2023–2024 m. vykdytų ikiteisminių tyrimų prekybos žmonėmis srityje vertinimą, siekiant nustatyti, kokie šioje srityje įvyko pokyčiai ir kokios priežastys lemia ikiteisminių tyrimų dėl prekybos žmonėmis, baigtų kaltinamuoju aktu, skaičiaus mažėjimą.⁵⁴ Generalinė prokuratūra atlikto vertinimo rezultatus pristatė 2026 m. kovo 3 d. Vidaus reikalų ministerijoje vykusio Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos posėdžio metu. Generalinės prokuratūros duomenimis, ilgą ikiteisminių tyrimų trukmę lemia padidėjusi bylų apimtis ir tarptautinio elemento buvimas, sudėtingesni ir labiau užslėpti išnaudojimo modeliai, aukšti įrodinėjimo standartai baudžiamajame procese, tarptautinio teisinio bendradarbiavimo trukmė, didelis finansinių ir elektroninių duomenų analizės poreikis⁵⁵. Iš pateiktos informacijos matyti, kad ikiteisminių tyrimų dėl prekybos žmonėmis, baigtų kaltinamuoju aktu, mažą skaičių lemia ne vienas konkretus veiksnys, o kompleksinės priežastys, susijusios su bylų sudėtingumu, tarptautiškumu, aukštais įrodinėjimo reikalavimais ir dideliais išteklių poreikiais.

4.5. 2025 m. teismuose nagrinėtos bylos, susijusios su prekyba žmonėmis

Nacionalinės teismų administracijos duomenimis⁵⁶, 2025 m. Lietuvos teismuose išnagrinėta **11 baudžiamųjų bylų** dėl prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko pirkimo arba pardavimo. Pastebėtina, kad 1 byla buvo išnagrinėta Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme (toliau – LAT), 6 bylos – apeliacinės instancijos teismuose (iš viso 8), 2 bylos – tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismuose, 2 bylos – tik pirmosios instancijos teismuose (iš viso 4)⁵⁷.

matikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Seimo kontrolierių įstaigai 2025 ir 2026 m. pateikta ir Seimo kontrolierių įstaigos apibendrinta informacija.

⁵⁴ Seimo kontrolierių įstaigos 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, 6 p., prieinama per: <https://www.lrski.lt/wp-content/uploads/2025/08/2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf>.

⁵⁵ Duomenys, nurodyti Generalinės prokuratūros pranešime, pristatytame 2026 m. kovo 3 d. vykusio Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos posėdžio metu.

⁵⁶ Nacionalinės teismų administracijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. 4R-139-(1.13.Mr.) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ bei 2026 m. birželio 3-4 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁵⁷ Šios ataskaitos rengimo metu, 2026 m. birželio 3 d. Nacionalinės teismų administracijos pateiktais duomenimis, Lietuvos teismuose dėl prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko

Palyginimui, 2024 m. visų Lietuvos instancijų teismuose buvo išnagrinėtos 7 baudžiamosios bylos dėl prekybos žmonėmis pagal BK 147 ir 157 straipsnius: kasacinės instancijos teisme buvo išnagrinėta 1 byla, apeliacinės instancijos teisme – 4 (iš jų 2 nebaigtos, nagrinėtos kasaciniame teisme), o pirmosios instancijos teismuose – 2 bylos.

Byloje, 2025 m. išnagrinėtoje **kasacine tvarka**, LAT panaikino ankstesnę Lietuvos apeliacinio teismo nutartį, konstatavęs, kad prekybos žmonėmis nusikalstama veika atskleista neišsamiai, o visi būtinieji šios veikos požymiai nebuvo tinkamai nustatyti. LAT bylą grąžino pakartotinai nagrinėti Lietuvos apeliaciniam teismui⁵⁸.

Iš aštuonių bylų, 2025 m. išnagrinėtų **apeliacinės instancijos teismuose**, dviejose apeliaciniai skundai atmesti, palikti išteisinamieji pirmosios instancijos teismų nuosprendžiai, dviejose asmenys pripažinti kaltais dėl nusikalstamų veikų, atitinkamai numatytų BK 147 straipsnio 1 dalyje, 147¹ straipsnio 1 dalyje ir 157 straipsnio 1 dalyje, kitose apeliacine tvarka išnagrinėtose bylose buvo mažintos bausmės, tikslintas nusikalstamos veikos kvalifikavimas, paliekant bausmes nepakeistas, taip pat taikytas bausmės atidėjimas, paskiriant auklėjamąją priemonę, vienoje byloje asmuo išteisintas, nes nepadarė veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių.

Iš keturių bylų, 2025 m. išnagrinėtų **pirmosios instancijos teismuose**, dviejose asmenys buvo išteisinti, o kitose buvo pripažinti kaltais dėl nusikalstamų veikų, numatytų BK 147 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 147¹ straipsnio 1 dalyje, 307 straipsnio 2 dalyje ir 260 straipsnio 2 dalyje.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencija:

LAT 2025 m. gegužės 8 d. nutartimi⁵⁹, išnagrinėjęs kasacinį nuteistosios už prekybą žmonėmis ir prostitucijos organizavimą skundą, panaikino apeliacinės instancijos teismo nutarties dalį dėl nuteisimo už prekybą žmonėmis ir grąžino bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka.

Kasatorė buvo nuteista už tai, kad kartu su bendrininku įkalbėjo trečiąją bendrininkę už 200 Eur atlygį, pasinaudojant nukentėjusiosios pažeidžiamumu dėl sunkios materialinės pa-

pirkimo ar pardavimo buvo nagrinėjama 10 bylų: 1 – Lietuvos Aukščiausiajame Teisme, 2 – Lietuvos apeliaciniame teisme ir 7 – pirmosios instancijos teismuose. Šiais metais jau išnagrinėtos 7 bylos: 1 byla užbaigta priimant baudžiamąjį įsakymą, 2 bylos išnagrinėtos apeliacine tvarka, 4 bylos – kasacine tvarka.

⁵⁸ Byla Lietuvos apeliaciniame teisme išnagrinėta 2026 m. vasario 4 d.

⁵⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2025 m. gegužės 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-84-511/2025.

dėties (finansinių sunkumų ir būtinybės rūpintis sergančia motina), apgaule atgabenti ją iš Ukrainos į Lietuvą. Nukentėjusioji buvo suklaidinta pažadėjus, kad per kitus asmenis bus įdarbinta barmene Lietuvoje. Tačiau atvykus į Lietuvą jai buvo pranešta, kad ji turės teikti seksualines paslaugas už piniginį atlygį. Neturėdama kitos išeities ir būdama materialiai priklausoma nuo ją į Lietuvą atgabenusios moters, nukentėjusioji sutiko tai daryti, t. y. buvo išnaudojama prostitucijai.

LAT pabrėžė, kad prekyba žmonėmis pagal BK 147 straipsnį gali būti konstatuojama tik nustatius nukentėjusiojo laisvės suvaržymą. Toks suvaržymas gali pasireikšti tiek visiškai, tiek daline asmens sprendimų ir veiksmų kontrole, o nukentėjusiojo sutikimas būti išnaudojamam nepašalina baudžiamosios atsakomybės, jei jis gautas panaudojant apgaulę, pasinaudojus pažeidžiamumu ar priklausomumu. Kartu teismas pažymėjo, kad prekybos žmonėmis bylose reikšminga tik tokia apgaulė, kuri turi lemiamą įtaką nukentėjusiojo apsisprendimui priimti jam žalingą sprendimą.

Kasacinis teismas konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas nepakankamai pagrindė, kodėl nuteistųjų veiksmai laikytini žmogaus pirkimu (pardavimu), neatskleidė, už ką buvo sumokėti 200 Eur, ir neįrodė, kad kasatorė ir jos bendrininkas buvo iš anksto susitarę, jog nukentėjusioji bus verbuojama panaudojant apgaulę, nuslepiant tikrąjį siūlomo darbo pobūdį. Taip pat nebuvo nustatyta, kad jiems buvo žinoma apie nukentėjusiosios sunkią materialinę padėtį ir pažeidžiamumą.

LAT taip pat nebuvo įtikintas žemesnės instancijos teismų vertinimu, kad nukentėjusiajai buvo apsunkinta galimybė atsisakyti pasiūlymo užsiimti prostitucija, kaip vienintelio pasirinkimo pagerinti savo turtinę padėtį. Pasak LAT, teismai nevertino, kad ji buvo pilnametė, darbinga ir fiziškai sveika, turėjo gyvenamąją vietą, taip pat to, kad nors prieš išvykdamą į Lietuvą ji nedirbo, tačiau dar turėjo likusių pinigų. LAT taip pat pasigedo vertinimo dėl Lietuvos valstybės teikiamų socialinių garantijų, lengvatų ir galimybių įsidarbinti, teikiamų karo pabėgėliams iš Ukrainos. LAT nurodė, jog reikėjo atsižvelgti į tai, kad nukentėjusioji Lietuvos Respublikoje buvo iš esmės fiziškai laisva, turėjo asmens dokumentus, telefoną, taip pat šiek tiek grynųjų, kuriuos gavo teikdama seksualines paslaugas.

Ši nutartis rodo, kad LAT prekybos žmonėmis bylose taiko itin aukštą įrodinėjimo standartą, ypač vertindamas nukentėjusiojo pažeidžiamumą ir laisvės suvaržymą. Taip pat kyla klausimas, ar toks požiūris nepervertina pažeidžiamo nukentėjusiojo galimybių išvengti išnaudojimo (šiuo atveju – sprendžiant, ar, paaiškėjus apgaulėi, nukentėjusiosios sutikimas būti išnaudojamai prostitucijai jos situacijoje buvo vienintelis būdas pagerinti savo turtinę padėtį),

kai nėra nustatyta laisvės apribojimo požymių. Vertinama, ar nukentėjęs asmuo turėjo alternatyvų išvengti išnaudojimo, nors, kaip minėta, sutikimas, gautas pasinaudojant pažeidžiamumu ar priklausomumu, savaime nepašalina baudžiamosios atsakomybės už prekybą žmonėmis. Diskutuotina ir dėl argumento, kad nukentėjusioji galėjo pasinaudoti karo pabėgėliams skirtomis garantijomis, neįvertinus, ar dėl kalbos barjero ir susiklosčiusios situacijos ji realiai galėjo žinoti apie tokią galimybę ir ją pasinaudoti.

Pažymėtina, kad Lietuvos apeliacinis teismas 2026 m. vasario 4 d. nuosprendžiu⁶⁰ kasacinį skundą teikusių nuteistąją ir jos bendrininką dalyje dėl prekybos žmonėmis išteisino, nesant įrodyta, kad su nukentėjusiąją atgabenusia nuteistąja buvo tartasi dėl apgaulės naudojimo. Tačiau jie liko nuteisti už prostitucijos organizavimą. Tuo tarpu nukentėjusiąją atgabenusi nuteistoji liko nuteista ir dėl prekybos žmonėmis. Teismas konstatavo, kad byloje surinktų įrodymų visuma patvirtina, jog nukentėjusioji buvo pažeidžiama dėl sunkios materialinės padėties, o dėl skolos ją atgabenusiai nuteistajai buvo ir materialiai nuo jos priklausoma. Šios aplinkybės nuteistajai buvo žinomos. Pasinaudodama nukentėjusiosios pažeidžiamumu ir priklausomumu bei veikdama apgaulės būdu, nuteistoji atgabeno ją į Lietuvą. Vėliau ji toliau didino nukentėjusiosios materialinį pažeidžiamumą ir priklausomumą, nes susidarė skola už nupirktus bilietus ir pragyvenimą, o nukentėjusiajai taip pat reikėjo lėšų pragyvenimui ir motinos gydymui. Taip nuteistoji tikslingai siekė, kad nukentėjusioji, neradusi gerai apmokamo darbo, sutiktų užsiimti jos pasiūlyta seksualinių paslaugų teikimo veikla ir šias paslaugas teiktų, o būtent taip galiausiai ir įvyko.

Bylos, išnagrinėtos apeliacinės instancijos teismuose:

- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. vasario 25 d. nuosprendžiu⁶¹ pakeitė pirmosios instancijos teismo 2024 m. nuosprendį, kuriuo trys Čekijos piliečiai (tėvai ir sūnus) buvo pripažinti kaltais dėl prekybos žmonėmis: nuteistajam, nusikaltimą padariusiam būnant nepilnamečiu, atidėjo laisvės atėmimo bausmės vykdymą, o likusią nuosprendžio dalį paliko nepakeistą⁶².

⁶⁰ Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. vas. 4 d. nuosprendis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-59-843/2026.

⁶¹ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. vas. 25 d. nuosprendis, priimtas baudžiamojoje byloje Nr. 1A-124-478/2025.

⁶² Apeliacinės instancijos teismas pakeitė vieno iš kaltinamųjų bausmę – jam paskirtos 2 metų laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidėtas 3 metams, paskiriant nuteistajam auklėjamojo poveikio priemonę – įpareigojant jį per šį laikotarpį būti namuose nuo 22 val. iki 6 val., tęsti mokslą arba dirbti bei dalyvauti valstybinių ar nevalstybinių įstaigų bei organizacijų rengiamose socialinio ugdymo ar reabilitacijos priemonėse. Taip pat nuspręsta iš visų trijų nuteistųjų priteisti nevyriausybinei organizacijai, teikiančiai paslaugas nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis po 366,67 Eur dviejų nukentėjusiųjų atstovavimo apeliacinės instancijos teisme išlaidoms atlyginti. Laisvės atėmimo bausmės kitiems kaltinamiesiems nepakeistos.

Šioje byloje trys nukentėjusiais pripažinti asmenys buvo ne Lietuvos piliečiai. Jie neturėjo gyvenamosios vietos nei Lietuvoje, nei pilietybės valstybėse. Teismas nustatė, kad, siekdami finansinės naudos, nuteistieji apgaule užverbavo nukentėjusiuosius, iš kurių du buvo socialiai pažeidžiami, pažadėdami gerai apmokamą darbą jiems priklausančiuose atrakcionuose, apgyvendinimą, maitinimą ir kitas socialines garantijas. Nukentėjusiuosius atgabenus į Lietuvą, jie buvo laikomi nelaisvėje ir išnaudojami vergijos ar panašiomis į vergiją sąlygomis.

Teismas konstatavo, kad nuteistieji sistemingai naudojo nukentėjusiųjų pažeidžiamumą ir priklausomumą: šie nemokėjo lietuvių kalbos, nežinojo Lietuvos įstatymų, neturėjo lėšų grįžti į savo kilmės valstybes, o vienintelę gyvenamąją vietą Lietuvoje jiems buvo suteikę patys nuteistieji. Siekdami išlaikyti nukentėjusiuosius visiškoje priklausomybėje, nuteistieji naudojo psichologinį smurtą – grasino, žemino, taip pat paėmė jų asmens dokumentus, o dviejų nukentėjusiųjų atžvilgiu buvo panaudotas ir fizinis smurtas, sukėlęs sveikatos sutrikdymų. Taip buvo sukurta nuolatinė baimės atmosfera ir įsitikinimas, kad nukentėjusieji neturi kitos išeities, kaip tik paklusti nuteistųjų valiai.

Nukentėjusiesiems nebuvo sudarytos sąlygos tenkinti būtiniausių žmogaus poreikių: normaliai miegoti ir ilsėtis, tinkamai maitintis, laikytis asmens higienos, gauti medicinos pagalbą ir bendrauti su kitais asmenimis. Jie buvo verčiami dirbti ilgomis darbo valandomis, sudėtingomis oro sąlygomis ir be tinkamų apsaugos priemonių, buvo apgyvendinti antisanitarinėmis sąlygomis vagonėlyje ir sunkvežimio priekaboje, nakčiai užrakinami, kad nepabėgtų, o fiziologinius poreikius prireikus turėdavo atlikti į butelius. Nukentėjusiesiems nebuvo mokamas darbo užmokestis, jie negalėjo laisvai bendrauti su kitais asmenimis, jų veiksmai buvo nuolat kontroliuojami, taigi buvo ribojamas jų savarankiškumas. Šių aplinkybių visuma leido pripažinti, kad nuo 2019 m. birželio iki rugpjūčio nukentėjusieji Palangos miesto savivaldybėje buvo išnaudojami vergijos ar panašiomis į ją sąlygomis.

Spręsdamas dėl civilinių ieškinių, Lietuvos apeliacinis teismas, atsižvelgęs į nukentėjusiųjų patirtą išnaudojimą vergijos ar į ją panašiomis sąlygomis, jų orumo pažeminimą, fizinį ir psichologinį smurtą bei kitus nusikalstamos veikos padarinius, paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą solidariai priteisti 10 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą vienam nukentėjusiajam, o 8 000 Eur – kitam.

- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. kovo 13 d. nutartimi⁶³ byloje dėl asmens verbavimo siekiant jį parduoti, kad jis būtų išnaudojamas prostitucijai, atmetė prokuroro ir nukentėjusiųjų apeliacinius skundus ir paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo nuosprendį, kuriuo du kaltinamieji buvo išteisinti, nes nepadarė veikų, turinčių jiems inkriminuotų nusikaltimų požymių. Kaltinamoji buvo kaltinama pasinaudojusi nukentėjusiųjų pažeidžiamumu ir verbavusi tris merginas, vieną iš jų – nepilnametę, teikti kitam kaltinamajam seksualines paslaugas už atlygį. Veika padaryta Skuodo rajono savivaldybėje. Apeliacinis teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai įvertino byloje surinktus įrodymus, o vien to, kad nukentėjusiosioms buvo pasiūlyta už atlygį teikti seksualines paslaugas, konkrečiomis bylos aplinkybėmis nepakako pripažinti jas verbuotomis prekybos žmonėmis prasme. Teismas taip pat pažymėjo, kad BK 307 straipsnis kriminalizuoja ne pačią prostituciją, bet pelnyimąsi iš kito asmens prostitucijos, jos organizavimą ar kitokį asmens išnaudojimą prostitucijai, o tokių aplinkybių nagrinėjamoje byloje nenustatyta.
- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. gegužės 14 d. nuosprendžiu⁶⁴ pakeitė pirmosios instancijos teismo nuosprendį byloje dėl prekybos žmonėmis išnaudojant asmenį prisiimti svetimą kaltę už labai sunkaus nusikaltimo padarymą ir atlikti laisvės atėmimo bausmę. Teismas nustatė, kad vienas iš nukentėjusiųjų – socialiai pažeidžiamas asmuo – buvo užverbuotas, pasinaudojant jo išsilavinimo ir teisinių žinių stoka, dėl kurios jis negalėjo tinkamai įvertinti savo sprendimo pasekmių, mainais į pažadėtą 30 000 Eur atlygį ir kitas paslaugas prisiimti kaltę dėl kaltinamojo namų garaže rastos narkotinės medžiagos neteisėto įgijimo bei laikymo. Nukentėjusysis kreipėsi į Klaipėdos apskrities vyriausiąją policijos komisariatą su melagingu pareiškimu ir ikiteisminio tyrimo metu davė tikrovės neatitinkančius parodymus, teigdamas, kad kaltinamasis apie narkotinę medžiagą nieko nežinojo. Siekdami palenkti nukentėjusįjį sutikti su pasiūlymu, kaltinamieji jam melagingai aiškino, kad prokurorai ir teisėjai yra papirkti, todėl jam esą reikės atlikti gerokai trumpesnę laisvės atėmimo bausmę, nei numatyta už neteisėtą disponavimą labai dideliu kiekiu narkotinės medžiagos. Nukentėjusysis buvo išnaudojamas paslaugoms ir kitais išnaudojimo tikslais – vietoj kaltinamojo būti patrauktam baudžiamojon atsakomybėn už labai sunkaus nusikaltimo padarymą ir be kaltės, už piniginį atlygį, atlikti laisvės atėmimo bausmę. Veikos

⁶³ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. kovo 13 d. nutartis, priimta baudžiamojame byloje Nr. 1A-35-487/2025.

⁶⁴ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gegužės 14 d. nuosprendis, priimtas baudžiamojame byloje Nr. 1A-25-658/2025.

buvo vykdomos Klaipėdoje, Klaipėdos rajone, Vilniuje ir kitose Lietuvos savivaldybėse. Nukentėjusiaisiais byloje buvo pripažinti trys asmenys, nė vienas iš jų civilinio ieškinio nepareiškė.

- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. birželio 19 d. nuosprendžiu⁶⁵ paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo nuosprendžio dalį, kuria penki asmenys buvo pripažinti kaltais dėl prekybos žmonėmis, padarytos veikiant organizuotoje grupėje. Teismas nustatė, kad nuteistieji, pasinaudodami devynių nukentėjusiųjų pažeidžiamumu, kurį lėmė sunki materialinė padėtis, socialinė atskirtis, nuolatinio darbo ir pragyvenimo šaltinio neturėjimas, skolos ir kitos nepalankios gyvenimo aplinkybės, apgaulės būdu juos užverbavo, pažadėję apmokėti kelionę į Švediją, suteikti apgyvendinimą ir atlygį už darbą, tačiau iš tikrųjų siekė juos išnaudoti turtinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms – vagystėms – daryti. Nukentėjusieji buvo gabenami į Švediją, apgyvendinami organizuotos grupės kontroliuojamose gyvenamosiose vietose, verčiami vykdyti vagystes, kontroliuojami pasitelkiant psichologinį spaudimą, grasinimus ir priklausomumą nuo organizatorių. Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegija, pakartotinai įvertinusi byloje surinktų įrodymų visumą, konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai pripažino visų nuteistųjų veiksmus atitinkančiais prekybos žmonėmis nusikalstamos veikos požymius ir ją kvalifikuojančias aplinkybes, todėl šios nuosprendžio dalies nepakeitė.
- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. liepos 10 d. nuosprendžiu⁶⁶ pakeitė pirmosios instancijos teismo nuosprendį byloje dėl trijų asmenų išnaudojimo nusikalstamoms veikoms daryti – žinomai vogtų automobilių parvaramui iš Vokietijos ir Nyderlandų į Lietuvą. Teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai dalį veikų kvalifikavo tik kaip nusikalstamu būdu gauto turto įgijimą ir realizavimą. Apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad kaltinamieji, pasinaudodami nukentėjusiųjų pažeidžiamumu – sunkia materialine padėtimi, socialinių įgūdžių stoka, jaunu amžiumi, o kai kuriais atvejais ir negalia, – juos verbavo, gabeno ir perdavė siekdami išnaudoti nusikalstamoms veikoms daryti, todėl jų veiksmai atitiko prekybos žmonėmis sudėtį. Nukentėjusiesiems buvo žadamas atlygis už automobilių parvaramą, tačiau jie buvo išnaudojami kaip priemonė organizuotai nusikalstamai veiklai vykdyti.

⁶⁵ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. birželio 19 d. nuosprendis, priimtas baudžiamojoje byloje Nr. 1A-57-843/2025.

⁶⁶ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 10 d. nuosprendis, priimtas baudžiamojoje byloje Nr. 1A-42-627/2025.

Šeši Lietuvos Respublikos piliečiai buvo pripažinti kaltais, jiems sugriežtintos pirmosios instancijos teismo skirtos laisvės atėmimo bausmės, o trims nukentėjusiesiems priteistas neturtinės žalos atlyginimas, kurio pirmosios instancijos teismas nebuvo priteisęs, civilinius ieškinius palikęs nenagrinėtus. Dviem nukentėjusiesiems priteista po 2 000 Eur, vienam – 3 000 Eur neturtinei žalai atlyginti.

Pažymėtina, kad 2026 m. gegužės 6 d. nutartimi Lietuvos aukščiausiasis teismas šį nuosprendį panaikino ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka bei nurodė visus šešis kaltinamuosius paleisti iš laisvės atėmimo bausmės vykdymo įstaigos⁶⁷.

- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. liepos 17 d. nutartimi⁶⁸ atmetė nukentėjusiųjų ir prokuroro apeliacinius skundus ir paliko galioti išteisinamąjį pirmosios instancijos teismo nuosprendį byloje dėl išnaudojimo nusikalstamai veikai – alkoholio kontrabandos gabenimui iš Norvegijos į Švediją – vykdyti. Nustatyta, kad, kaltinimo duomenimis, vienas iš kaltinamųjų, pasinaudodamas vieno iš nukentėjusiųjų pažeidžiamumu – socialinių įgūdžių stoka, sunkia finansine ir socialine padėtimi bei jaunu amžiumi – pasiūlė jam vejos priežiūros (žolės pjovimo) darbus užsienyje, žadėdamas galimybę dirbti, keliauti ir užsidirbti. Nukentėjusiajam atvykus į Švediją, jis, pagal kaltinimą, apie aštuonis mėnesius buvo išnaudojamas alkoholinių gėrimų gabenimui iš Norvegijos į Švediją bei pagalbai vykdant kitas nusikalstamas veikas – stebėti muitinės pareigūnų automobilius Norvegijos pasienio ruože ir apie juos informuoti kaltinamąjį. Kaltinime taip pat nurodyta, kad psichologiniu spaudimu nukentėjusiajam nebuvo leidžiama išvykti iš Švedijos, jam nebuvo mokamas atlyginimas, o panašiu būdu buvo verbuoti ir dar trys nukentėjusieji. Tačiau Lietuvos apeliacinis teismas pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad byloje nepakanka patikimų ir neginčijamų įrodymų konstatuoti, jog kaltinamieji pasinaudojo nukentėjusiųjų pažeidžiamumu, panaudojo apgaulę, juos užverbavo, gabeno ir išnaudojo nusikalstamai veikai. Nors apeliacinis teismas pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nepripažino nukentėjusiųjų pažeidžiamais asmenimis, jis konstatavo, kad byloje nėra pakankamai duomenų, jog kaltinamieji šiuo pažeidžiamumu naudojosi siekdami nukentėjusiuosius išnaudoti. Teismas taip pat nurodė, kad nepakanka duomenų pripažinti, jog alkoholio gabenimas nagrinėjamu atveju buvo nusikalstama veika, o bylos medžiaga nepatvirtina, kad nukentėjusieji alkoholį gabeno ar pasienį stebėjo prieš savo valią.

⁶⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. gegužės 6 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-34-654/2026.

⁶⁸ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 17 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-170-851/2025.

- Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. gruodžio 18 d. nuosprendžiu⁶⁹ pakeitė pirmosios instancijos teismo nuosprendį byloje dėl prekybos žmonėmis, pelnymosi iš kito asmens prostitucijos ir neteisėto disponavimo psichotropinėmis medžiagomis, sumažindamas nuteistiesiems paskirtas subendrintas laisvės atėmimo bausmes⁷⁰. Teismas konstatavo, kad nuteistieji, veikdami bendrininkų grupėje ir pasinaudodami nukentėjusiosios pažeidžiamumu – negalia, bloga materialine padėtimi bei socialinių įgūdžių stoka, apgaulės būdu ją užverbavo, atėmė galimybę laisvai disponuoti savo judėjimu ir aštuonias paras iš eilės išnaudojo prostitucijai Marijampolės, Alytaus ir Klaipėdos savivaldybių teritorijose. Nukentėjusioji buvo priviliota į susitikimą per nuteistosios brolio mobiliojo ryšio programėlę „Messenger“, vėliau prieš ją naudotas fizinis smurtas, grasinimai, atimtas mobiliojo ryšio telefonas, sugirdytos psichotropinės medžiagos, o visas už seksualines paslaugas gautas atlygis atitekdavo nuteistiesiems. Apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nustatė nusikalstamų veikų aplinkybes ir jų teisinę kvalifikaciją, tačiau pakeitė nuosprendį dėl netinkamai pritaiktų baudžiamojo įstatymo nuostatų, sumažindamas nuteistiesiems paskirtas subendrintas laisvės atėmimo bausmes. Pirmosios instancijos teismo nuosprendžio dalis dėl nukentėjusiajai iš nuteistųjų solidariai priteistos 12 000 Eur sumos neturtinei žalai atlyginti Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendžiu liko nepakeista.
- Klaipėdos apygardos teismas 2025 m. gruodžio 18 d. nuosprendžiu⁷¹ panaikino pirmosios instancijos teismo išteisinamąjį nuosprendį ir priėmė naują nuosprendį, kuriu du fizinius asmenis ir vieną juridinį asmenį pripažino kaltais dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms. Teismas nustatė, kad 2021–2022 m. du Tadžikijos piliečiai buvo apgaulės būdu privilioti dirbti į Lietuvą, pažadant juos įdarbinti tolimųjų reisų vairuotojais, tačiau, pasinaudojant jų pažeidžiamumu dėl sunkios materialinės padėties, priklausomumo nuo darbdavio ir menkų galimybių orientotis svetimoje valstybėje, buvo išnaudojami fiziškai sunkiems žemės ūkio darbams Klaipėdos rajone. Nukentėjusieji buvo apgyvendinti metaliniame konteineryje, dirbo galvijų priežiūros ir kitus ūkio darbus be nustatyto darbo ir poilsio režimo, nuolat prižiūrimi ir

⁶⁹ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. gruodžio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-438-851/2025.

⁷⁰ Lietuvos apeliacinis teismas sušvelnino nuteistiesiems, Lietuvos piliečiams, paskirtas laisvės atėmimo bausmes: nuteistajai paskirtą galutinę subendrintą bausmę – laisvės atėmimą 8 (aštuoneriems) metams sumažino vienu trečdaliu ir paskyrė laisvės atėmimą 5 (penkeriems) metams 4 (keturiems) mėnesiams; nuteistajam paskirta subendrinta bausmė – laisvės atėmimas 9 (devyneriems) metams sumažinta vienu trečdaliu ir paskirtas laisvės atėmimas 6 (šešeriems) metams.

⁷¹ Klaipėdos apygardos teismo 2025 m. gruodžio 18 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-218-380/2025.

kontroliuojami, o žadėtas darbas pagal sudarytas darbo sutartis taip ir nebuvo suteiktas. Vienas nukentėjusysis buvo išnaudojamas penkis, kitas – keturis mėnesius. Teismas vienam nuteistajam skyrė 7 500 Eur baudą, kitai nuteistajai – 7 000 Eur baudą, juridiniam asmeniui – 25 000 Eur baudą, taip pat vienam nukentėjusiajam priteisė 2 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą iš visų trijų nuteistųjų.

Bylos, išnagrinėtos pirmosios instancijos teismuose:

- Kauno apygardos teismas 2025 m. balandžio 25 d. nuosprendžiu⁷² byloje dėl vaiko pirkimo ir pardavimo išteisino sutuoktinius, kaltintus siekus neteisėtai įgyti mažametį vaiką ir jį įvaikinti. Pagal kaltinimą, jie buvo susitarę su nėščia moterimi dėl būsimo vaiko perdavimo, perdavę jai ne mažiau kaip 10 350 Eur bei atlikę veiksmus dėl tėvystės pripažinimo ir planuoto įvaikinimo. Tačiau teismas konstatavo, kad daugkartiniai pinigų pervedimai patvirtina ne vaiko pirkimo ar pardavimo faktą, o kaltinamųjų siekį suteikti materialinę paramą vaiko motinai, prisiimant atsakomybę už kaltinamojo bendravimo su ja pasekmes – nėštumą. Teismas nenustatė, kad kaltinamieji būtų turėję tikslą pirkti vaiką ar pažeisti įstatymų nustatytą įvaikinimo tvarką, todėl juos išteisino, nepadarius veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių. Veiksmai buvo vykdomi Jonavos ir Kauno miesto savivaldybėse.

Pažymėtina, kad 2026 m. kovo 19 d. nuosprendžiu Lietuvos apeliacinis teismas šį nuosprendį panaikino ir pripažino kaltinamuosius kaltais dėl vaiko pirkimo ar pardavimo (BK 157 str. 2 d.)⁷³.

- Panevėžio apygardos teismas 2025 m. gruodžio 1 d. nuosprendžiu⁷⁴ byloje dėl prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms Lietuvos pilietį pripažino kaltu, konstatavęs, kad jis, veikdamas organizuotoje grupėje, pasinaudodamas nukentėjusiojo, taip pat Lietuvos piliečio, priklausomumu ir panaudodamas fizinį smurtą, organizavo jo išnaudojimą ir neteisėtai vertė jį daryti nusikalstamą veiką – platinti narkotines medžiagas (heroiną). 2009 m. liepos pabaigoje Vokietijoje buvo rasti nukentėjusiojo palaikai. Teismas taip pat pripažino, kad kaltinamasis, veikdamas organizuotoje grupėje, organizavo trijų jauno amžiaus Lietuvos piliečių prostituciją Nyderlandų Karalystėje ir pelnėsi iš jų prostitucijos, gaudamas nenustatyto dydžio pajamas. Vieną iš nukentėjusiųjų, pasinaudodamas jos pažeidžiamu, jis užver-

⁷² Kauno apygardos teismo 2025 m. balandžio 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje 1-50-397/2025.

⁷³ Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. kovo 19 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-63-627/2026.

⁷⁴ Panevėžio apygardos teismo 2025 m. gruodžio 1 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-54-879/2025.

bavo užsiimti prostitucija, panaudodamas apgaulę dėl materialinės gerovės ir įkalbinėjimą, nes ji buvo atvykusi į svetimą šalį, neturėjo pinigų, nemokėjo vietos kalbos ir buvo priklausoma nuo kitų asmenų pagalbos. Be to, iš jos buvo paimtas pasas. Dėl kaltinamojo daryto psichologinio spaudimo nukentėjusioji, neturėdama realios galimybės laisvai apsispręsti, galiausiai sutiko verstis prostitucija, tikėdamasi žadėtos materialinės gerovės, kurios neturėjo Lietuvoje. Teismas kaltinamajam paskyrė galutinę subendrintą 7 metų laisvės atėmimo bausmę. Trijų nukentėjusiųjų civilinius ieškinius teismas tenkino iš dalies: vienai nukentėjusiajai iš nuteistojo priteista 1 700 Eur neturtinės žalos atlyginimo (civiliniu ieškiniu prašyta 40 000 Eur), kitai – 7 700 Eur (civiliniu ieškiniu prašyta 40 000 Eur), trečiai – 800 Eur (civiliniu ieškiniu prašyta 5 000 Eur). Apžvalgos rengimo metu byla nagrinėjama Lietuvos apeliaciniame teisme.

2025 m. išnagrinėjus baudžiamąsias bylas dėl prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko pirkimo arba pardavimo, buvo **nuteista 12 asmenų**⁷⁵ – **11 fizinį** (2 moterys ir 9 vyrai) ir **1 juridinis asmuo**.

- **2 asmenys** (1 moteris ir 1 vyras) nuteisti už prekybą žmonėmis seksualiniam išnaudojimui (išnuomotuose butuose ir viešbučiuose)⁷⁶;
- **3 asmenys** (1 moteris, 1 vyras ir 1 juridinis asmuo) nuteisti už išnaudojimą priverstiniam darbui ar paslaugoms (žemės ūkyje)⁷⁷;
- **1 asmuo** (1 vyras) nuteistas už prekybą žmonėmis seksualiniam išnaudojimui (viešnamiuose) ir išnaudojimą priverstiniam darbui ar paslaugoms⁷⁸; ši byla toliau nagrinėjama Lietuvos apeliaciniame teisme;
- **6 asmenys** (6 vyrai) nuteisti už prekybą žmonėmis išnaudojimui nusikalstamoms veikoms daryti (vagystėms – parvairuoti žinomai vogtą automobilį iš Vokietijos Federacinės Respublikos į Lietuvos Respubliką), įskaitant du iš jų – už vaiko pirkimą arba pardavimą⁷⁹.

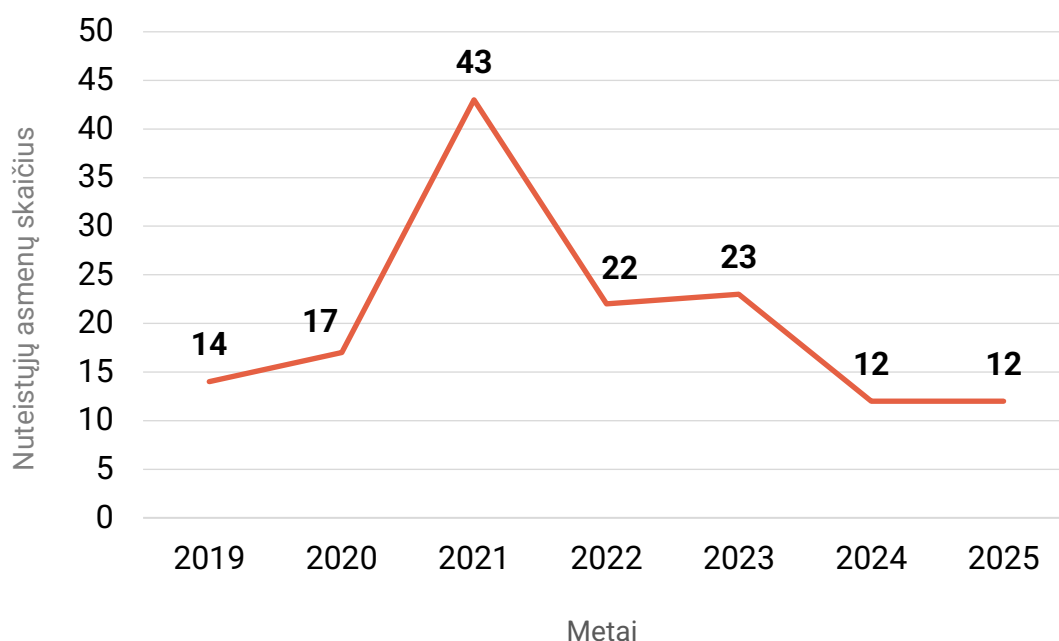
⁷⁵ Pažymėtina, kad į šį 2025 m. nuteistų asmenų skaičių nėra įtraukiami asmenys, kurie buvo nuteisti ankstesniais metais pirmosios instancijos teismuose ir kuriems apeliacinis teismas pakeitė tik bausmę ar nusikaltimo kvalifikavimą, bet paliko galioti ankstesnį teismo sprendimą dalyje dėl kaltės pripažinimo.

⁷⁶ Pagal BK 147 straipsnio 1 dalį, 307 straipsnio 2 dalį ir 260 straipsnio 2 dalį.

⁷⁷ Pagal BK 147¹ straipsnio 1 dalį.

⁷⁸ Pagal BK 147¹ straipsnio 1 dalį, BK 147 straipsnio 2 dalį ir 307 straipsnio 2 dalį.

⁷⁹ Keturi iš šešių nuteistųjų nuteisti pagal BK 147 straipsnio 1 dalį, vienas – pagal 147 straipsnio 1 dalį ir 157 straipsnio 1 dalį (vaiko pirkimas arba pardavimas), vienas – pagal 157 straipsnio 1 dalį.

9 pav. 2019–2025 m. Lietuvos teismuose (visų instancijų) nuteistųjų už prekybą žmonėmis asmenų skaičius.

2 lentelė. Nuteistieji pagal lytį, pilietybę, prekybos žmonėmis formą ir amžiaus grupę⁸⁰.

Lytis	Pilietybė	Prekybos žmonėmis forma	Amžiaus grupė
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Seksualinis išnaudojimas (išnuomotuose butuose ir viešbučiuose) (byla išnagrinėta apeliaciniame teisme)	21–30
1 moteris	Lietuvos Respublikos	Seksualinis išnaudojimas (išnuomotuose butuose ir viešbučiuose) (byla išnagrinėta apeliaciniame teisme)	21–30
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Seksualinis išnaudojimas (viešnamiuose) Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (byla nagrinėjama apeliaciniame teisme)	31–40
1 vyras	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (žemės ūkyje)	51–60
1 moteris	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (žemės ūkyje)	31–40

⁸⁰ Pažymėtina, kad į šį 2025 m. nuteistų asmenų skaičių nėra įtraukiami asmenys, kurie buvo nuteisti ankstesniais metais pirmosios instancijos teismuose ir kuriems apeliacinis teismas pakeitė tik bausmę ar nusikaltimo kvalifikavimą, bet paliko galioti ankstesnį teismo sprendimą dalyje dėl kaltės pripažinimo.

1 juridinis as- muo (žemės ūkio bendrovė)	-	Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms (žemės ūkyje)	-
6 vyrai	Lietuvos Respublikos	Išnaudojimas nusikalstamosioms veikoms daryti (vagystėms – parvairuoti žinomai vogtą automobilį iš Vokietijos Federacinės Respubli- kos į Lietuvos Respubliką)	31–40

2025 m. išnagrinėjus baudžiamąsias bylas dėl prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko pirkimo arba pardavimo, apeliacinės instancijos teismuose 7 nuteistiesiems (6 vyrams, 1 moteriai) buvo pakeistas nusikalstamos veikos kvalifikavimas ir (ar) paskirtos bausmės:

- **1 asmeniui** (1 vyrui, 21–30 m. amžiaus, Čekijos Respublikos piliečiui), nuteistam 2 metų laisvės atėmimo bausme⁸¹, apeliacinės instancijos teismo nuosprendžiu laisvės atėmimo bausmės vykdymas buvo atidėtas 3 metams, paskiriant auklėjamojo poveikio priemonę – elgesio apribojimą 12 mėnesių, įpareigojant per šį laikotarpį būti namuose nuo 22 val. iki 6 val., tęsti mokslą arba dirbti bei dalyvauti valstybinių ar nevalstybinių įstaigų bei organizacijų rengiamose socialinio ugdymo ar reabilitacijos priemonėse.
- **3 asmenims** (3 vyrams, priklausantiems 31–40 m., 41–50 m. ir 60 m. bei vyresnių asmenų kategorijoms, Lietuvos Respublikos piliečiams), nuteistiems 7 metų, 4 metų ir 6 metų subendrintomis laisvės atėmimo bausmėmis⁸², apeliacinės instancijos teismo nuosprendžiu, perkvalifikavus nusikalstamą veiką, pašalinta nuoroda į BK 25 straipsnio 3 dalį (teroristinė grupė kaip bendrininkavimo forma). Dviem iš jų laisvės atėmimo bausmės nepakeistos, o vienam asmeniui, nuteistam 6 metų laisvės atėmimo bausme, bausmė sumažinta ir paskirtas 9 mėnesių laisvės atėmimas.
- **2 asmenims** (1 moteriai ir 1 vyrui), nuteistiems už prekybą žmonėmis seksualiniam išnaudojimui (išnuomotuose butuose ir viešbučiuose)⁸³, paskirtos 8 metų laisvės atėmimo bausmės buvo sumažintos vienu trečdaliu.
- **1 asmeniui** (1 vyrui), nuteistam už prekybą žmonėmis pirmosios instancijos teisme⁸⁴, apeliacinės instancijos teismas panaikino nuosprendžio dalį, kuria nusikalstama

⁸¹ Pagal BK 147 straipsnio 2 dalį.

⁸² Pagal BK 147 straipsnio 2 dalį.

⁸³ Pagal BK 147 straipsnio 1 dalį, 307 straipsnio 2 dalį ir 260 straipsnio 2 dalį.

⁸⁴ Pagal BK 147 straipsnio 2 dalį.

veika kvalifikuota su nuoroda į BK 24 straipsnio 4 dalį (bendrininkavimas), tačiau bausmė nepakeista.

Taip pat 2025 m. išnagrinėjus baudžiamąsias bylas dėl prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms bei vaiko pirkimo arba pardavimo, buvo išteisinti 6 asmenys – 5 fiziniai (3 vyrai ir 2 moterys) ir 1 juridinis asmuo (uždaroji akcinė bendrovė). 1 asmuo išteisintas apeliacinės instancijos teisme, 5 asmenys (4 fiziniai ir 1 juridinis) – pirmosios instancijos teismuose, tačiau vėliau apeliacinės instancijos teisme pripažinti kaltais:

- **1 asmuo** (1 vyras, 51–60 m. amžiaus, Lietuvos Respublikos pilietis) pirmosios instancijos teismo pripažintas kaltu dėl išnaudojimo svetimos kaltės prisiėmimui už labai sunkaus nusikaltimo padarymą ir laisvės atėmimo bausmės atlikimui⁸⁵ bei nuteistas 4 m. laisvės atėmimo bausme, bet išteisintas apeliacinės instancijos teisme.
- **2 asmenys** (1 moteris, 41–50 m. amžiaus, ir 1 vyras, priklausantis 60 m. ir vyresnių asmenų kategorijai, abu Lietuvos Respublikos piliečiai) pirmosios instancijos teisme išteisinti nepadarę veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių, baudžiamojoje byloje dėl vaiko pirkimo⁸⁶. Byla 2025 m. buvo toliau nagrinėjama apeliacinės instancijos teisme⁸⁷.
- **3 asmenys** (1 moteris, 1 vyras ir 1 juridinis asmuo) išteisinti dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms (žemės ūkyje)⁸⁸ pirmosios instancijos teisme. Byla tais pačiais 2025 m. išnagrinėta apeliacinės instancijos teisme; visi trys asmenys pripažinti kaltais, jiems paskirtos laisvės atėmimo bausmės.

2025 m. nuteistiems asmenims buvo skirtos įvairios bausmės – laisvės atėmimas, laisvės atėmimas atidedant bausmės vykdymą, paskiriant auklėjamojo poveikio priemonę, bauda ir (ar) turto konfiskavimas.

⁸⁵ Pagal 147 straipsnio 2 dalį ir 25 straipsnio 2 dalį (bendrininkavimas).

⁸⁶ Pagal BK 157 straipsnio 2 dalį.

Šios ataskaitos rengimo metu, 2026 m. kovo 19 d. Lietuvos apeliacinis teismas panaikino išteisinamąjį pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir abu asmenis pripažino kaltais. Byla toliau nagrinėjama kasacine tvarka.

⁸⁸ Pagal BK 147¹ straipsnio 1 dalį.

3 lentelė. Lietuvos teismuose 2025 m. už prekybą žmonėmis nuteistiems asmenims skirtos bausmės.

Laisvės atėmimo bausmės					
Nr.	Nuteisti asmenys	BK straipsnis ir dalis	Paskirta bausmė (metais)	Subendrinta bausmė (metais) pirmosios instancijos teisme	Subendrinta bausmė (metais) apeliacinės instancijos teisme
1.	1 vyras	BK 147 ¹ straipsnio 1 dalis	1 metai	7 metai	<i>Nagrinėjama</i>
		BK 147 straipsnio 2 dalis	7 metai		
		BK 307 str. 2 dalis	2 metai		
2.	1 moteris	BK 147 straipsnio 1 dalis	4 metai	8 metai	5 metai 4 mėnesiai
		BK 307 straipsnio 2 dalis	2 metai	Taip pat konfiskuota konfis-	
		BK 206 straipsnio 2 dalis	8 metai	kuotino turto vertę 350 Eur atitinkanti pinigų suma.	
	1 vyras	BK 147 straipsnio 1 dalis	5 metai	8 metai	6 metai
		BK 307 straipsnio 2 dalis	3 metai	Taip pat konfiskuota konfis-	
		BK 206 straipsnio 2 dalis	8 metai	kuotino turto vertę 350 Eur atitinkanti pinigų suma.	
3.	1 vyras	BK 147 straipsnio 1 dalis (3 veikos)			3 metai 6 mėnesiai
	1 vyras	BK 147 straipsnio 1 dalis (2 veikos)			3 metai
	1 vyras	BK 147 straipsnio 1 dalis (4 veikos)			3 metai 3 mėnesiai
	1 vyras	BK 147 straipsnio 1 dalis (2 veikos)			3 metai 3 mėnesiai
	1 vyras	BK 147 straipsnio 1 dalis (5 veikos) ir 157 straipsnio 1 dalis			4 metai 2 mėnesiai

1 vyras	BK 157 straipsnio 1 dalis	3 metai 4 mėnesiai
4. 1 vyras	BK 147 straipsnio 2 dalis Pritaikius BK 54 straipsnio 3 dalį bausmė sumažinta	9 mėnesiai

Laisvės atėmimas bausmės vykdymą atidedant					
Nr.	Nuteisti asmenys	BK straipsnis ir dalis	Paskirta bausmė (metais)	Paskirta bausmė pirmosios instancijos teisme	Paskirta bausmė apeliacinės instancijos teisme
5.	1 vyras	BK 147 straipsnio 2 dalis Vadovaujantis BK 92 straipsnio 1 dalimi, bausmė atidėta			2 metų laisvės bausmės atėmimo vykdymas atidėtas 3 metams, paskiriant auklėjamojo poveikio priemonę, numatytą BK 82 straipsnio 1 dalies 5 punkte, – elgesio apribojimą 12 mėnesių, įpareigojant per šį laikotarpį būti namuose nuo 22 val. iki 6 val., tęsti mokslą arba dirbti bei dalyvauti valstybinių ar nevalstybinių įstaigų bei organizacijų rengiamose socialinio ugdymo ar reabilitacijos priemonėse.

Baudos					
Nr.	Nuteisti asmenys	BK straipsnis ir dalis	Paskirta bausmė – bauda (eurais)	Subendrinta bausmė – bauda (eurais) pirmosios instancijos teisme	Subendrinta bausmė – bauda (eurais) apeliacinės instancijos teisme
6.	1 vyras	BK 147 ¹ straipsnio 1 dalis	7 500 Eur	-	7 500 Eur
	1 moteris	BK 147 ¹ straipsnio 1 dalis	7 000 Eur	-	7 000 Eur
	1 juridinis asmuo	BK 147 ¹ straipsnio 1 dalis	25 000 Eur	-	25 000 Eur

Apibendrinant, bylose dėl prekybos žmonėmis nuteistiesiems skirtų laisvės atėmimo subendrintų bausmių vidurkis **apeliacinės instancijos teismuose** 2025 m. siekė **3 metus ir 6 mėnesius**. **Fiziniam asmeniui skirtos 7 000 ir 7 500 Eur baudos, juridiniam asmeniui – 25 000 Eur bauda**. Vienam fiziniui asmeniui 2 metų laisvės atėmimo bausmės vykdymas atidėtas 3 metams, paskiriant auklėjamojo poveikio priemonę. **Pirmosios instancijos teismuose** nuteistiesiems skirtų laisvės atėmimo subendrintų bausmių vidurkis 2025 m. siekė **7 metus ir 8 mėnesius**. Palyginimui, 2024 m. 1 byloje pirmosios instancijos teismas skyrė 9 metų laisvės atėmimo bausmę, o kitoje byloje, nagrinėtoje pagal BK 147 straipsnio 1 dalį, pritaikius BK 54 straipsnio 3 dalį, asmeniui paskirta 2 metų laisvės apribojimo bausmė. **Apeliacinės instancijos teismuose** nuteistiesiems skirtų laisvės atėmimo subendrintų bausmių vidurkis 2024 m. siekė **5 metus ir 2 mėnesius** (4 bylos). Kasacinės instancijos teisme 2024 m. išnagrinėta 1 byla – kaltinamasis pagal BK 147 straipsnio 2 dalį išteisintas nustačius nusikalstamos veikos sudėties.

2025 m. taip pat buvo priimti teismų sprendimai dėl **neturtinės žalos atlyginimo nukentėjusiems**:

- Baudžiamojoje byloje dėl prekybos žmonėmis seksualiniam išnaudojimui 1 nukentėjusiai Lietuvos Respublikos pilietei priteista 12 000 Eur iš 2 nuteistųjų solidariai (po 6 000 Eur);
- Baudžiamojoje byloje dėl prekybos žmonėmis seksualiniam išnaudojimui ir išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms – 3 nukentėjusioms Lietuvos Respublikos pilietėms iš 1 nuteistojo priteista atitinkamai 1 700 Eur, 7 700 Eur ir 800 Eur (byla nagrinėjama apeliaciniame teisme);
- Baudžiamojoje byloje dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms (žemės ūkyje) – 1 iš 2 nukentėjusiųjų Tadžikistano Respublikos piliečių iš kiekvieno nuteistojo (2 fizinių asmenų ir 1 juridinio asmens) atitinkamai priteista 1 000 Eur, 500 Eur ir 500 Eur;
- Baudžiamojoje byloje dėl išnaudojimo nusikalstamoms veikoms daryti (vagystėms) – 1 nukentėjusiajam Lietuvos Respublikos piliečiui iš 3 nuteistųjų priteista 1 000 Eur, iš 2 nuteistųjų – 1 000 Eur (iš viso 2 000 Eur), 1 nukentėjusiajam Lietuvos Respublikos piliečiui priteista iš 2 nuteistųjų 2 000 Eur, 1 nukentėjusiajam Lietuvos Respublikos piliečiui priteista iš 1 nuteistojo 1 000 Eur, iš 3 nuteistųjų – 1 000 Eur, iš 1 nuteistojo – 1 000 Eur (iš viso 3 000 Eur).

Apibendrinant, 2025 m. priimtais teismų sprendimais dėl neturtinės žalos atlyginimo nukentėjusiesiems buvo **priteista nuo 500 iki 12 000 Eur**. Pažymėtina, kad 12 000 Eur siekianti žalos atlyginimo suma buvo priteista vienam nukentėjusiajam. Vis dėlto, didžioji dalis priteistų sumų buvo gerokai mažesnės, o kai kuriais atvejais už prekybos žmonėmis ar išnaudojimo veikas priteista neturtinės žalos atlyginimo suma svyruoja nuo 500 iki 1 000 Eur.

Šame kontekste paminėtina, kad Lietuvos apeliacinis teismas 2025 m. liepos 10 d. nuosprendyje⁸⁹ pažymėjo, kad nustatydamas neturtinės žalos dydį, teismas privalo atsižvelgti ne tik į nukentėjusiųjų subjektyvų savo patirtos žalos vertinimą, bet ir į pažeistos teisinės vertybės pobūdį, kaip į objektyvų kriterijų, taikomą siekiant užtikrinti nukentėjusiojo patirtą dvasinį bei fizinį skausmą, kuo labiau kompensuojant neturtinę žalą. Prekyba žmonėmis yra priskiriama sunkių nusikaltimų kategorijai, kuriai yra priskiriamas ir sunkus sveikatos sutrikdymas, už kurį vidutiniškai priteisiama 10 481 Eur, bei išžaginimas ir seksualinis prievartavimas, už kuriuos vidutiniškai priteisiama 6 000 Eur. Esminis kriterijus, kuriuo vadovaujasi teismas priteisdamas neturtinės žalos atlyginimą, yra negrįžtamo pobūdžio žala nukentėjusiojo sveikatai. Baudžiamosiose bylose dėl nusikaltimo, numatyto BK 147 straipsnio 2 dalyje, kuris laikomas labai sunkiu nusikaltimu, priteistos neturtinės žalos dydis svyruoja nuo 500 Eur iki 10 000 Eur, paprastai didesnė neturtinė žala nustatoma tais atvejais, kai nukentėjusiajam buvo grasinama su juo fiziškai susidoro-roti, jei jis nebevykdys nuteistųjų reikalavimų, nukentėjusieji gėrė raminauosius vaistus, lankėsi pas gydytojus, jiems nustatytos ligos, kilusios dėl patirtos prievartos, seksualinio išnaudojimo, darbo nežmoniškais sąlygomis⁹⁰.

Pastebėtina, kad orientaciniai teismų praktikoje įsitvirtinę neturtinės žalos, atlygintinos prekybos žmonėmis aukoms dydžiai grindžiami daugiausiai 2018–2019 m. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nusistovėjusiais dydžiais. Atsižvelgiant į tai, kad pagal teismų praktiką vienas iš neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijų turi būti šalies ekonominio gyvenimo rodikliai, bendras pragyvenimo lygis ir vidutinės gyventojų pajamos, diskutuotina, ar priteisiant neturtinę žalą pakankamai atsižvelgiama į šiuos kriterijus.

⁸⁹ Lietuvos apeliacinio teismo 2025 m. liepos 10 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-42-627/2025.

⁹⁰ Ten pat.

4.6. Prekybos žmonėmis situacijos Lietuvoje 2025 m. apibendrinimas

2025 m. Lietuvoje prekybos žmonėmis situacija išliko sudėtinga – augo jos mastas, pastebėtos naujos tendencijos. Nors 2025 m. pradėtų ikiteisminių tyrimų dėl galimos prekybos žmonėmis skaičius (13) šiek tiek sumažėjo, lyginant su 2024 m. pradėtų ikiteisminių tyrimų šioje srityje skaičiumi (17), bendras vykdomų ikiteisminių tyrimų skaičius (37) išaugo (2024 m. buvo vykdomi 26 ikiteisminiai tyrimai). Dominuojančios išnaudojimo formos buvo asmenų išnaudojimas priverstiniam darbui ir paslaugoms, vis dažniau pasitelkiant teisėto įdarbinimo ir migracijos schemas, o didžiausia asmenų išnaudojimo rizika išliko transporto ir statybos sektoriuose. Dėl šių sektorių specifikos 2025 m. dauguma nukentėjusiaisiais pripažintų asmenų, kaip ir 2024 m., buvo vyrai.

2025 m. reikšmingai išaugo nukentėjusiaisiais per metus pripažintų asmenų skaičius (nuo 22 asmenų 2024 m. iki 62 asmenų 2025 m.), ypač padaugėjo nukentėjusiųjų užsienio valstybių piliečių, o jų kilmės šalių įvairovė didėjo, rodydama besiplečiantį reiškinio tarptautiškumą. Asmenų pažeidžiamumą ir didesnę riziką tapti išnaudojimo aukomis lemia kalbos barjeras, informacijos stoka, socialinė ir ekonominė padėtis bei priklausomybė nuo darbdavio.

Taip pat svarbu pažymėti, kad oficiali statistika neatskleidžia tikrojo prekybos žmonėmis masto Lietuvoje, nes su ja susijusios nusikalstamos veikos išlieka latentiniu reiškiniu ir dėl savo kompleksiško yra sunkiai atskleidžiamos. Be to, skirtingų subjektų renkami duomenys ne visada sutampa, todėl oficialioji statistika neleidžia visapusiškai ir tiksliai įvertinti realaus prekybos žmonėmis masto. Valstybės institucijų Seimo kontrolierių įstaigai pateikti duomenys rodo, kad nemaža dalis galimų nukentėjusiųjų lieka neidentifikuoti, o išnaudojimo schemas tampa vis sudėtingesnės, įtraukiant tarpininkus, skaitmenines priemones ir tarpvalstybinius tinklus. Atsižvelgiant į migracijos procesus ir darbo rinkos poreikius, tikėtina, kad prekybos žmonėmis rizika artimiausiu metu nemažės, todėl būtinas nuoseklus prevencijos stiprinimas, efektyvesnis institucijų bendradarbiavimas ir didesnis dėmesys nukentėjusiųjų nustatymui, jų apsaugai ir pagalbos jiems teikimui.

Nors, lyginant su ankstesniais metais, fizinių asmenų, kuriems pareikšti įtarimai dėl prekybos žmonėmis, skaičius sumažėjo (nuo 27 asmenų 2024 m. iki 19 asmenų 2025 m.), 2025 m. pastebimas ryškus juridinių asmenų, tapusių įtariamaisiais bylose dėl prekybos žmonėmis, skaičiaus augimas – įtarimai pareikšti net 6 įmonėms (uždarosioms akcinėms

bendrovėms), palyginti su 1 įmone 2024 m. Visos šios įmonės įtariamoms žmonių išnaudojimu priverstiniam darbui ar paslaugoms transporto sektoriuje. Ši aplinkybė patvirtina ir ankstesniais metais stebėtą specifinių ūkio sektorių (įskaitant gamybą, žemės ūkį, statybą) rizikingumą. Dauguma įtariamųjų fizinių asmenų išlieka Lietuvos Respublikos piliečiai vyrai, tačiau stebimas ir užsienio šalių piliečių (ukrainiečių, baltarusių, rusų) dalyvavimas, o tai atskleidžia šių nusikaltimų tarptautinį pobūdį.

Remiantis pradėtų ikiteisminių tyrimų duomenimis, pagrindinės prekybos žmonėmis nusikaltimų formos nuo 2019 m. išlieka iš esmės nepakitusios. Panašiai kaip ir ankstesniais metais, 2025 m. pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose vyravo išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms, taip pat stebėti seksualinio išnaudojimo, išnaudojimo nusikalstamoms veikoms vykdyti (narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimui) atvejai. Visgi pastaraisiais metais, atsižvelgiant į kintančią Lietuvos ekonominę ir geopolitinę padėtį Europoje, ryškėja tendencijos, susijusios su augančiu migrantų ir užsienio piliečių išnaudojimu Lietuvoje. Nors visų 2025 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis ir išnaudojimo pripažintų asmenų išnaudojimo valstybė buvo Lietuva, kaip pažymi Generalinė prokuratūra⁹¹, asmenys iš Lietuvos dažniausiai gabenami į kitas ES šalis vykdyti nusikalstamų veikų (dažniausiai narkotinių ir psichotropinių medžiagų platinimo, vagysčių), o Lietuvos Respublikoje dažniausiai priverstiniam darbui išnaudojami trečiųjų šalių piliečiai. Manytina, kad tokios tendencijos išliks ir ateityje.

2025 m. kaltinamaisiais aktais užbaigti 5 ikiteisminiai tyrimai dėl prekybos žmonėmis, o 2024 m. – nė vienas. Nepaisant šio didesnio teismams perduotų bylų skaičiaus, nuteistųjų skaičius 2025 m., lyginant su 2024 m., išliko nepakitęs – 12 asmenų, tarp kurių buvo ir 1 juridinis asmuo (žemės ūkio bendrovė). Priežastys galėtų būti ne tik sudėtingesnis įrodinėjimo šiose bylose procesas, ypač dėl neretai bylose esančio tarptautinio elemento, bet ir ilgi teisminiai baudžiamųjų bylų nagrinėjimo terminai. 2025 m. visų Lietuvos instancijų teismuose išnagrinėta 11 baudžiamųjų bylų dėl prekybos žmonėmis (2024 m. – 7), o jų nagrinėjimo trukmė, palyginti su ankstesniais metais, trumpėjo.

2025 m. už prekybą žmonėmis nuteistiems asmenims buvo skirtos įvairios bausmės – laisvės atėmimas, bauda ir (ar) turto konfiskavimas. Pažymėtina, kad tiek 2025 m., tiek 2024 m. pirmosios instancijos teismų skirtos subendrintos laisvės atėmimo bausmės buvo griežtesnės nei apeliacinės instancijos teismų paskirtos bausmės. 2025 m. jų vidurkis pirmosios

⁹¹ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

instancijos teismuose siekė 7 metus ir 8 mėnesius (2024 m. – 9 metus), o apeliacinės instancijos teismuose – 3 metus ir 6 mėnesius (2024 m. – 5 metus ir 2 mėnesius). Be to, už išnaudojimą priverstiniam darbui ar paslaugoms 2025 m. skirtos ir baudos, įskaitant juridiniam asmeniui.

Santykinai negausi pastarųjų metų teismų praktika skirtingų prekybos žmonėmis formų byloje, o ypač – dėl išnaudojimo priverstiniam darbui ir paslaugų teikimui, lemia, kad ne visi prekybos žmonėmis ir išnaudojimo veikų įrodinėjimo kriterijai yra aiškiai nusistovėję. Tai, be kita ko, apsunkina šio nusikaltimo atpažinimą ir (ar) atribojimą nuo kitų nusikalstamų veikų ar darbo teisės pažeidimų. Prekybos žmonėmis veikų tyrimą bei bylų nagrinėjimą apsunkina ir tai, kad policijos įstaigose ir teismuose nėra tyrėjų ir teisėjų, kurių specializacija būtų šios kategorijos bylos. Todėl tyrėjų ir teisėjų kompetencijos šioje srityje kėlimas ir bent dalinė specializacija reikšmingai prisidėtų prie veiksmingo atsako į prekybos žmonėmis nusikaltimus, didintų teisinį apibrėžtumą ir padėtų užtikrinti nukentėjusiųjų nuo šio nusikaltimo procesinių teisių apsaugą. Svarbia priemone prekybos žmonėmis atvejų identifikavimui bei rizikų nustatymui galėtų tapti ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo formatai savivaldybių ar apskričių lygmeniu, į kuriuos būtų įtrauktos teisėsaugos institucijos, Valstybinės darbo inspekcijos teritorinius skyrius, profesines sąjungas ir pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikiančias organizacijas.

5. Pagalbos teikimas asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis

5.1. Tarptautinis pagalbos teikimo mechanizmas

Konvencijos šalys yra įsipareigojusios priimti teisės aktus ar numatyti kitas priemones, būtinąsias siekiant padėti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims, atkurti jų fizinę, psichologinę ir socialinę būklę bei užtikrinti jų saugumą. Pagal Konvencijos 12 straipsnį „Pagalba aukoms“ tokia pagalba turi apimti bent tinkamą ir saugų apgyvendinimą, psichologinę ir materialinę paramą, neatidėliotiną medicinos pagalbą, prireikus – vertimo raštu ir žodžiu paslaugas, konsultavimą ir informavimą apie įstatymų pripažįstamas teises ir prieinamas paslaugas, pagalbą užtikrinant nukentėjusiųjų teisių ir interesų apsaugą baudžiamajame procese, o vaikams – galimybę mokytis. Valstybės turi užtikrinti visapusišką pagalbą jų teritorijoje teisėtai gyvenantiems nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims, kurie neturi pakankamų išteklių ir kuriems reikia tokios pagalbos. Jiems turi būti teikiama būtina medicininė ir kita pagalba, sudaromos sąlygos integruotis į darbo rinką, mokytis ir įgyti profesinių įgūdžių, taip pat turi būti užtikrinamas jų saugumas. Svarbu, kad pagalba būtų teikiama nepriklausomai nuo asmens dalyvavimo baudžiamajame procese, o visos paslaugos būtų suteikiamos informuotai, savanoriškai ir atsižvelgiant į pažeidžiamų asmenų ir vaikų poreikius.

Konvencijos 12 straipsnyje taip pat pabrėžiama nevyriausybinų organizacijų ir kitų pagalbą teikiančių subjektų svarba ir bendradarbiavimo su jais, organizuojant ir teikiant pagalbą nukentėjusiems, būtinybė. Direktyvos 11 straipsnio „Pagalba ir parama prekybos žmonėmis aukoms“ 4 dalyje detalizuota, kad ES valstybės narės, bendradarbiaudamos su atitinkamomis paramą teikiančiomis organizacijomis, turi imtis būtinų priemonių, siekdamas sukurti tinkamus ankstyvo nukentėjusiųjų identifikavimo, pagalbos ir paramos jiems mechanizmus. ESBO Kovos su prekyba žmonėmis specialiojo atstovo ir koordinatoriaus biuras atkreipė dėmesį į tai, kad nors pagrindinė atsakomybė už prekybos žmonėmis prevenciją ir kovą su ja tenka valstybėms narėms, šio reiškinio ryšys su tarptautiniu mastu organizuota nusikals-

tama veikla reikalauja bendradarbiavimo tarptautiniu ir regioniniu lygmenimis, įtraukiant privatųjį sektorių ir nevyriausybinės organizacijas⁹².

Pagal Direktyvos 11 straipsnį „Pagalba ir parama prekybos žmonėmis aukoms“ taip pat būtina užtikrinti, kad pagalba ir parama asmeniui būtų teikiama tuo metu, kai tik kompetentingos institucijos gauna pagrįstų duomenų, rodančių, kad asmuo galėjo nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Be to, pažeidžiamoje situacijoje esantiems nukentėjusiesiems (nėštumas, sveikatos būklė, negalia, psichikos ar elgesio sutrikimai, patirtas sunkus psichologinis, fizinis ar seksualinis smurtas) turi būti organizuojama jų individualius poreikius atitinkanti pagalba.

Laiku ir veiksmingai teikiama pagalba nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims yra svarbi siekiant užtikrinti jų atsigavimą ir integraciją, taip pat paskatinti juos nutraukti ryšius su išnaudotojais. Pavėluotai suteikta pagalba ar jos ribojimas didina nukentėjusių asmenų pažeidžiamumą, riziką būti pakartotinai išnaudotiems ir patirti smurtą. GRETA pabrėžė, kad laiku suteikta pagalba yra būtina siekiant paskatinti nukentėjusius asmenis likti paskirties šalyje pakankamai ilgai, kad jie galėtų dalyvauti baudžiamajame procese kaip liudytojai. Nukentėjusiems asmenims turi būti sudaryta galimybė, jei jie to pageidauja, dalyvauti baudžiamajame procese prieš prekyautojus žmonėmis ir gauti kompensaciją. Nepriklausomai nuo pasirinkto teisinio reguliavimo modelio, GRETA atkreipė valstybių dėmesį į jų pareigą teikti pagalbą visiems nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims nediskriminaciniu pagrindu ir užtikrinti tam reikalingą finansavimą⁹³.

5.2. Pagalbos teikimo reglamentavimas Lietuvoje

Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatyme numatyta, kad fiziniai asmenys, nukentėję nuo nusikalstamos veikos, padarytos Europos Sąjungos teritorijoje, prieš baudžiamąjį procesą, jo metu, prireikus – po jo ir visais atvejais, kai baudžiamasis procesas nepradedamas, arba nukentėję nuo nusikalstamos veikos, padarytos ne Europos Sąjungos teritorijoje, kai baudžiamasis procesas vyksta Lietuvos Respublikos teritorijoje,

⁹² OSCE Office of the Special Representative and Co-ordinator for Combating Trafficking in Human Beings, The Critical Role of Civil Society in Combating Trafficking in Human Beings (2018), Vienna, 18 psl., prieinama per: [OP_Critical Role of NGOs_Kern_181206.indd](#).

⁹³ Council of Europe, Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA). Assistance to victims of human trafficking - Thematic Chapter of the 8th General Report on GRETA's activities (2018), 9 ir 10 psl., prieinama per: <https://rm.coe.int/assistance-victims-thematic-chapter-8th-general-report-en/16809ce2e9>.

būdami Lietuvos Respublikos teritorijoje, turi teisę gauti šiame įstatyme numatytą pagalbą, teikiamą atsižvelgiant į dėl padarytos nusikalstamos veikos atsiradusius poreikius ir nusikalstamos veikos pobūdį. Vadovaujantis šiuo įstatymu, pagalbą nuo bet kurios nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims Lietuvoje organizuoja ir teikia akredituotos pagalbos tarnybos, kurios siekia užtikrinti individualius nukentėjusiųjų poreikius atitinkančios pagalbos teikimą, apimančį informavimo, konsultavimo, psichologinės, teisinės bei socialinės pagalbos paslaugas.⁹⁴

Vis dėlto, nors prekyba žmonėmis yra sudėtingas, daugiasluoksnis nusikaltimas, darantis kompleksinį ir ilgalaikį neigiamą poveikį asmens fizinei, psichologinei ir socialinei gerovei, Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatyme nėra atskirai reglamentuota specializuotos pagalbos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems asmenims teikimo tvarka, įskaitant jų nukreipimą pagalbai gauti, informacijos suteikimą, laikiną apgyvendinimą, psichologo paslaugų teikimą.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2025 m. Seime buvo registruotas ir 2026 m. gegužės 22 d. įsigaliojo Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties (toliau – UTPĮ) pakeitimo įstatymas⁹⁵, kuriuo be kita ko, įstatymo lygiu nustatytas iki tol poįstatyminiu teisės aktu reglamentuotas atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpio suteikimas užsieniečiui, kuris yra ar buvo nukentėjęs nuo prekybos žmonėmis, taip pat jo panaikinimo pagrindai, užsieniečio teisės ir pareigos apsisprendimo laikotarpiu. UTPĮ 22² straipsnyje, numatyta, be kita ko, kad užsieniečiui, kuris yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, Vyriausybės nustatyta tvarka suteikiamas 30 kalendorinių dienų atsigavimo ir apsisprendimo laikotarpis, per kurį jis turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga, prokuratūra ir teismu, kovojant su prekyba žmonėmis ar su nusikaltimais, susijusiais su prekyba žmonėmis. Šiuo laikotarpiu užsienie-tis, kuris yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, turi teisę gauti pagalbą Lietuvos Respublikos pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymo nustatyta tvarka, dalyvauti Lietuvos Respublikoje organizuojamuose ir vykdomuose pagalbos nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis projektuose, dirbti arba vykdyti savarankišką veiklą, taip pat naudotis kitomis teisėmis, kurios jam garantuojamos pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir Lietuvos Respublikos įstatymus.

⁹⁴ Daugiau informacijos pateikiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklalapio <http://socmin.lrv.lt> skyriaus „Veiklos sritys“ srities „Socialinė integracija“ dalyje „Pagalbą teikiančios tarnybos“, prieinama per: [Pagalbą teikiančios tarnybos - Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija](#).

⁹⁵ Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 įstatymo projektas Nr. XVP- 1022, prieinama per: [Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projektas](#).

Kartu pažymėtina, kad šios apžvalgos rengimo metu Vyriausybės nutarimu dar 2012 m. patvirtintas Apsisprendimo laikotarpio suteikimo tvarkos aprašas taip pat yra galiojantis. Vadovaujantis šiuo tvarkos aprašu, užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi teisę būti saugiai apgyvendintas, gauti būtiną medicinos pagalbą sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, prireikus naudotis bendrosiomis socialinėmis paslaugomis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo nustatyta tvarka, naudotis psichologo ir vertimo raštu bei žodžiu paslaugomis, dalyvauti Lietuvoje organizuojamuose ir vykdomuose pagalbos nukentėjusiesiems nuo prekybos žmonėmis projektuose, o jeigu nukentėjusiam asmeniui apsisprendimo laikotarpiu reikia gyvenamosios patalpos, jis apgyvendinamas tam skirtose patalpose socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka arba nevyriausybinių organizacijų suteiktoje gyvenamojoje patalpoje.⁹⁶

Vis dėlto, atkreiptinas dėmesys į tai, kad kai kurios minėtame Apsisprendimo laikotarpio suteikimo tvarkos apraše išvardytos užsieniečio, kuris yra ar buvo prekybos žmonėmis auka, teisės nebuvo eksplicitiškai perkeltos į naują UTPĮ nustatytą reguliavimą, todėl nėra aišku, kaip jos bus užtikrinamos praktikoje taikant naują įstatyminį reguliavimą, pagal kurį pagalba šiems asmenims teikiama Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymo nustatyta tvarka. Pavyzdžiui, nėra aišku, ar nuo prekybos žmonėmis nukentėjęs asmuo apsisprendimo laikotarpiu galės būti apgyvendinamas socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, ar galės gauti psichologo paslaugas kitur, nei pagalbos tarnyboje, nes tokios galimybės Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatyme nėra numatytos.

Šiame kontekste pastebėtina, kad Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalgoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai buvo rekomenduota, be kita ko, įvertinti poreikį keisti Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymą, jame atskiru skyriumi reglamentuojant pagalbos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikimo aspektus bei numatant šių asmenų nukreipimo, laikino apgyvendinimo ir informacijos suteikimo algoritmus⁹⁷. Įvertinusi šią rekomendaciją, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija informavo, kad

⁹⁶ Apsisprendimo laikotarpio, per kurį užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar teismu, suteikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 430 „Dėl Apsisprendimo laikotarpio, per kurį užsienietis, kaip esanti ar buvusi su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų auka, turi priimti sprendimą, ar bendradarbiauti su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar teismu, suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 6 ir 8 punktai.

⁹⁷ Seimo kontrolierių įstaigos 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, prieinama per: [2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf](#).

Europos Komisija skyrė finansavimą projektui „Latvijos ir Lietuvos paramos aukoms sistemų tobulinimas“, kurio tikslas – tobulinti nacionalinę paramos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims sistemą ir užtikrinti jiems skirtų paslaugų teikimą. Atsižvelgdama į tai, ministerija planuoja tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius paramos nukentėjusiems asmenims sistemą ir apsvarstyti poreikį Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymą papildyti pagalbos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikimo aspektais.

Vis dėlto, planuojama šio projekto įgyvendinimo pabaiga ir poreikio dėl pagalbos teikimo prekybos žmonėmis aukoms specifikos sureguliuavimo Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatyme apsvarstymas numatyti tik 2028 m.⁹⁸ Pažymėtina, kad įsigaliojus UTPĮ pakeitimams su blanketine nuoroda į Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymą, poreikis apsvarstyti specializuotos pagalbos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikimo tvarkos sureguliuvimą šiame įstatyme egzistuoja jau dabar ir neturėtų būti atidėtas iki 2028 m.

Atsakingų valstybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) veiksmams, siekiant, kad nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims būtų suteikta reikiama pagalba, yra numatyti Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijose⁹⁹.

Pagal šias rekomendacijas, visais atvejais, nustatant galėjusį ar galintį nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenį, jis (jo atstovas) turi būti informuotas apie galimybę gauti pagalbą iš NVO, teikiančios pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims. Atsakingos institucijos, įstaigos ir organizacijos darbuotojas pirmo pokalbio su prekybos žmonėmis auka metu ją informuoja apie Lietuvos Respublikos teisės aktų jai suteikiamas teises, įskaitant teisę į pagalbą NVO, teikiančioje pagalbą nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis asmenims, ir teisę į smurtiniais nusikaltimais padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensavimą, ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas ir prokuroras taip pat informuoja apie baudžiamąjį procesą bei nukentėjusiojo teises ir pareigas. Rekomenduojama šio pokalbio metu NVO atstovui sudaryti galimybę papasakoti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiam

⁹⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025 m. spalio 8 d. raštu Nr. SD-3611 (20.1 E-31) „Dėl 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgos“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

⁹⁹ Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijos, patvirtintos generalinio prokuroro, vidaus reikalų ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. I-327/1V-1015/A1-758 „Dėl Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų patvirtinimo“.

asmeniui apie teikiamą pagalbą. Gavusi pranešimą, NVO į susitikimą atsiunčia savo atstovą. Nukentėjusio asmens duomenys (vardas, pavardė, gimimo data, lytis, pilietybė, faktinės gyvenamosios vietos adresas, jeigu šiuos duomenis įmanoma nustatyti) perduodami NVO tik tada, jeigu nukentėjęs asmuo ar nukentėjusio vaiko atstovas pagal įstatymą pageidauja gauti pagalbą ir sutinka, kad pagalbos teikimo tikslu šie asmens duomenys būtų perduoti NVO (sutikimas turi būti patvirtintas raštu). Pagalba asmeniui teikiama pagal prekybos žmonėmis aukos gyvenamąją, tyrimo atlikimo vietą ir pagal poreikį¹⁰⁰.

NVO atlieka didelį vaidmenį organizuojant ir teikiant pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims. Pagal minėtas rekomendacijas, bendradarbiaudama su savivaldybės pagal asmens faktinę gyvenamąją ar ikiteisminio tyrimo atlikimo vietą administracija ir jos įstaigomis, kitomis organizacijomis, galinčiomis suteikti skubią psichologinę ar kitą pagalbą aukai, NVO organizuoja psichologinę, teisinę, neatidėliotiną medicinos pagalbą, laikiną prieglobstį. NVO teikia ir (ar) organizuoja socialines paslaugas, susijusias su informavimu, konsultavimu, tarpininkavimu ir atstovavimu, maitinimo organizavimu, aprūpinimu būtiniausiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimu, asmeninės higienos bei priežiūros paslaugomis, taip pat pagalbą integruojantis į darbo rinką, pradėjus dirbti. NVO teikia ar organizuoja ir kitą pagalbą, susijusią su ikiteisminiu tyrimu (lydi nuo prekybos žmonėmis nukentėjusį asmenį į apklausas, jų metu teikia emocinę pagalbą, prireikus organizuoja šio asmens atvežimą į apklausas, samdo advokatą ir pan.). Grįžtant į Lietuvos Respubliką arba išvykstant iš jos į kilmės arba, esant galimybei, į kitą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusio asmens pasirinktą šalį, NVO tarpininkauja tarp jo ir grįžimą finansuojančių nusikaltimų tiriančių įstaigų, palaiko ryšį su prekybos žmonėmis auka telefonu ar kitomis telekomunikacijos priemonėmis, teikia informaciją ir emocinį palaikymą, pasitinka oro ar jūrų uoste, traukinių ar autobusų stotyje ar kitoje vietoje Lietuvoje, organizuoja prekybos žmonėmis aukos nuvežimą į laikiną ar nuolatinę gyvenamąją vietą, palydi¹⁰¹.

5.3. Pagalbą teikiančių nevyriausybinių organizacijų atranka ir finansavimas

Pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikiančių NVO sąrašas, kuriame nurodomas NVO pavadinimas, veiklos adresas, darbo laikas, kontaktinis telefono ryšio numeris ir elektroninio pašto adresas, teikiamos pagalbos rūšys, pateikiamas Sociali-

¹⁰⁰ Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų 29.7 ir 39 punktai.

¹⁰¹ Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų 40 punktas.

nės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje¹⁰².

Pagalbą teikia NVO, kurias Socialinės apsaugos ir darbo ministerija atranka projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso būdu. Konkurso tikslas – atrinkti ir finansuoti vieną projektą, kurį įgyvendinant bus užtikrintas kokybiškos ir vienodos visoje šalies teritorijoje socialinės pagalbos prieinamumas, koordinavimas, organizavimas ir (ar) teikimas projekto tikslinės grupės atstovams, skatinant juos grįžti į visuomenę ir darbo rinką, taip pat užtikrinta prekybos žmonėmis prevencija¹⁰³.

Siekdama užtikrinti vienodos socialinės pagalbos asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, organizavimą ir teikimą, šios pagalbos prieinamumą, kokybę ir koordinavimą visoje Lietuvoje, taip pat vykdyti prekybos žmonėmis prevenciją, 2023 m. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija organizavo Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti 2024–2025 metais, atrankos dvimetį konkursą¹⁰⁴.

Finansavimas skirtas šį konkursą laimėjusiam NAPPŽ projektui „Visapusiška pagalba asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų, ir tikslinės prevencijos veiklos“ įgyvendinti.¹⁰⁵ Skirtos lėšos šiam projektui įgyvendinti 2025 m. siekė 299 983 eurus, t. y. iš esmės tiek pat, kiek ir ankstesniais metais.

Didžiausia konkurso būdu finansuotinoms projekto veikloms numatyta skirti valstybės biudžeto lėšų suma 2024 m. siekė 300 000 eurų, 2025 m. (pratęsus finansavimą) – taip pat

¹⁰² Informacija pateikiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklalapio <http://socmin.lrv.lt> skyriaus „Veiklos sritys“ srities „Socialinė integracija“ dalyje „Pagalba nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis“, prieinama per: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/pagalba-prekybos-zmonemis-nusikaltimu-aukoms/>.

¹⁰³ Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatai, patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. A1-683 „Dėl Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų patvirtinimo“.

¹⁰⁴ Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. SI-697 (10.272 Mr) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁰⁵ Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatai, patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. A1-683 „Dėl Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų patvirtinimo“.

300 000 eurų.¹⁰⁶ Konkursui skirta valstybės biudžeto lėšų suma nepakito ir 2026 m.

Pastebėtina, kad ši suma nekinta nuo 2021 m., nepaisant to, kad padaugėjo identifikuojamų prekybos žmonėmis atvejų, kilo paslaugų ir prekių kainos bei darbo užmokesčio dydžiai, taip pat augo NAPPŽ narių skaičius (2024 m. prie šios asociacijos prisijungė du nauji nariai). NAPPŽ teigimu¹⁰⁷, 2025 m. skirtas finansavimas nebuvo pakankamas asmenims suteikti visą laikino apgyvendinimo paslaugą, todėl pagalbą teikiančios NVO turėjo ieškoti papildomų finansavimo šaltinių.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Seimo kontrolieres informavo, kad planuoja įvertinti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems asmenims teikiamos pagalbos poreikį ir svarbą, metines valstybės biudžeto išlaidas šiai pagalbai teikti, vidutinio darbo užmokesčio, paslaugų ir prekių kainų augimą, asmenų laikino apgyvendinimo poreikį ir ieškoti galimybių 2027–2029 m. biudžete numatyti daugiau lėšų, skirtų pagalbai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikti¹⁰⁸.

5.4. Pagalbą teikiančių nevyriausybinių organizacijų atrankos tobulinimas

Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalgoje buvo atkreiptas dėmesys į tam tikras teisinio reguliavimo, susijusio su projekto, skirto pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, atrankos ir jo finansavimo tvarka, spragas, taip pat į tai, kad skiriamų lėšų nepakanka kokybiškai kompleksinei pagalbai ir prevencijai organizuoti¹⁰⁹. Visų pirma, atkreiptas dėmesys į tai, kad ne visos NVO, teikiančios pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti asmenims, yra NAPPŽ narės, todėl galimybės gauti finansavimą, skirtą atrankos būdu laimėtam projektui įgyvendinti, tokios NVO kaip, pvz., Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“, neturėjo. Pagal galiojusią projektų atrankos

¹⁰⁶ Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatai, patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. A1-683 „Dėl Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų patvirtinimo“.

¹⁰⁷ NAPPŽ 2026 m. vasario 3 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁰⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025 m. spalio 8 d. raštu Nr. SD-3611 (20.1 E-31) „Dėl 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgos“ ir 2026 m. balandžio 9 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁰⁹ Seimo kontrolierių 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, 42, 43, 45 psl., prieinama per: [2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf](#).

2024–2025 m. tvarką, finansavimo prioritetai teikti tik toms nevyriausybinėms organizacijoms, kurios „yra asociacija ir vienija ne mažiau kaip 5 narius (juridinius asmenis), teikiančius socialinę pagalbą projekto tikslinės grupės atstovams visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje“¹¹⁰. Taip pat, praėjusiu laikotarpiu buvo numatyta atrinkti ir finansuoti tik vieną projektą, kurį įgyvendinant būtų užtikrintas kokybiškos ir vienodos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje socialinės pagalbos prieinamumas, koordinavimas, organizavimas ir (ar) teikimas projekto tikslinės grupės atstovams, skatinant juos grįžti į visuomenę ir darbo rinką, taip pat užtikrinta prekybos žmonėmis nusikalstamos veikos prevencija¹¹¹. Be to, pagal tuo metu galiojusią tvarką, konkursą laimėjusi organizacija finansavimą galėjo gauti tik už tą laikino apgyvendinimo ir maitinimo paslaugą, kuri buvo teikiama nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis asmenims, t. y. tiems, kurie ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimu arba teismo nutartimi buvo pripažinti nukentėjusiais¹¹².

Siekiant pašalinti šias spragas, praėjusiais metais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai teikta rekomendacija keisti tuo metu galiojusį teisinį reguliavimą ir numatyti lankstesnes projektų atrankos sąlygas¹¹³.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė 2025 m. patvirtino Projektų, skirtų socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2026 m. nuostatus¹¹⁴, kuriuose pakeistos iki tol galiojusios projektų atrankos sąlygos. Buvo atsisakyta reikalavimo, kad NVO turi veikti kaip asociacija, numatyta, kad finansavimas gali būti skirtas daugiau nei vienam atranką laimėjusiam projektui įgyvendinti, o pagal laimėjusį projektą teikiamos apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos finansuojamos ne tik tada, kai jos teikiamos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiais

¹¹⁰ Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų, patvirtintų 2023 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. A1-683 „Dėl Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų patvirtinimo“, 12.1 punktas.

¹¹¹ Ten pat, 8 punktas.

¹¹² Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų, patvirtintų 2023 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. A1-683 „Dėl Projekto, skirto socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2024–2025 metais nuostatų patvirtinimo“, 13.1.3 punktas (skaitomas kartu su 2.2.1 punktu).

¹¹³ Seimo kontrolierių 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, 7 psl., prieinama per: [2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf](#).

¹¹⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2025 m. lapkričio 20 d. įsakymas Nr. A1-667 „Dėl Projektų, skirtų socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, teikti, atrankos konkurso organizavimo 2026 metais nuostatų patvirtinimo“.

pripažintiems asmenims, bet ir asmenims, galimai nukentėjusiems nuo šio nusikaltimo.

2026 m. lėšos skirtos vieninteliam konkurse dalyvavusiam ir sąlygas atitikusiam NAPPŽ projektui „Visapusiška pagalba asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų, ir tikslinės prevencijos veiklos 2026 m.“ įgyvendinti.

5.5. Nacionalinė asociacija prieš prekybą žmonėmis

Ne pirmus metus projektų atrankos konkursą laiminti NAPPŽ buvo įkurta 2019 m. Tai skėtinė nevyriausybinių organizacijų, ataskaitos rengimo metu vienijanti 8 nevyriausybines organizacijas¹¹⁵, teikiančias kompleksinę socialinę, teisinę ir psichologinę pagalbą asmenims, nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, ir didinanti visuomenės informuotumą apie šį reiškinį.

NAPPŽ administruoja pagrindinę nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims skirtą telefono liniją (tel. 0 800 91 119 (skambučiams Lietuvoje) ir tel. +370 616 91 119 (skambučiams iš užsienio), veikiančią visą parą lietuvių, rusų ir anglų kalbomis. 2025 m. šia linija skambinta 110 kartų, iš kurių 19 atvejų asmenys buvo nukreipti į pagalbą teikiančias NVO¹¹⁶. Šiuo telefono numeriu teikiama psichologinė, emocinė pagalba ir teisinės konsultacijos. Į pagalbą teikiančias nevyriausybines organizacijas nukreipti asmenys identifikuojami, nustatomas pagalbos poreikis pagal jų nurodytas aplinkybes ir planuojamas kompleksinės socialinės pagalbos jiems teikimas, siekiant spręsti individualias problemas. Nukentėjusieji ir galėjusieji nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenys, gavę tinkamą pagalbą, įgalinami patys spręsti savo socialines problemas, tapti visaverčiais visuomenės nariais, išvengti rizikos pakartotinai patekti į krizines situacijas ir nukentėti nuo prekybos žmonėmis.

Nustatydamos, ar asmuo nukentėjo nuo prekybos žmonėmis, NAPPŽ ir jos narės vadovaujasi Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijose nustatytais prekybos žmonėmis aukų požymiais, susijusiais su asmens pažeidžiamumu, valių palenkusiais būdais, išnaudojimo būdais ir pasekmėmis išnaudotajam¹¹⁷. NVO darbuotojas, po pirmojo pokalbio su asmeniu, užpildo Nukentėjusio

¹¹⁵ 2026 m. kovo mėn. duomenimis, NAPPŽ priklausė 8 nevyriausybinių organizacijų: Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras, Alytaus miesto moterų krizių centras, KOPŽI, Dingusių žmonių šeimų paramos centras, Vyrų krizių centras, Moterų veiklos inovacijų centras, Lietuvos profesinių sąjungų aljansas ir Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga, narių sąrašas prieinamas per: <https://stop-trafficking.lt/nariai/>.

¹¹⁶ NAPPŽ 2026 m. vasario 3 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹¹⁷ Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų II ir III skyriai, 1 priedas „Nukentėjusio nuo prekybos žmonėmis asmens nustatymo kortelės forma“.

nuo prekybos žmonėmis asmens nustatymo kortelę (arba šią kortelę atitinkantį dokumentą ar formą). Užpildytos kortelės paskirtis – apibendrinti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiam asmeniui būdingus požymius ir taip padėti darbuotojui tinkamai nustatyti, ar asmuo nukentėjo nuo prekybos žmonėmis. Prekybos žmonėmis auką NVO nustato, įvertinusi kortelės priede nurodytų rizikos veiksnių, atitinkančių nukentėjusio asmens situaciją, visumą. NVO, nustačiusi prekybos žmonėmis požymius, visais atvejais, gautą informaciją apie galimą prekybos žmonėmis atvejį, atsižvelgdama į prekybos žmonėmis aukos interesus, perduoda policijai ir pateikia užpildytą kortelę. Jei prekybos žmonėmis auka yra vaikas, taip pat informuojama VVTAJT arba jos teritorinis skyrius. Jeigu duomenų nustatyti nukentėjusįjį nepakanka ir nėra pagrindo surinktus duomenis perduoti policijai ar prokuratūrai, kortelė paliekama saugoti kartu su surinkta medžiaga¹¹⁸.

5.6. Pagalbos nukentėjusiems asmenims teikimas 2025 m.

NAPPŽ duomenimis¹¹⁹, 2025 m. pagalba buvo suteikta 244 asmenims, nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų (5 asmenimis daugiau nei 2024 m.), iš kurių:

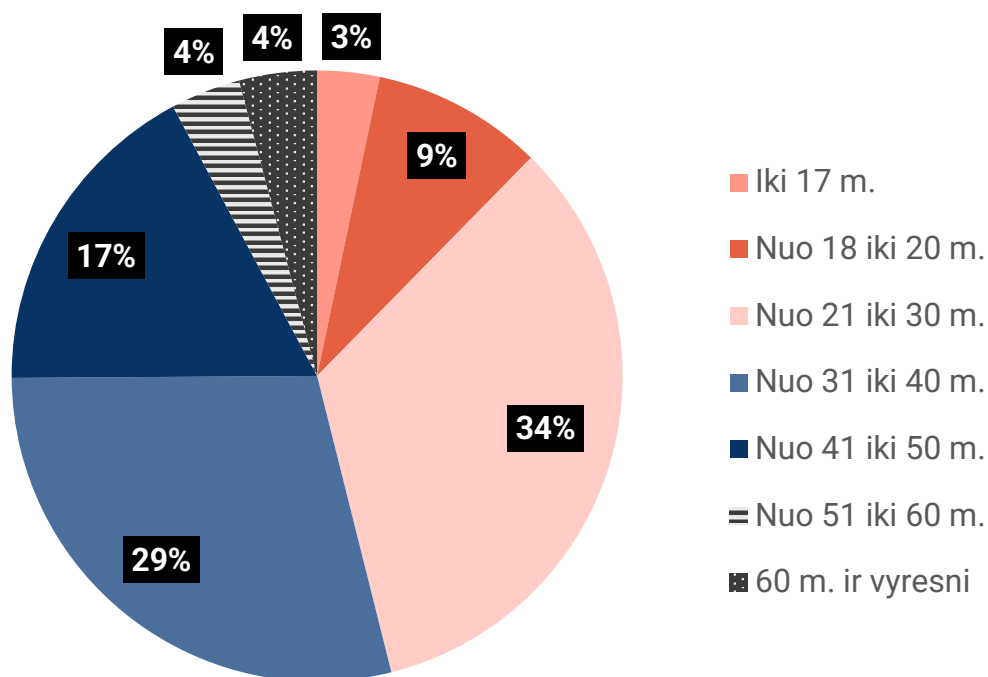
- 112 asmenų, kurie 2025 m. ir ankstesniais metais buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, iš jų 63 vyrai, 45 – moterys ir 4 – vaikai;
- 132 asmenys, kurie 2025 m. ir ankstesniais metais buvo galimai nukentėję nuo prekybos žmonėmis, iš jų 65 vyrai, 63 – moterys, 4 – vaikai.
- Iš visų šių asmenų 118 asmenų nukentėjusiais ar galimai nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis buvo pripažinti 2025 m., o likusiems 126 asmenims, kurie nukentėjusiais ar galimai nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis buvo pripažinti ankstesniais metais, 2025 m. buvo tęsiamas pagalbos jiems teikimas.

NAPPŽ teigimu, iš visų šių asmenų 3 vyrai ir 1 moteris nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis buvo pripažinti ne Lietuvoje.

Iš šių asmenų 8 amžius siekė iki 17 m., 22 asmenims buvo nuo 18 iki 20 m., 82 – nuo 21 iki 30 m., 70 – nuo 31 iki 40 m., 43 – nuo 41 iki 50 m., 9 – nuo 51 iki 60 m. ir 10 buvo sukakę 60 m. ir vyresni (10 pav.).

¹¹⁸ Ten pat, 29 punktas.

¹¹⁹ NAPPŽ 2026 m. vasario 3 d. ir tolesniu susirašinėjimu el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

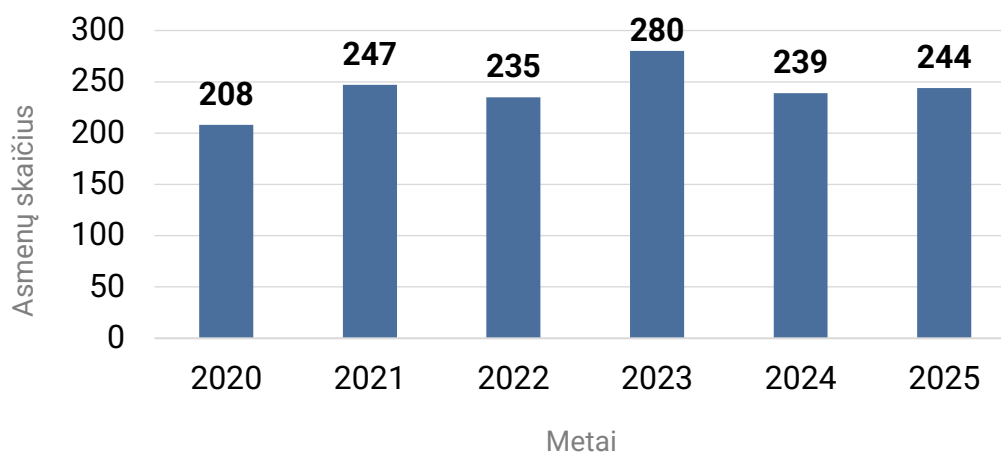
10 pav. NAPPŽ 2025 m. suteikta pagalba nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis pagal amžiaus grupes.

Pagal patirto ar galimai patirto išnaudojimo rūšį, pagalba buvo suteikta asmenims, (galimai) nukentėjusiems nuo:

- seksualinio išnaudojimo (nukentėjusiais pripažintiems 3 vyrams ir 32 moterims bei 40 galimai nukentėjusių moterų);
- išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms, dažniausiai **transporto, statybos ir pramonės (gamybos) sektoriuose** (nukentėjusiais pripažintiems 26 vyrams ir 11 moterų bei galimai nukentėjusiems 31 vyrui ir 19 moterų);
- išnaudojimo nusikalstamoms veikoms daryti (nukentėjusiais pripažintiems 34 vyrams ir 6 moterims bei galimai nukentėjusiems 33 vyrams ir 6 moterims);
- išnaudojimo sukčiavimui, namų ruošos darbams ir (ar) elgetavimui (galimai nukentėjusiems 2 vyrams ir 1 moteriai).

Pastebėtina, kad 3 iš visų nukentėjusių asmenų, kuriems buvo suteikta pagalba buvo su negalia (2 vyrai ir 1 moteris)¹²⁰.

¹²⁰ Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. SI-697 (10.272 Mr) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba

11 pav. Nukentėjusių ar galimai nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų asmenų, kuriems buvo suteikta pagalba 2020–2025 m., skaičius.

NAPPŽ duomenimis¹²¹, dauguma asmenų, kuriems 2025 m. teikta pagalba (įskaitant tęstinę pagalbą tiems asmenims, kurie nukentėjusiais buvo pripažinti ankstesniais metais), buvo Lietuvos Respublikos piliečiai (203 asmenys), o 41 asmuo buvo piliečiai įvairių užsienio valstybių – Venesuelos, Ukrainos, Kenijos, Norvegijos, Kinijos, Kolumbijos, Šri Lankos, Uzbekistano, Kazachstano, Tadžikistano, Kirgizijos, Kamerūno, Šveicarijos.

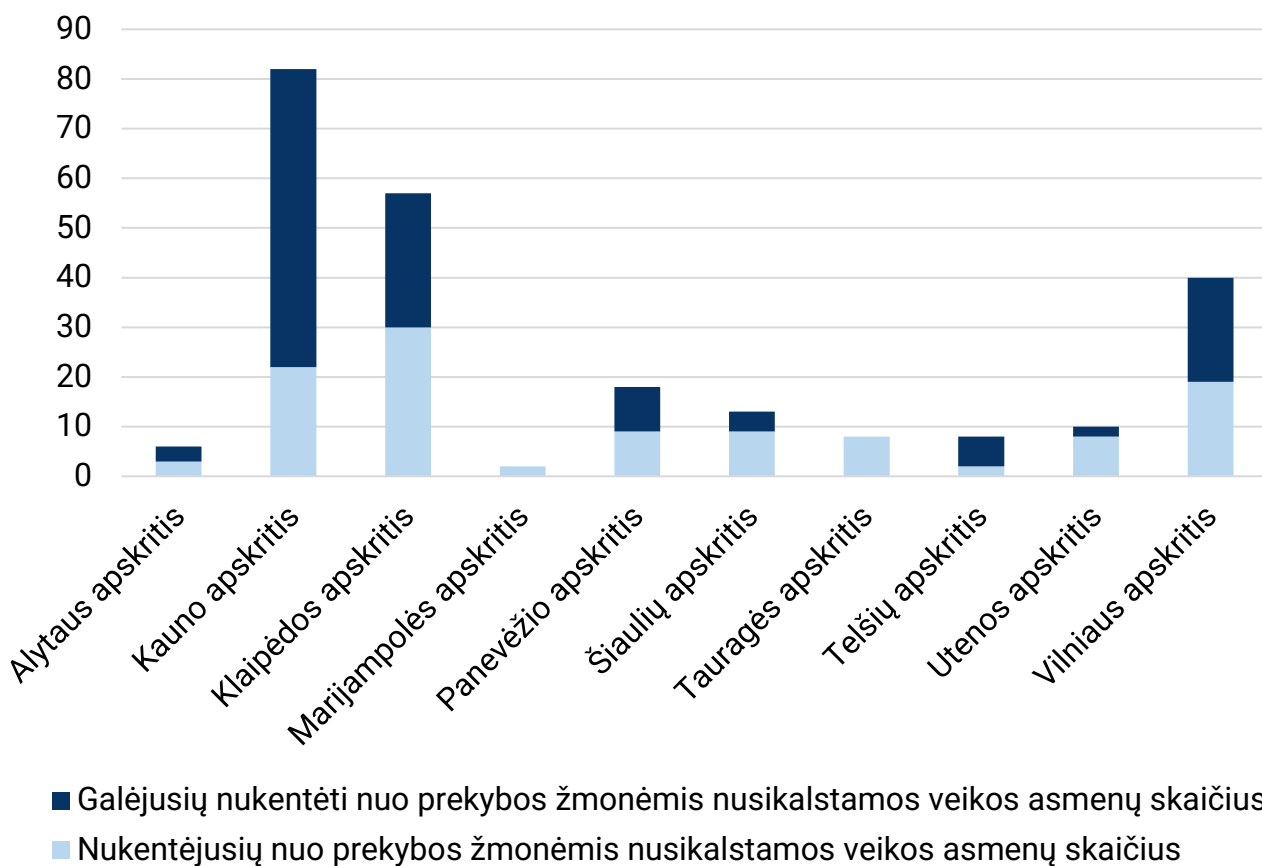
Pastebėtina tai, kad Lietuvoje atliktuose ikiteisminiuose tyimuose nukentėjusiais daugiausiai buvo pripažinti užsienio šalių piliečiai, tačiau pagalba suteikta daugiausiai Lietuvos Respublikos piliečiams. NAPPŽ vertinimu, tokia situacija susiklostė todėl, kad dauguma Lietuvos Respublikos piliečių nesutinka bendradarbiauti su teisėsauga, o užsieniečiai sutinka bendradarbiauti lengviau, nes nuo to priklauso jų teisinė padėtis Lietuvoje.

Nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims nevyriausybinių organizacijų, NAPPŽ narės, 2025 m. teikė įvairią pagalbą: 40 asmenų buvo suteiktas laikinas apgyvendinimas (iki 6 mėn. arba teismo proceso metu), 11 asmenų – tarpininkavimas dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, 133 asmenims – teisinės paslaugos, 123 asmenims – psichologinė pagalba, 15 asmenų aprūpinti būtiniausiais daiktais (drabužiais, avalyne, asmens higienos priemonėmis), 69 asmenims užtikrintas socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, 88 asmenims suteikta pagalba tvarkant asmens dokumentus, 1 asmeniui – tarpininkavimas nukreipiant į profesinio mokymo programas, 214 asmenų

žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ ir 2026 m. kovo 17 d. elektroniniu paštu, bei NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu ir vėlesniais patikslinimais el. paštu Seimo kontrolių įstaigai pateikta informacija.

¹²¹ NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu Seimo kontrolių įstaigai pateikta informacija.

suteikta pagalba ieškant darbo ir integruojantis į darbo rinką, 29 asmenims padėta tarpininkaujant ir atstovaujant dėl kitos pagalbos teikimo pagal individualius poreikius, visiems šiems 244 asmenims teiktos konsultacijos, informacija. Pastebėtina, kad NAPPŽ ir jos narės 2025 m. pagalbą asmenims teikė visose Lietuvos apskrityse, daugiausia paslaugų gavėjų buvo Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus apskrityse (12 pav.)¹²².

12 pav. Nukentėjusių ir galimai nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis asmenų, kuriems NAPPŽ ir jos narės 2025 m. teikė pagalbą kiekvienoje iš apskričių, skaičiaus proc. išraiška.

Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalgoje buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad NAPPŽ ir teisėsaugos institucijų pateiktas 2024 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažintų asmenų skaičius nesutapo¹²³. Pastebėtina, kad šis skaičius skyrėsi ir 2025 m. Kaip jau minėta šios apžvalgos 4.2 skyriuje, apibendrintais Generalinės prokuratūros, Policijos departamento ir Informatikos ir ryšių departamento duomenimis, 2025 m. nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis buvo pripažinti 62 asmenys, iš jų 12 buvo moterys. Visi šie asmenys buvo nukentėję Lietuvoje.

¹²² Lentelė parengta remiantis NAPPŽ 2026 m. gegužės 27 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹²³ Seimo kontrolierių 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalga, 36 psl., prieinama per: [2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf](https://www.seimas.lt/portal/prese/lt/2024-m-kovos-su-prekyba-zmonemis-padeties-Lietuvos-Respublikoje-apzvalga.pdf).

Tačiau NAPPŽ informavo, kad iš visų minėtų 244 asmenų, kuriems 2025 m. NAPPŽ nariai teikė įvairią pagalbą, nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis 2025 m. pripažinti buvo 16 vyrų ir net 22 moterys, iš šių asmenų 10 buvo nukentėję ne Lietuvoje. Šis skaičius skiriasi, nes NAPPŽ nariai pagalbą teikė ir ne Lietuvoje atliekamuose ikiteisminiuose tyrimuose nukentėjusiais pripažintiems asmenims, kurie dėl šios priežasties teisėsaugos statistikoje neatsispindi¹²⁴. Generalinė prokuratūra pažymėjo, kad yra atvejų, kuomet NVO teikia pagalbą galimai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims, kurių nėra žinomi teisėsaugos institucijoms, todėl NVO dažnai teikia pagalbą didesniai asmenų skaičiui, nei yra nustatyta oficialiuose ikiteisminiuose tyrimuose¹²⁵.

Aptariami duomenys rodo, kad teisėsaugos ir NVO turima informacija dėl ataskaitiniais metais nukentėjusiais pripažintų asmenų ir 2025 m. nesutampa, nes jie yra renkami skirtingai, taip pat duomenų nesuderinamumą lemia apsirikimo klaidos. Šie duomenys taip pat atskleidžia bendrą tendenciją, kad NAPPŽ siūlomą pagalbą gavo tik nedidelė dalis 2025 m. Lietuvoje nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažintų asmenų, tačiau tikslios priežastys nėra žinomos. Duomenys apie pagalbos atsisakiusius asmenis nėra renkami. Tačiau tai taip pat gali rodyti, kad ne visi nukentėjusieji ar galimai nukentėję asmenys yra nukreipiami gauti reikiamą pagalbą, todėl būtina stiprinti tarpsektorinį NVO ir teisėsaugos pareigūnų bendradarbiavimą ir tobulinti asmenų nukreipimo pagalbai algoritmą siekiant, kad informacija apie galimai įvykdytą prekybos žmonėmis nusikaltimą laiku būtų perduota teisėsaugai, o teisėsaugos pareigūnai imtųsi neatidėliotinių procesinių veiksmų, taip pat, kad visi pareigūnams žinomi asmenys, kai įtariama, kad jie galėjo nukentėti nuo prekybos žmonėmis, būtų tinkamai nukreipiami į pagalbą galinčias suteikti NVO, taip užtikrinant sklandų apsikeitimą duomenimis ir bendradarbiavimą.

Policijos departamento ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos teigimu, pareigūnams primename apie tai, kad bendraujant su asmenimis, galimai nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, jie visada būtų informuoti apie galimybę gauti būtiną pagalbą ją teikiančiose NVO, tačiau statistinė informacija apie į NVO nukreiptus galimai nuo prekybos žmonėmis nukentėjusius asmenis ir nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą apklausų metu nėra renkama, todėl nėra galimybės objektyviai įvertinti, kiek asmenų iš tiesų yra nukreipiami į NVO ir kaip

¹²⁴ NAPPŽ 2026 m. balandžio 2 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹²⁵ Generalinės prokuratūros 2026 m. vasario 3 d. raštu Nr. 17.2.-338 „Dėl JAV ambasados 2025 m. kovos su prekyba žmonėmis vertinamojo klausimyno pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

dažnai šios organizacijos yra įtraukiamos į pagalbos teikimo procesą.¹²⁶

NAPPŽ vertinimu, teisėsaugos pareigūnai nepakankamai nukreipia nukentėjusius asmenis į NVO pagalbai gauti. Paprastai nukentėjusieji nuo prekybos žmonėmis informaciją apie pagalbą teikiančius subjektus gauna raštu su nuoroda į Teisingumo ministerijos interneto svetainę, kurioje yra skelbiama bendra informacija apie pagalbą nuo visų nusikalstamų veikų nukentėjusiems asmenims lietuvių kalba¹²⁷ (13 pav.), arba asmenims pateikiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengta atmintinė apie nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims prieinamą pagalbą (14 pav.). Tačiau pastebėtina, kad tai neapima išsamios informacijos apie visas specializuotą pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims teikiančias NVO, be to, lietuvių kalbos nemokantiems užsieniečiams ir ši informacija dažnai pateikiama tik lietuvių kalba¹²⁸.

Taip pat pažymėtina, kad, Generalinis prokuroras 2020 m. patvirtino Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedą¹²⁹, kuriame išvardintos procesinės nukentėjusiojo teisės ir kuris buvo išverstas į lietuvių, anglų, prancūzų, vokiečių, lenkų ir rusų kalbas. Generalinės prokuratūros teigimu, Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolas, taigi ir jo priedas, įteikiamas asmenims, pripažintiems nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi (Baudžiamojo proceso kodekso 28 straipsnis „Nukentėjusysis“), o pareigūnai, kurie suteikė nukentėjusiojo statusą, privalo iš karto po nutarimo pripažinti asmenį nukentėjusiuoju priėmimo tam asmeniui išaiškinti jo, kaip nukentėjusiojo, teises¹³⁰. Vis dėlto, Seimo kontrolierių iš socialinių partnerių gauta informacija rodo, kad šis dokumentas nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiais pripažintiems asmenims paprastai nėra įteikiamas.

¹²⁶ Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2025 m. spalio 7 d. raštu Nr. 5- S-34374 „Dėl pasiūlymų ir rekomendacijų dėl tolesnės Lietuvos pažangos kovoje su prekyba žmonėmis“ ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2025 m. rugsėjo 9 d. raštu Nr. 21-14-1761 „Dėl 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvos Respublikoje apžvalgos ir rekomendacijų įgyvendinimo Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹²⁷ Informacija, kurią teisėsaugos institucijos raštu pateikia asmenims, pripažintiems nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis: <https://tm.lrv.lt/lt/nukentejusiems-nuo-nusikaltimu/>.

¹²⁸ NAPPŽ 2026 m. vasario 3 d. ir vėlesniais el. laiškais Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹²⁹ Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. I-271 „Dėl Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priedo formos patvirtinimo“.

¹³⁰ Generalinės prokuratūros 2026 m. birželio 11 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

1. Elektroninis leidinys Ką turi žinoti nukentėjęs asmuo?

KĄ TURI ŽINOTI NUKENTĖJĘS ASMUO?

01. Pranešimas apie nusikaltimą

Norėdami skubiai išsiviešinti pagalbą į nusikaltimo vietą, skambinkite skubios pagalbos telefonu 112. Skubios pagalbos telefonu galite išsiviešinti policiją, greitąją medicinos pagalbą, priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą.

Svarbu! Paskambinus 112, atsiliepusiai operatoriai kuo aiškiau perduos šią informaciją:

- Kas įvyko?
- Kur įvyko (įvykio vieta, adresas)?
- Ar yra nukentėjusiųjų ir kokio pobūdžio sužeidimai?

Laikykites operatorės pateiktų elgesio instrukcijų ir nepadėkite ragelio, kol operatorė nepatvirtins, kad galima užbaigti pokalbį.

Jeigu skubios pagalbos nereikia, apie nusikaltimą galite pranešti:

- atvykę į artimiausią policijos komisariatą arba pateikdami pareiškimą interneto svetainėje epolicija.lt;
- siųsdami pareiškimą el. paštu generaline.prokuratūra@prokuratūros.lt.

Telefonu numeris 113 yra skirtas neskubiai medicininei informacijai ar konsultacijai gauti. Juo bus galima skambinti, kai reikalinga tik medicininė konsultacija, t. y. situacija nekelia pavojaus žmogaus gyvybei ar sveikatai.

02. Nukentėjusio asmens teisės

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (BPK) garantuoja asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamos veikos, šias teises:

- gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso padėtį;
- teikti įrodymus;
- pateikti prašymus;
- pareikšti nušalinimus;
- dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius;
- ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla;
- dalyvauti bylą nagrinėjant teisme;
- opskųti ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat opskųti teismo nuosprendį ar nutartį;
- pasakyti baigiamąją kalbą;
- atsisakyti gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso padėtį, nebent toks atsisakymas pateiktų įtariamąjį ar kaltinamąjį asmenį.

Norėdami išsiviešinti pagalbą į nusikaltimo vietą, skambinkite skubios pagalbos telefonu

112

13 pav. Teisingumo ministerijos interneto svetainėje paskelbta informacija apie tai, ką turi žinoti nuo nusikalstamų veikų nukentėjusieji asmenys. Ši informacija prieinama paspaudus [nuorodą](#) rašte, skirtame asmeniui, pripažintam nukentėjusiuoju nuo prekybos žmonėmis.

Nemokama ir konfidenciali pagalba nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų

Kas turi teisę gauti pagalbą?

- Nukentėjusio nuo bet kurios nusikalstamos veikos
- Asmenų, mirusių dėl įvykdytos nusikalstamos veikos, šeimos nariai ir artimieji giminiškai

Kokią kompleksinę pagalbą galima gauti?

- Pagalbos tarnybų darbuotojai įvertina nukentėjusio žmogaus poreikius, atsižvelgiant dėl padarytos nusikalstamos veikos
- Kartu su nukentėjusiuoju sudaro pagalbos priemonių planą
- Organizuoja pagalbos teikimą
- Tiekia informaciją apie nukentėjusiųjų asmenų teises ir institucijas, kurios jas gali užtikrinti
- Informuoja apie įstaigas, kuriose galima gauti socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas
- Informuoja apie galimybes baudžiamojo proceso metu pateikti kompetentingai institucijai skundą dėl nusikalstamos veikos
- Tiekia emocinę ir psichologinę pagalbą
- Nukentėjusiajam organizuoja saugų laikiną apgyvendinimą
- Palydi į reikalingas įstaigas ir organizacijas

SVARBU! Asmuo gali kreiptis į bet kurią šalyje veikiančią pagalbos tarnybą, nebūtinai pagal gyvenamąją vietą. Pagalbos tarnybos gali organizuoti pagalbą ir nuotoliniu būdu. Nukentėjusio asmens prašymu į pagalbos tarnybą dėl pagalbos nukentėjusiam asmeniui teikimo gali kreiptis ir kiti asmenys.

Pagalbos tarnybų KONTAKTAI:

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklalapyje <https://socialinis.lrv.lt/veiklos-ir-tarybos/socialine-integracija/pagalba-nuo-nusikalstamos-veikos-nukentėjusiems-asmenims/>
- Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie SAM tinklalapyje <https://spsi.lrv.lt/veiklos-ir-tarybos/prieziura-pagalbos-tarnybu-prieziuros-vienetacia>
- Teisingumo ministerijos tinklalapyje <https://tm.lrv.lt/nukentėjusiems-nuo-nusikalstam/>
- Bendrajame pagalbos centre (tel. 112 skubioji pagalba)

2026 m. Pagalbos tarnybos

Įstaigos pavadinimas	Veiklos vykdymo adresas	Telefonų numeris	Elektroninio pašto adresas
Alytaus miesto moterų krizių centras	Topolių g. 10-18, Alytus	+370 67597697	info@ammc.lt
Vilj Kuplikio dekanato „Caritas“	Gedimino g. 1A, Kupiškiai	+370 606 14837	kupiskicartas@gmail.com
Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	J. Biliūno g. 7, Anykščiai	+370 668 21 166, +370 612 96 064	anypagalba@gmail.com; anyksciumoterys@gmail.com
Kauno apskritys moterų krizių centras	Vaidoto g. 115, Kaunas	+370 373 40027 +370 668 21232	kriziucentras@kamc.lt; pagalbos tarnyba@kamc.lt
Asociacija „Kauno moterų linija“	Vaidoto g. 115, Kaunas	+370 618 40044 +370 663 10879	info@moterulinija.lt; pagalba.kmi@gmail.com
„Veda vidus“ (Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras)	Smiščių g. 5, Klaipėda	+370 463 50 099 +370 655 21 030	info@vedavidus.lt; pagalba@vedavidus.lt
Marijampolės apskritys moters veiklos centras	Kęputžio g. 3-12, Marijampolė	+370 602 39 661	marpagalba21@gmail.com
Moteryų tautų asociacija	Gedimino 47-105, Kaunas	+370 675 33833	pagalba@mota.lt
Moteryų veiklos inovacijų centras	Aušros al. 64, Šiauliai	+370 690 33788 +370 652 24232	mvic@opliua.lt
Emocinė pagalba ir konsultacijų centras	Vytauto Didžiojo g. 1, Raseiniai	+370 670 70303	info@epkc.lt; sptpagalba@gmail.com
Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras	V. Kudirkos g. 9, kab. 12, Tauragė	+370 690 33163	taurage@moterscentras.lt
Telšių krizių centras	Džiugo g. 6, Telšiai	+37060351559	kriziucentras@gmail.com; pagalba.teliai@gmail.com
Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	J. Basanavičiaus g. 7, Kuršių m., Šiaulių raj.	+370 615 10512, +370 617 53247	sigita.jukabaitiene@spcpaslauga.lt; dangole.krakauskaite@spcpaslauga.lt
Dingusių žmonių paieškos paramos centras	Kęputžio g. 60-4, Vilnius	+370 687 08 653	centras1@missing.lt; centras@missing.lt
Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Deltuvos g. 19, Ukmergė	+370 340 46526	ursvab@gmail.com
Viešoji įstaiga Šaukė Lietuvos kolegija	Tilšės g. 22, Šiauliai	+3706 87 46 855	info@alk.lt
Vilniaus arkiklojūpių Caritas	M. K. Peko g. 4, Vilnius	+370 699 90 866	pagalba@vilnius.caritas.lt
Žmogų išgelbėjimo ir priežiūros biuras	P. Vilniaus g. 34, Šiauliai	+370 684 96 357	isdisk@zispb.lt

14 pav. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje skelbiama informacija apie pagalbą nuo nusikalstamų veikų nukentėjusiems asmenims¹³¹.

¹³¹ Prieinama per: [2026 03 18 SADM PT sarasas](#).

Pastebėtina tai, kad pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems ir galimai nukentėjusiems asmenims 2025 m. teikė ir kitos NVO, kurios nėra Nacionalinės asociacijos prieš prekybą žmonėmis narės, taip pat kai kurios institucijos.

Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ 2025 m. pagalbą suteikė 49 asmenims, iš kurių 33 asmenys nukentėjusiais ar galimai nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis nusikaltimų buvo pripažinti 2025 m., t. y.:

- 27 asmenims, kurie 2025 m. ir ankstesniais metais buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis, iš jų – 17 vyrų ir 10 moterų;
- 22 asmenims, galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, iš jų – 13 vyrų ir 9 moterims.

Iš pagalbą gavusių asmenų 10 asmenų amžius siekė nuo 21 iki 30 metų, likusieji buvo vyresnio amžiaus (nuo 31 iki 60 m.). Dauguma šių asmenų (39 asmenys) buvo užsienio šalių – Šri Lankos, Ukrainos, Baltarusijos, Sakartvelo, Azerbaidžano, Uzbekistano, Kazachstano, Kirgizijos, Tadžikistano – piliečiai, 10 asmenų – Lietuvos Respublikos piliečiai.

Pagal patirto ar galimai patirto išnaudojimo priverstiniam darbui rūšį, pagalba buvo suteikta 41 asmeniui, (galimai) nukentėjusiam nuo:

- išnaudojimo transporto ir logistikos srityje (dauguma asmenų), įvairaus darbo gamyklose (6 asmenys);
- seksualinio išnaudojimo (6 moterys);
- išnaudojimo nusikalstamoms veikoms daryti (4 asmenys);
- statybų, viešojo maitinimo, viešbučių ir maisto pramonės (paukštininkystės) sektoriuose (pavieniai atvejai).

Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems asmenims teikė laikino apgyvendinimo paslaugą (15 asmenų), tarpininkavo organizuojant asmens sveikatos priežiūros paslaugas (10 asmenų), teikė teisinę pagalbą (42 asmenims), psichologinę pagalbą (18 asmenų), 22 asmenys buvo aprūpinti būtiniausiais daiktais¹³².

¹³² Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ 2026 m. vasario 2 d. ir gegužės 25 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras (IOM Lietuva) 2025 m. konsultavo 30 asmenų, pripažintų nukentėjusiais ar galimai nukentėjusiu nuo prekybos žmonėmis (25 Filipinų Respublikos piliečius, 4 Šri Lankos Respublikos pilietes ir 1 Lietuvos Respublikos pilietį, nukentėjusiuoju pripažintą kitoje ES šalyje). 6 iš šių asmenų (2 Filipinų Respublikos piliečiams ir 4 Šri Lankos Respublikos pilietėms) taip pat teikta pagalba įgyvendinant projektą „Savanoriško grįžimo pagalba ir reintegracija kilmės šalyje 2023– 2026 m.“¹³³.

Migracijos departamento duomenimis¹³⁴, leidimai laikinai gyventi Lietuvoje 2025 m. išduoti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiais Lietuvos Respublikoje atliekamuose ikiteisminiuose tyrimuose pripažintiems 17 vyrų, iš kurių 2 buvo Kazachstano, 4 – Tadžikistano, 2 – Kirgizijos, 3 – Uzbekistano, 3 – Šri Lankos, 1 – Mongolijos, 1 – Ukrainos ir 1 – Rusijos pilietis, taip pat 7 moterims iš Šri Lankos. Migracijos departamentas informavo, kad neturi duomenų, kuriais metais šie asmenys Lietuvoje atliekamuose ikiteisminiuose tyrimuose buvo pripažinti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis.

Be to, kad Migracijos departamentas nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims išduoda leidimus laikinai gyventi Lietuvoje, šiems asmenims, kaip ir kitiems užsieniečiams, kreipiantis į Migracijos departamentą, telefonu ir gyvai teikiamos konsultacijos leidimo laikinai gyventi išdavimo klausimu. Tuo atveju, jei Migracijos departamente gaunami asmenų skundai, kuriuose nurodytos aplinkybės turi prekybos žmonėmis požymių, tokie skundai yra persiunčiami kompetentingoms institucijoms. Vis dėlto informacija apie tai, kiek tokių skundų kasmet identifikuojama ir persiunčiama kompetentingoms institucijoms, taip pat kokioms konkrečiai institucijoms jie persiunčiami, Migracijos departamente nėra kaupiama.

Užimtumo tarnybos duomenimis¹³⁵, 2025 m. pagalba suteikta 3 moterims: pagalba ieškant darbo buvo suteikta 2 moterims lietuvėms, galimai nukentėjusioms nuo seksualinio išnaudojimo, ir 1 moteriai, galimai nukentėjusiai nuo išnaudojimo, kurio rūšies Užimtumo tarnyba nenustatė. Iš 3 moterų 1 moteriai taip pat buvo suteikta pagalba įsidarbinant, o kitoms 2 moterims pagalbos teikimas tęsiamas.

¹³³ Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro (IOM Lietuva) 2026 m. sausio 30 d. ir vėlesniais el. laiškais Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹³⁴ Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. vasario 2 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus“ taip pat patikslinamuoju 2026 m. birželio 17 d. el. laišku Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹³⁵ Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. Sd-1429 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

Vadovaujantis Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 12 straipsnio 2 dalimi, nuo prekybos žmonėmis nukentėję asmenys turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytą turto ir pajamų lygį teisinei pagalbai gauti. **Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba** teisinę pagalbą, kurios trukmė svyravo nuo 1 iki 4 mėn., 2025 m. teikė 6 nukentėjusiesiems nuo prekybos žmonėmis pripažintiems Lietuvos Respublikos piliečiams – 5 vyrams, nukentėjusiems nuo nežinomos išnaudojimo rūšies ir 1 moteriai, nukentėjusiai nuo seksualinio išnaudojimo¹³⁶.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenimis¹³⁷, 2 dienų trukmės pagalba 2025 m. buvo suteikta iš viso 4 nuo prekybos žmonėmis galimai nukentėjusioms nepilnametėms, iš kurių dvi Lietuvos Respublikos pilietės ir viena Ukrainos pilietė 2025 m. galimai nukentėjo nuo seksualinio išnaudojimo ir viena Lietuvos Respublikos pilietė – nuo nežinomos rūšies išnaudojimo. Visoms šioms nepilnametėms buvo suteiktas laikinas apgyvendinimas, trims – specializuota pagalba galimai seksualinį smurtą patyrusiems vaikams, dviem – psichologinė pagalba, vienai – asmens duomenų tvarkymas.

5.7. Pagalbos priemonių nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis apibendrinimas

Lietuvoje yra sukurta pagalbos nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims sistema, grindžiama tarptautiniais įsipareigojimais ir nacionaliniu teisiniu reguliavimu, tačiau specializuotos pagalbos teikimas šiai asmenų grupei nėra pakankamai aiškiai ir nuosekliai reglamentuotas įstatymo lygmeniu. Pagalbos teikimo mechanizmas iš esmės remiasi valstybės institucijų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimu, tačiau didžiausias vaidmuo tenka nevyriausybiniams organizacijoms, kurios užtikrina kompleksinę pagalbą – apgyvendinimą, psichologinę, teisinę, socialinę pagalbą bei pagalbą integruojantis į darbo rinką.

2025 m. NAPPŽ duomenimis, pagalba buvo suteikta 244 asmenims (2024 m. – 239), iš jų 112 nukentėjusiesiems pripažintiems ir 132 galimai nukentėjusiems asmenims. Taip pat, Vil-

¹³⁶ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. (1.7 Mr)VS-113 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹³⁷ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. S-283 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

niaus arkivyskupijos „Caritas“ pagalbą suteikė 49 asmenims. Tai rodo stabiliai didelį pagalbos poreikį¹³⁸.

Tuo pačiu metu oficialūs duomenys rodo, kad 2025 m. Lietuvoje nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis pripažinti 62 asmenys, tačiau tik dalis jų pateko į nevyriausybinių organizacijų teikiamos pagalbos sistemą. NVO pažymėjo, kad nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims dažnai suteikiama tik bendro pobūdžio informacija apie pagalbą teikiančias organizacijas, tačiau praktikoje trūksta aktyvaus pirmojo kontakto institucijų (teisėsaugos pareigūnų) nukreipimo į NVO ir glaudesnio tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Pastebima, kad ne visi nukentėję ar galimai nukentėję asmenys yra identifikuojami ir nukreipiami gauti pagalbą, o tai gali didinti jų pažeidžiamumą ir pakartotinio išnaudojimo riziką.

Išlieka duomenų nesuderinamumo problema tarp skirtingų subjektų (teisėsaugos institucijų ir nevyriausybinių organizacijų), o tai apsunkina tikslesnį situacijos dėl suteiktos pagalbos nuo šio nusikaltimo nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti asmenims vertinimą.

2025 m. NAPPŽ ir jos narės asmenims, nukentėjusiems ar galimai nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, suteikė platų paslaugų spektrą: 133 asmenims – teisinę pagalbą, 123 – psichologinę pagalbą, 214 – pagalbą integruojantis į darbo rinką, 40 – laikiną apgyvendinimą, tačiau šių paslaugų prieinamumas priklauso nuo ribotų finansinių išteklių. Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ taip pat nuo šio nusikaltimo (galimai) nukentėjusiems asmenims teikė pagalbą: 15 asmenų – laikino apgyvendinimo paslaugą, 10 asmenų – tarpininkavo organizuojant asmens sveikatos priežiūros paslaugas, 42 asmenims – teisinę pagalbą, 18 asmenų – psichologinę pagalbą, o 22 asmenis aprūpino būtiniausiais daiktais.

Pagalbos teikimas finansuojamas projektiniu pagrindu – siekiant finansuoti atrankos būdu laimintį NAPPŽ įgyvendinamą projektą kasmet skiriama apie 300 000 eurų, tačiau ši suma nuo 2021 m. iki 2026 m. išliko nepakitusi, nepaisant didėjančio nukentėjusiųjų skaičiaus, augančių paslaugų, prekių ir darbo sąnaudų bei didėjančio pagalbą teikiančių organizacijų tinklo.

2025 m. buvo tam tikrų teigiamų pokyčių projektų finansavimo ir atrankos srityje – nuo 2026 m. sudaryta galimybė finansuoti daugiau nei vieną projektą, išplėstas galimų finansavimo gavėjų ratas ir numatyta galimybė teikti maitinimo ir apgyvendinimo paslaugas taip

¹³⁸ Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ atstovės teigimu, galimos situacijos, kuomet į nevyriausybines organizacijas, kuri yra NAPPŽ narė ir į šiai asociacijai nepriklausančias organizacijas ar kitas institucijas, taip pat teikiančias pagalbą, pvz. Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“, kreipiasi tas pats asmuo.

pat ir galimai nukentėjusiems asmenims, tačiau šie pokyčiai iš esmės neišsprendžia nepakankamų finansinių išteklių problemos. Atsižvelgiant į tai, svarbus išlieka NVO bendradarbiavimas su savivaldybėmis ir pastarųjų prisidėjimas teikiant pagalbą asmenims, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Pasak NAPPŽ, bendradarbiauti su kai kuriomis savivaldybėmis vis dar sudėtinga dėl to, jog, be kita ko, susiduriama su požiūriu, kad jose prekybos žmonėmis nėra, tačiau paminėtinas Klaipėdos rajono savivaldybės pavyzdys, kai tarpinstitucinio susitikimo metu pažadėta ieškoti galimybių skirti bent vieną būstą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems asmenims apgyvendinti.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nors Lietuvoje veikiantis pagalbos mechanizmas sudaro pagrindą teikti kompleksinę pagalbą, išlieka poreikis tobulinti teisinį reglamentavimą, užtikrinti didesnę ir tvarų finansavimą, atitinkantį pasikeitusias rinkos sąlygas ir nustatomų prekybos žmonėmis atvejų mastą, gerinti duomenų rinkimo ir keitimosi jais sistemas bei didinti nukentėjusiųjų nukreipimo į pagalbos sistemą efektyvumą.

6. Kovos su prekyba žmonėmis priemonės ir jų įgyvendinimas

6.1. Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano įgyvendinimas

2024 m. buvo patvirtintas Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų planas¹³⁹ (toliau – Veiksmų planas), skirtas užtikrinti Lietuvos pažangą kovoje su prekyba žmonėmis gerinant nukentėjusiųjų ar galėjusių nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenų nukreipimą pagalbai, stiprinant specialistų gebėjimus atpažinti prekybos žmonėmis aukas, efektyvinant baudžiamąjį persekiojimą, taikant į tikslines grupes orientuotas prevencines priemones, užtikrinant tarpinstitucinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą koordinuojant bendrus veiksmus. Įgyvendinant šį planą dalyvauja 19 valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų, taip pat savivaldybės¹⁴⁰, o jo įgyvendinimą koordinuoja Vidaus reikalų ministerija.

Veiksmų plane nustatyti 4 pagrindiniai uždaviniai ir 60 priemonių jiems įgyvendinti. Vidaus reikalų ministerija 2026 m. kovo 3 d. pristatė Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano įgyvendinimo 2024–2025 m. rezultatus¹⁴¹.

Vidaus reikalų ministerijos teigimu, įgyvendinant pirmąjį Veiksmų plano uždavinį – **stiprinti kovą su prekyba žmonėmis bendradarbiaujant tarpinstituciniu ir tarptautiniu lygmenimis** – 2025 m. nacionalinio pranešėjo kovos su prekyba žmonėmis funkcijos perduotos Seimo kontrolieriaus įstaigai, organizuoti tarpinstituciniai ir tarptautiniai pasitarimai prekybos žmonėmis prevencijos ir pagalbos nukentėjusiesiems klausimais, dalyvauta Europos Sąjungos institucijų ir agentūrų bei kitų tarptautinių organizacijų iniciatyvose. Taip pat 2025 m. buvo

¹³⁹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2024 m. liepos 29 d. įsakymas Nr. 1V-474 „Dėl Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

¹⁴⁰ Pagal Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano 13 punktą, šiame plane numatytas priemonės įgyvendina Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Nacionalinė teismų administracija, Generalinė prokuratūra, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Nacionalinis transplantacijos biuras prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Migracijos departamentas, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Informatikos ir ryšių departamentas, Valstybinė darbo inspekcija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, Užimtumo tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija, savivaldybės ir NAPŽ.

¹⁴¹ Vidaus reikalų ministerijos Tarpinė Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano apžvalga, pristatyta 2026 m. kovo 3 d. vykusio Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos posėdžio metu, apžvalgos pristatymas prieinamas per: <https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/viesasis-saugumas-1/kova-su-prekyba-zmonemis-1/>, Vidaus reikalų ministerijos 2026 m. birželio 10 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

atnaujinta Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos sudėtis¹⁴² ir 2025 m. lapkričio 28 d. įvyko vienas jos posėdis. Jo metu buvo aptartos Vidaus reikalų ministerijos numatytos priemonės kovai su prekyba žmonėmis, akcentuota didėjanti išnaudojimo priverstiniam darbui problema, pristatyta Seimo kontrolierių įstaigos 2024 m. kovos su prekyba žmonėmis padėties apžvalga ir joje numatytos rekomendacijos. Taip pat svarstytas pasirengimas Lietuvos pirmininkavimui Nacionalinių kovos su prekyba žmonėmis koordinatorių ir pranešėjų tinklui 2027 metais¹⁴³.

Be, Vidaus reikalų ministerijos teigimu, „užtikrinamas nuolatinis informacijos apsikeitimas tarp pagrindinių nacionalinių institucijų.“ 2025 m. buvo organizuoti įvairūs tarpinstituciniai pasitarimai. Pavyzdžiui, Generalinė prokuratūra organizavo pasitarimą dėl BK 147¹ „Išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms“ straipsnio taikymo, Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centras – konferenciją apie prekybos žmonėmis aukų identifikavimą ir iššūkius teikiant pagalbą, Kauno apygardos prokuratūra – du ikiteisminių tyrimų aptarimus dėl išnaudojimo priverstiniam darbui bylų, Vilniaus apygardos prokuratūra – pasitarimą dėl VDI ir Darbo ginčų komisijos vaidmens darbo užmokesčio nepriemokos bylose bei susitikimą dėl VDI vaidmens prekybos žmonėmis bylose logistikos sektoriuje, o prokuroras – pasitarimą su VDI atstovais tema „Neapmokamų atostogų traktavimas per Mobilumo paketo reikalavimų prizmę“, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniai padaliniai suorganizavo 18 tarpinstitucinių susitikimų su globos sistemoje dirbančiais specialistais, siekiant didinti jų informuotumą apie prekybos žmonėmis prevenciją bei atpažinimą, Užimtumo tarnyba suorganizavo 10 tarpinstitucinių susitikimų su organizacijomis, dirbančiomis kovos su prekyba žmonėmis srityje. NAPPŽ organizavo 10 tarpinstitucinių susitikimų Lietuvos apskrityse ir vieną tarpinstitucinį pasitarimą organizavo kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Pastebėtina, kad tarpinstitucinių susitikimų ir pasitarimų skaičius pats savaime nepatvirtina, kad buvo pasiekta reikšminga pažanga įgyvendinant pirmąjį Veiksmų plano uždavinį, t. y. kad buvo sustiprinta kova su prekyba žmonėmis. Neturint informacijos apie tai, dėl kokių

¹⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. balandžio 23 d. nutarimas Nr. 227 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Nr. 785 „Dėl kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo“ pakeitimo“, prieinama per: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=baef84e020c911f08fdabd4950271e2c>.

¹⁴³ Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje 2025 m. lapkričio 28 d. paskelbtas informacinis pranešimas „Prekybos žmonėmis problemai spręsti – aukštesnis politinis lygmuo ir platesnis institucinis įsitraukimas“, prieinama per: <https://vrm.lrv.lt/lt/naujienos/prekybos-zmonemis-problemai-spresti-aukstesnis-politinis-lygmuo-ir-platesnis-institucinis-isitraukimas-RPz1/>.

konkrečių pokyčių sutarta ar kokius konkrečius pokyčius šie susitikimai lėmė prekybos žmonėmis prevencijos, nukentėjusiųjų apsaugos ar efektyvesnio ikiteisminio tyrimo srityse, jų indėlį į pirmojo uždavinio įgyvendinimą įvertinti sudėtinga.

Vidaus reikalų ministerija įžvelgė tam tikrus iššūkius įgyvendinant pirmąjį Veiksmų plano uždavinį – savivaldybių kovos su prekyba žmonėmis koordinatorių tinklas veikia fragmentiškai, o Lietuvos savivaldybių asociacijos duomenimis, nebuvo identifikuotas poreikis organizuoti neformalius šio koordinatorių tinklo pasitarimus. Taip pat nebuvo priimtas sprendimas dėl bendradarbiavimo susitarimo tarp Generalinės prokuratūros, Policijos departamento ir Valstybinės darbo inspekcijos parengimo tikslingumo, trūko konkretumo imantis veiksmų nelydimų užsieniečių nepilnamečių dingimo iš institucinės globos problemai spręsti ir peržiūrint amžiaus nustatymo procedūras, taikomas nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams, siekiant užtikrinti geriausius vaiko interesus.

Vidaus reikalų ministerijos teigimu, įgyvendinant antrąjį Veiksmų plano uždavinį – **didinti teisėsaugos pareigūnų, prokurorų, teisėjų gebėjimą atpažinti prekybos žmonėmis atvejus ir efektyviai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą** – 2024–2025 m. buvo organizuoti mokymai teisėsaugos pareigūnams, prokurorams, teisėjams. VRM teigimu, 2025 m. mokymuose, kuriais siekta suteikti žinių apie prekybą žmonėmis teisėjams, apmokyta 13 teisėjų. Policijos departamento rengtuose dviejuose mokymuose temomis, susijusiomis su turto tyrimu iki teisminiuose tyrimuose ir kriminalinės žvalgybos bylose, dalyvavo 132 klausytojai, nors nėra aišku, kokia apimtimi šie mokymai buvo susiję su prekybos žmonėmis ir išnaudojimo sritimis bei kiek jie prisidėjo prie šių nusikalstamų veikų tyrimo stiprinimo. Generalinės prokuratūros organizuotose kvalifikacijos kėlimo veiklose prekybos žmonėmis tema dalyvavo 43 prokurorai ir 21 valstybės tarnautojas, o 3 prokurorai dalyvavo su prekybos žmonėmis tema susijusiose komandiruotėse užsienyje, kurias organizavo kitos įstaigos ir institucijos. Pastebėtina tai, kad Generalinės prokuratūros 2025 m. planuoti vieneri mokymai prekybos žmonėmis tema dėl objektyvių priežasčių buvo atšaukti, todėl vertėjai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai šia tema apmokyti nebuvo. Vyko tarpinstituciniai pasitarimai dėl nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis asmenų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų, taip pat dėl generalinio prokuroro metodinių rekomendacijų dėl prekybos žmonėmis kvalifikavimo ir ikiteisminio tyrimo ypatumų.

Tačiau įgyvendinant šį uždavinį nepavyko pasiekti visų užsibrėžtų rodiklių – apmokyta mažiau specialistų nei planuota (ypač teisėjų), liko neįgyvendinta priemonė dėl mokymų vertėjams apie prekybos žmonėmis nusikaltimų specifiką organizavimo. Nespėta priimti numatytų teisės aktų (generalinio prokuroro Metodinių rekomendacijų dėl prekybos žmonėmis

kvalifikavimo ir ikiteisminio tyrimo ypatumų, Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų) pakeitimų, kuriuos planuojama priimti iki 2026 m. pabaigos.

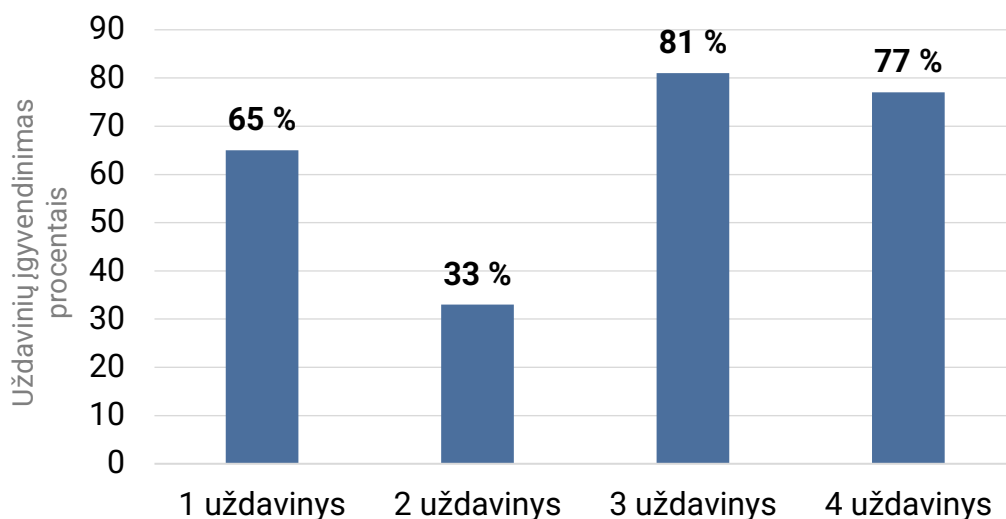
Vidaus reikalų ministerijos teigimu, įgyvendinant trečiąjį Veiksmų plano uždavinį – **gerinti specialistų gebėjimus laiku ir tinkamai atpažinti prekybos žmonėmis aukas bei, atliepiant aukų poreikius, nukreipti ir suteikti tinkamą pagalbą** – kelta įvairių sričių specialistų (pedagogų, vaiko teisių specialistų, konsulinių pareigūnų, advokatų, darbo inspektorių, migracijos specialistų, policijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų) kompetencija. Siekiant valstybės garantuojamos teisinės pagalbos advokatų specializacijos, 2024 m. specialius mokymus baigė 39 advokatai. Siekdama užkirsti kelią asmenų išnaudojimui darbui ir paslaugoms, VDI vykdė intensyvius patikrinimus laikino įdarbinimo įmonėse: 2025 m. balandžio–birželio mėn. patikrinimai vykdėti 50 laikinojo įdarbinimo įmonių, iš kurių 13 įmonių buvo nustatyti pažeidimai (iš jų 3 atvejais administracinė teisena nepradėta dėl mažareikšmiškumo). Iš viso patikrinimų metu nustatytas 31 asmuo, dirbęs nelegaliai, nedeklaruotą darbą, įdarbintas nesilaikant informavimo apie įdarbintus užsieniečius tvarkos, iš jų 3 nelegaliai dirbę užsieniečiai (trečiųjų šalių piliečiai) ir 3 nedeklaruotą darbą dirbę asmenys. Vis dėlto, VRM nepateikė informacijos apie tai, kaip šių patikrinimų metu atsiskleidė pažanga, pasiekta įgyvendinant trečiąjį Veiksmų plano uždavinį, t. y. ar VDI gebėjimai laiku ir tinkamai atpažinti prekybos žmonėmis aukas bei, atliepiant aukų poreikius, nukreipti ir suteikti tinkamą pagalbą, yra pakankami ir ar jie buvo stiprinami.

Taip pat imtasi veiksmų siekiant užtikrinti saugų laikiną nukentėjusių asmenų apgyvendinimą: organizuoti tarpinstituciniai pasitarimai, apžiūrėtos galimos patalpos Vilniaus mieste ir rajone, kreiptasi į VĮ „Turto bankas“ dėl patalpų suteikimo, vykdyti vizitai į NVO visoje Lietuvoje, siekiant įvertinti asmenų apgyvendinimo galimybes. Tačiau pastebėtina tai, kad 2025 m. realios pažangos reikšmingai plečiant nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis ir išnaudojimo asmenų laikino apgyvendinimo galimybes nepasiekta: saugaus laikino apgyvendinimo klausimas vis dar liko neišspręstas.

Taip pat iki 2025 m. pabaigos nespėta atnaujinti nuotolinio mokymo kurso apie prekybą žmonėmis, asmenų, galėjusių nukentėti ir nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis, atpažinimą (nustatymą), bendravimo su jais ypatumus ir pagalbos jiems suteikimą bei nukentėjusiųjų ir liudytojų apsaugą, prekybos žmonėmis nusikaltimų specifiką, kvalifikavimo ir įrodymų surinkimą, teisės aktų dėl prekeivių žmonėmis turto konfiskavimo taikymo, turinį. Vidaus reikalų ministerijos teigimu, esamas kurso turinys neatliepia visų aktualių praktinių poreikių, todėl imtasi papildomų priemonių šiai problemai spręsti.

Vidaus reikalų ministerijos teigimu, įgyvendinant ketvirtąjį Veiksmų plano uždavinį – **užtikrinti veiksmingą prevencinių priemonių prieš prekybą žmonėmis įgyvendinimą** – stebimas augantis prevencinių renginių mastas ir susidomėjimas jais. Vidaus reikalų ministerijos vertinimu, organizuojami renginiai sulaukia vis daugiau specialistų, dirbančių kovos su prekyba žmonėmis srityje, dėmesio. Taip pat Policijos departamentas organizavo bendrosios prevencijos priemones ir visuomenei teikė aktualią informaciją apie prekybą žmonėmis – 2025 m. įvykdyta 518 priemonių (paskaitos, pranešimai, susitikimai), kuriose dalyvavo 17 181 asmuo. Vykdydami prevencines priemones, policijos pareigūnai teikė aktualią informaciją apie dažniausiai pasitaikančias prekybos žmonėmis formas, asmenų išnaudojimo būdus, galimas grėsmes, taip pat supažindino su nukentėjusiųjų teisėmis ir galimybėmis gauti pagalbą. Per susitikimus buvo platinamos skrajutės (lankstinukai) apie prekybą žmonėmis ir pagalbos teikimo galimybes. Be tiesioginių kontaktinių veiklų, policijos pareigūnai vykdė informacijos viešinimą socialiniuose tinkluose. Užimtumo tarnyboje 2025 m. organizuota 70 renginių, kuriuose dalyvavo 2 574 asmenys. Be kita ko, taip pat vykdyta aktyvi prekybos žmonėmis prevencija skaitmeninėje erdvėje: sukurti ir viešinti prevenciniai vaizdo klipai socialiniuose tinkluose, vykdyta virtualaus policijos patrulio veikla, susijusi su socialinių tinklų ir interneto platformų, kuriuose kyla didelė rizika dėl seksualinio išnaudojimo ir išnaudojimo darbu ir paslaugoms, stebėseną.

Vis dėlto pastebima, kad prevencinių priemonių mastas Lietuvoje vis dar yra nepakankamas. Vidaus reikalų ministerijos teigimu, būtinas platesnis ir aktyvesnis informacijos kovos su prekyba žmonėmis temomis viešinimas, siekiant pasiekti visas pažeidžiamas grupes, naudojant skirtingus komunikacijos kanalus, ir ypač socialinius tinklus. Vis dar nepasiekta pažangos siekiant įvertinti tikslingumą ir galimybes praplėsti policijos virtualaus patrulio ir kitų policijos priemonių, naudojamų nusikalstamų veikų prevencijai elektroninėje erdvėje, veiklos apimtį. Be to, pastebimas sisteminio prekybos žmonėmis prevencijos koordinavimo poreikis: siekiant didesnio poveikio, įžvelgiama, kad būtina pereiti prie vieningos, duomenimis grįstos sistemos.

15 pav. Veiksmų plano įgyvendinimo 2024–2025 m. pažanga pagal Veiksmų plane numatytus 4 uždavinius, procentais¹⁴⁴.

2025 m. dalis Veiksmų plane numatytų priemonių dar nėra įgyvendintos visiškai ir jų įgyvendinimas tęsiamas (15 pav.) Pastebėtina tai, kad galutinis Veiksmų plano tikslo ir uždavinių įgyvendinimo vertinimas bus atliekamas 2027 m. I ketvirtį¹⁴⁵.

Toliau apžvalgoje detaliau aptariamos kovos su prekyba žmonėmis priemonės, kurias 2025 m. taikė valstybės institucijos, įstaigos, savivaldybės ir įvairios organizacijos.

6.2. Prekybos žmonėmis prevencija

Įvairias prekybos žmonėmis prevencijos priemones 2025 m. vykdė valstybės institucijos ir įstaigos, dalis savivaldybių, taip pat šioje srityje veikiančios nevyriausybinių organizacijų.

6.2.1. Valstybės institucijų ir įstaigų vykdytos prevencinės priemonės, skirtos kovoti su prekyba žmonėmis

Aktyviai prekybos žmonėmis prevenciją 2025 m. vykdė Lietuvos policija¹⁴⁶. Policijos departamentas 2025 m. vykdė dvi Europos Sąjungos mastu organizuotas tarptautines priemones:

¹⁴⁴ Duomenys, nurodyti Vidaus reikalų ministerijos Tarpinėje Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano įgyvendinimo apžvalgoje, pristatytoje 2026 m. kovo 3 d. vykusio Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos posėdžio metu, apžvalgos pristatymas prieinamas per: <https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sri-tys/viesasis-saugumas-1/kova-su-prekyba-zmonemis-1/>.

¹⁴⁵ Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano 17 punktas.

¹⁴⁶ Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

vienos iš jų pagrindinis tikslas – prekybos žmonėmis atvejų, susijusių su seksualiniu išnaudojimu, žmonių išnaudojimu nusikaltimams daryti, elgetavimui nustatymas, prevencija ir kontrolė; kitos priemonės dėl bendrų veiksmų (angl. *Joint action days* (JAD) pagrindinis tikslas – identifikuoti asmenis, nukentėjusius nuo prekybos žmonėmis, išnaudojimo priverstiniam darbui, vergijos ar panašiomis į vergiją sąlygomis, ir dirbančius nelegalų darbą.

Taip pat 2025 m. policijos virtualus patrulis vykdė socialinių tinklų ir interneto platformų stebėseną, orientuotą į galimų seksualinio išnaudojimo ar išnaudojimo darbui ir paslaugoms atvejų bei prekybos žmonėmis rizikų identifikavimą. Vykdam šią stebėseną identifikuota 20 tokio pobūdžio skelbimų, kurie buvo perduoti interneto platformų administratoriams. Policijos pareigūnai taip pat vykdė prevencinę, šviečiamąją veiklą vaikų dienos, krizių centruose – nepilnamečiai ir kiti asmenys supažindinti su nelegalaus darbo grėsmėmis, dalinta informacinio, prevencinio pobūdžio medžiaga, suteikta informacija apie dažniausiai pasitaikančias prekybos žmonėmis formas, išnaudojimo būdus, grėsmes, nukentėjusiųjų teises ir galimybes gauti pagalbą.

Kitos institucijos ir įstaigos į prevencinę veiklą įsitraukė pasyviau, pavyzdžiui, Užimtumo tarnyba organizavo tris mokymų sesijas prekybos žmonėmis tema Užimtumo tarnybos klientams¹⁴⁷. Kita vertus, į prekybos žmonėmis prevenciją įsitraukė ir tarptautinės organizacijos. Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras 2025 m. teikė teisinės konsultacijas integracijos, įdarbinimo ir kitais teisiniais klausimais 295 karo pabėgėliams iš Ukrainos, kurie dėl amžiaus grupės ar šeiminės situacijos turi didesnę riziką nukentėti nuo prekybos žmonėmis¹⁴⁸.

6.2.2. Kovos su prekyba žmonėmis priemonės savivaldybėse

Remiantis Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašo 3.17 punktu,¹⁴⁹ savivaldybės įpareigos teikti informaciją Seimo kontrolierių įstaigai apie priemonės kovoje prieš prekybą žmonėmis.

¹⁴⁷ Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. Sd-1429 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁴⁸ Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro (IOM Lietuva) 2026 m. sausio 30 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁴⁹ Vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1V-245 „Dėl Statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus teikimo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Pastebėtina, kad 16 savivaldybių (Alytaus miesto, Ignalinos rajono, Jurbarko rajono, Kazlų Rūdos, Kelmės rajono, Molėtų rajono, Neringos, Pakruojo rajono, Pasvalio rajono, Rietavo, Šilalės rajono, Tauragės rajono, Ukmergės rajono, Vilniaus miesto, Vilniaus rajono ir Visagino savivaldybės) nurodė neturinčios informacijos apie prekybą žmonėmis. Akcentuotina, kad, remiantis institucijų ir NVO pateiktais duomenimis, dalyje šių savivaldybių fiksuoti prekybos žmonėmis atvejai, nors ir nurodoma, kad savivaldybėse informacijos apie prekybą žmonėmis neturima. Taigi tai, kad teisėsaugos institucijos ir NVO fiksuoja prekybos žmonėmis atvejus tose savivaldybėse, kurios teigia tokios informacijos neturinčios, atskleidžia ne tik fragmentuotą duomenų kaupimą, bet ir sisteminę informacijos ir susižinojimo trūkumą tarp skirtingų subjektų vietos lygmeniu, nes vienų subjektų turima informacija nepasiekia tų, kurie yra atsakingi už prevencinių ir pagalbos priemonių organizavimą savivaldybės lygmeniu.

Dažniausiai prekybos žmonėmis klausimus savivaldybėje paskiriamas kuruoti vienas darbuotojas, kuris atsakingas ir už kitas sritis (smurtą, lygias galimybes, socialinę paramą, tarp-institucinį bendradarbiavimą ir kt.), todėl savivaldybėse nesudaromos galimybės skirti pakankamo dėmesio prekybos žmonėmis sričiai¹⁵⁰.

Pastebėtiną savivaldybių pastangą siekiant veiksmingesnės kovos su prekyba žmonėmis steigiant kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijas, kurias dažniausiai sudaro 13 narių – įvairių sričių specialistų iš savivaldybių administracijų ir įstaigų, Užimtumo tarnybos teritorinio padalinio, policijos komisariato, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritorinio padalinio, Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio padalinio, prokuratūros, Migracijos departamento teritorinio padalinio bei nevyriausybinių organizacijų, kurie yra atsakingi už kovos su prekyba žmonėmis koordinavimą savivaldybėse. Tokios komisijos (darbo / pagalbos grupės) 2025 m. veikė 17 savivaldybių¹⁵¹, tačiau trūksta informacijos apie daugumos komisijų veiklą.

6.2.2.1. Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos savivaldybėse

Iš 17 savivaldybių, kuriose sudarytos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos, tik 6 (Birštono, Kauno miesto, Marijampolės, Radviliškio rajono, Šiaulių rajono, Utenos ra-

¹⁵⁰ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. S-283 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁵¹ Birštono, Radviliškio rajono, Utenos rajono, Kauno miesto, Šiaulių rajono, Anykščių rajono, Kaišiadorių rajono, Raseinių rajono, Šilutės rajono, Alytaus miesto, Druskininkų, Kalvarijos, Klaipėdos miesto, Marijampolės, Mažeikių rajono, Šakių rajono, Vilniaus rajono savivaldybėse.

jono) informavo apie tokių komisijų veiklą 2025 m. Informacija apie kitų 11 komisijų sudarymą skelbiama savivaldybių interneto svetainėse, tačiau duomenys apie šių komisijų veiklą nepateikiami. Pavyzdžiui, Šakių rajono ir Radviliškio rajono savivaldybių interneto svetainėse pateikiamos šių savivaldybių kovos su prekyba žmonėmis komisijos sudėtys, tačiau nėra informacijos apie komisijų veiklą¹⁵². Kauno miesto savivaldybėje atnaujinta Kauno miesto savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupės sudėtis, tačiau nėra informacijos apie jos veiklą¹⁵³, o paskutinė informacija apie Vilniaus rajono savivaldybės Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos veiklą pateikta 2022 m.¹⁵⁴

Dalyje savivaldybių, nors dokumentuose patvirtintas Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos ar struktūros steigimas, apie jų veiklą nepateikiama jokios informacijos¹⁵⁵. Kelios šių komisijų savivaldybėse 2025 m. rinkosi į reguliarius posėdžius¹⁵⁶, tačiau dažnai jų veikla ribota, apima komisijų narių kompetencijų stiprinimą ir žinių gilinimą¹⁵⁷, komisijos neretai atsakingos tik už informacijos apie tai, kur galima kreiptis pagalbos nukentėjus nuo prekybos žmonėmis, savivaldybių interneto svetainėse atnaujinimą¹⁵⁸.

¹⁵² Šakių rajono savivaldybė, „Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija“, atnaujinta 2026 m. vasario 12 d., <https://www.sakiai.lt/puslapiai/kovos-su-prekyba-zmonemis-koordinavimo-komisija-20220107090113>.

Radviliškio rajono savivaldybė, „Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija“, atnaujinta 2026 m. vasario 10 d., <https://radviliskis.lt/radviliskio-rajono-savivaldybes-kovos-su-prekyba-zmonemis-koordinavimo-komisija/>.

¹⁵³ Kauno miesto savivaldybės 2026 m. sausio 27 d. raštu Nr. (33.192 E) R-238 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁵⁴ Vilniaus rajono savivaldybė, „Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos posėdyje aptartos aktualijos ir prevencinės priemonės“, paskelbta 2022 m. gegužės 24 d., <https://vrsa.lt/titulinio-naujienos/424/kovos-su-prekyba-zmonemis-koordinavimo-komisijos-posedyje-aptartos-aktualijos-ir-prevencines-priemones:2968>.

¹⁵⁵ Informacija apie Anykščių rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupės, Alytaus miesto savivaldybės prekybos žmonėmis prevencijos ir kontrolės koordinavimo komisijos, Druskininkų savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupės, Kalvarijos savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo pagalbos grupės, Pagalbos nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis koordinavimo grupės Klaipėdos miesto savivaldybėje, Mažeikių rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos veiklą 2025 m. šios apžvalgos rengimo metu nebuvo nurodyta šių savivaldybių interneto svetainėse.

¹⁵⁶ 2025 m. suorganizuoti du Šiaulių rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupės posėdžiai, du Raseinių rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupės posėdžiai, tačiau nėra informacijos apie posėdžių darbotvarkes ir priimtus sprendimus.

¹⁵⁷ Birštono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija dalyvavo mokymuose prekybos žmonėmis prevencijos tema.

¹⁵⁸ Tai 2025 m. atliko Utenos rajono ir Radviliškio rajono savivaldybių komisijos.

Su prevencinėmis iniciatyvomis (atkreipti visuomenės dėmesį į prekybos žmonėmis problemą, kelti visuomenės nepakantumą šiam reiškiniui, didinti žmonių sąmoningumą) sietina Šilutės rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės veikla¹⁵⁹.

Dalies komisijų veikla buvo platesnė: Kaišiadorių rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupė rengia dvimečius veiksmų planus, 2025 m. organizavo prevencines paskaitas, seminarus, mokymus¹⁶⁰; Šilutės rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupė, kaip ir 2025 m., 2026 m. pradžioje parengė viešai prieinamą Šilutės rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupės 2025 m. veiklos ataskaitą, kurioje apžvelgtos ne tik vykdytos veiklos, bet ir pateiktos rekomendacijos, grupės nariai aktyviai gilino savo žinias prekybos žmonėmis srityje – 2025 m. dalyvavo septyniose skirtingose mokymo(si) priemonėse¹⁶¹. 2025 m. Marijampolės savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo grupė rengė ataskaitą apie grupės veiklą 2024 m., sudarė ir patvirtino 2025 m. veiklos planą¹⁶², dalyvavo posėdžiuose, viename jų nagrinėti asmenų rizikos tapti prekybos žmonėmis ir išnaudojimu aukomis veiksniai. Grupės nariai taip pat dalyvavo NAPPŽ rengtame tarpinstituciniame susitikime su apskrities specialistais, dirbančiais su asmenimis, nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis ir (ar) išnaudojimo, kuriame buvo aptarti prekybos žmonėmis nusikaltimų, pagalbos nukentėjusiesiems ir prekybos žmonėmis prevencijos klausimai¹⁶³. Palyginimui, 2024 m. duomenis apie komisijų veiklą pateikė penkios savivaldybės (Kaišiadorių rajono, Kauno miesto, Raseinių rajono, Utenos rajono ir Šilutės rajono).

Iš 2025 m. apie komisijų veiklą pateiktų duomenų galima apibendrinti, kad, kaip ir 2024 m., Kauno miesto kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo darbo grupė dalyvavo tarpinstituciniuose susitikimuose¹⁶⁴, o Utenos rajono savivaldybės kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija 2025 m. veikė aktyviau – ne tik organizavo ir dalyvavo tarpinstitucinio

¹⁵⁹ Šilutės rajono savivaldybės 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. R3-448 „Dėl informacijos apie kovos su prekyba žmonėmis priemones“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁶⁰ Pavyzdžiui, 2025 m. Atvirame jaunimo centre „Mazgas“ vyko mokymai Kaišiadorių socialinių paslaugų centro socialiniams darbuotojams ir atvejo vadybininkams.

¹⁶¹ Šilutės rajono savivaldybės 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. R3-448 „Dėl informacijos apie kovos su prekyba žmonėmis priemones“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁶² Marijampolės savivaldybėje sudarytas ir Kovos su prekyba žmonėmis 2024-2026 metų veiksmų planas, savivaldybės tinklalapyje skelbiama jo lentelė: <https://www.marijampole.lt/doclib/uhgi-havpp4ojf3wntkm6kcdnn454ccdt>.

¹⁶³ Marijampolės savivaldybės 2026 m. vasario 3 d. raštu Nr. SA-1241 (5.50) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją Marijampolės savivaldybėje“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁶⁴ Kauno miesto savivaldybės 2026 m. sausio 27 d. raštu Nr. (33.192 E) R-238 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

koordinavimo veikloje, bet ir inicijavo patikrinimus bei aktyviai vykdė prevencinę veiklą¹⁶⁵. Dvi savivaldybės (Alytaus miesto ir Vilniaus rajono) nurodė neturinčios informacijos apie prekybą žmonėmis, nors šiose savivaldybėse ir sudarytos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos, tad pastebėtina, kad dalyje savivaldybių informacija apie prekybos žmonėmis situaciją ir prevencijos priemonės renkama nenuosekliai ir nekoordinuotai.

Geruoju pavyzdžiu laikytina Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija. 2025 m. spalio 25–26 d. komisija, bendradarbiaudama su Utenos rajono savivaldybės administracijos užsienio kilmės Lietuvos gyventojų integracijos koordinatorė ir Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariatu, lankėsi UAB „Biovela-Utenos mėsa“ ir joje dirbantiems užsieniečiams pristatė informaciją apie prekybos žmonėmis grėsmes, formas, teisinę atsakomybę ir pagalbos galimybes Utenos rajone ir Lietuvoje. Teiktą informaciją išklausė 40 UAB darbuotojų užsieniečių. Taip praktiškai didintas pažeidžiamos grupės informuotumas apie prekybos žmonėmis grėsmes, formas, pagalbos galimybes Utenos rajone ir Lietuvoje. Ši komisija taip pat organizavo šios komisijos narių ir savivaldybės įstaigų specialistų, Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato pareigūnų ir NAPPŽ tarpinstitucinį susitikimą, o minint Kovos su prekyba žmonėmis dieną parengė informacinį pranešimą „Spalio 18 d. minima Europos Sąjungos Kovos su prekyba žmonėmis diena“, skelbtą savivaldybės interneto svetainėje¹⁶⁶. Be šių Utenos rajono savivaldybės administracijos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos priemonių, ši savivaldybė aktyviai vykdė ir kitas prekybos žmonėmis prevencijai skirtas veiklas¹⁶⁷.

¹⁶⁵ Utenos rajono savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. (3.15 MR) S-401 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁶⁶ Ten pat.

¹⁶⁷ Utenos apskrities Vyriausiasis policijos komisariatas rengė prevencines paskaitas Utenos socialinės globos namuose bei Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Utenos skyriuje. Utenos rajono socialinių paslaugų centro Ilgalaiškės socialinės globos suaugusiems asmenims su negalia bei Dienos socialinės globos padalinių paslaugų gavėjai dalyvavo paskaitose apimančiose žmogaus teisių, smurto ir prekybos žmonėmis prevencijos temas. „Gelbėkit vaikus“ Utenos struktūrinis padalinys organizavo trijų dienų stovyklą paaugliams, kurios metu vyko paskaitos „Socialiniai tinklai, darbas ir kelionės – kur slypi rizika?“ ir „Kaip apsaugoti save ir draugus nuo prekybos žmonėmis“. Organizuoti du informaciniai renginiai „Prekybos žmonėmis pavojai“ Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Panevėžio klientų aptarnavimo departamentų klientams, jiems teikta dalomoji informacinė medžiaga „Saugumo vokelyje nerasi“ ir KOPŽI dalomoji informacinė medžiaga. Utenos švietimo centre vykdyti užsiėmimai, paramos grupės šeimoms kartu su psichologu ir socialiniu pedagogu, jų metu aptartos ir prekybos žmonėmis bei kitos išnaudojimo formos. Teikta intensyvi krizių įveikimo pagalbos paslauga, skirta vaikams, kuriems pagal Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą nustatyta laikinoji priežiūra, kitiems tos šeimos vaikams kartu su jų atstovais

Stiprinant kovos su prekyba žmonėmis prevencines priemones savivaldybių lygmeniu, šios komisijos galėtų imtis aktyvaus vaidmens organizuodamos tarpinstitucinius susitikimus prekybos žmonėmis situacijai, pagalbos nukentėjusiesiems organizavimo ir kovos su šiuo nusikaltimu priemonėms aptarti. Remiantis NAPPŽ ir savivaldybių pastebėjimais dėl riboto tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir išsakytu tokių tarpinstitucinių susitikimų atskiruose regionuose poreikiu, siūlytina kovos su prekybos žmonėmis komisijas kurti apskričių lygmeniu, taip didesnėms savivaldybėms sudarant sąlygas bendradarbiauti su mažesnėmis dalinantis gerą patirtimi. Į šių komisijų sudėtį rekomenduotina įtraukti NVO atstovus, o komisijų veiklą ir susitikimų periodiškumą aiškiai reglamentuoti – šiuo metu, steigdamas komisijas, savivaldybės remiasi Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijomis¹⁶⁸, kuriose nėra numatytos tokių komisijų savivaldybėse funkcijos ir veiklos sritys.

Apibendrinant, kovos su prekyba žmonėmis komisijas turi tik mažiau nei trečdalis savivaldybių. Šių komisijų veiklą įvertinti sudėtinga – viešai prieinama arba savivaldybių pateikta informacija neatskleidžia, kokią veiklą ir kaip aktyviai vykdo komisijos bei kiek ši veikla iš tiesų prisideda prie kovos su prekyba žmonėmis savivaldybių mastu. NAPPŽ vertinimu, net ir tose savivaldybėse, kuriose veikia kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos, šių komisijų nariams nėra aiški jų veikla ir vaidmuo. Veiklos ribotumus pastebi ir Šalčininkų rajono savivaldybė, nurodanti laiko ir kitų išteklių stygių komisijos narių veikloje¹⁶⁹ (4 lentelė).

(atstovu) pagal įstatymą; socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms, kitiems asmenims (pvz., smurtą patyrusiems asmenims, jų vaikams ir kt.), siekta atkurti paslaugų gavėjų savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti tinkamai integruotis į visuomenę ir netapti prekybos žmonėmis aukomis. Mokyklose vykdyti prevenciniai renginiai moksleiviams: klasės valandėlės, filmų peržiūros, paskaitos, diskusijos, aptarimai, kitos veiklos. Utenos rajono savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. (3.15 MR) S-401 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁶⁸ Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. I-327/1V-1015/A1-758 „Dėl Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijų patvirtinimo“, prieinama per: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legislation/Act/801bbb20ad5311e5b12fbb7dc920ee2c/asr>.

¹⁶⁹ Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos 2026 m. vasario 18 d. raštu Nr. S-(5.17 E)-630 „Dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

4 lentelė. Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos savivaldybėse

Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos savivaldybėse		
Savivaldybės, kuriose sudarytos kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos	17	Anykščių r., Alytaus m., Druskininkų, Birštono, Kauno m., Kaišiadorių r., Kalvarijos, Klaipėdos m., Marijampolės, Mažeikių r., Radviliškio r., Raseinių r., Šakių r., Šiaulių r., Šilutės r., Utenos r., Vilniaus r.
Savivaldybės, kuriose nėra sudarytų kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijų	43	Akmenės r., Alytaus r., Biržų r., Elektrėnų, Ignalinos r., Jonavos r., Joniškio r., Jurbarko r., Kauno r., Kazlų Rūdos, Kelmės r., Kėdainių r., Klaipėdos r., Kretingos r., Kupiškio r., Lazdijų r., Molėtų r., Neringos, Pagėgių, Pakruojo r., Palangos m., Panevėžio m., Panevėžio r., Pasvalio r., Plungės r., Prienų r., Rietavo r., Rokiškio r., Skuodo r., Šalčininkų r., Šiaulių m., Šilalės r., Širvintų r., Švenčionių r., Tauragės r., Telšių r., Trakų r., Ukmergės r., Varėnos r., Vilkaviškio r., Vilniaus m., Visagino, Zarasų r.

6.2.2.2. Sąmoningumo didinimas ir informacijos apie prekybą žmonėmis sklaida

Informacinės medžiagos apie prekybą žmonėmis rengimą ir viešinimą 2025 m. įgyvendino dauguma savivaldybių. Dažniausiai informacija viešinama savivaldybių interneto svetainėse¹⁷⁰, kuriose, be kita ko, pateikiama informacija, kur kreiptis pagalbos, nuorodos į pagalbą teikiančias organizacijas (pvz., Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centrą (toliau – KOPŽI)¹⁷¹. Informacija dalinamasi ir socialiniame tinkle *Facebook*¹⁷², rodoma ekranuose¹⁷³, tarp jų ir lauko¹⁷⁴. Informacija skleista ir popieriniu formatu: informaciniuose stenduose, plakatuose, vietos spaudoje¹⁷⁵, platinti lankstinukai apie prekybą žmonėmis.

Šiaulių miesto savivaldybė pabrėžė ir dalinimąsi informacija su kitomis institucijomis bei informacijos teikimą apie riziką tapti prekybos žmonėmis aukomis turintiems gyventojams¹⁷⁶. Klaipėdos miesto savivaldybė 2025 m. organizavo socialines akcijas, kurių metu

¹⁷⁰ Birštono, Kauno miesto, Klaipėdos rajono, Kupiškio rajono, Marijampolės, Plungės rajono, Rokiškio rajono, Šiaulių miesto, Šilutės rajono, Švenčionių rajono, Telšių rajono, Visagino, Zarasų rajono ir kitose savivaldybėse.

¹⁷¹ Kaišiadorių rajono, Mažeikių rajono, Utenos rajono ir kitose savivaldybėse.

¹⁷² Akmenės rajono, Kupiškio rajono, Šilutės rajono, Švenčionių rajono, Telšių rajono ir kitose savivaldybėse.

¹⁷³ Biržų rajono savivaldybėje.

¹⁷⁴ Radviliškio rajono savivaldybėje.

¹⁷⁵ Švenčionių rajono, Vilkaviškio rajono savivaldybėse.

¹⁷⁶ Šiaulių miesto savivaldybės 2026 m. vasario 26 d. el. laišku „dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolių įstaigai pateikta informacija.

dalinta informacinė medžiaga ir didintas sąmoningumas prekybos žmonėmis klausimais¹⁷⁷.

Savivaldybėse organizuojami prevenciniai – informaciniai renginiai¹⁷⁸. Organizuoti renginiai moksleiviams švietimo įstaigose¹⁷⁹ ir kitais formatais¹⁸⁰, vykdytos prevencinės programos ir užsiėmimai¹⁸¹, paskaitos-diskusijos¹⁸², piešinių konkursai šia tema¹⁸³, kitos iniciatyvos ir projektai¹⁸⁴. Aptariant prevencinį darbą ugdymo įstaigose, pastebėtina Trakų rajono savivaldybės taikyta priemonė – savivaldybės mokyklų moksleivių tėvai ir globėjai dalyvavo apklausoje, siekiant nustatyti tėvų ir globėjų informuotumą apie vaikų dingimo pavojus ir prevencines priemones¹⁸⁵. Poreikį įtraukti tėvus ir globėjus į prevencinius renginius pastebi Raseinių rajono savivaldybė¹⁸⁶.

6.2.2.3. Kitos prevencinės priemonės

Pastebėtiną ir savivaldybių pastangų dirbant su didesnę riziką tapti nukentėjusiais nuo prekybos žmonėmis patiriančiais asmenimis.

Šilutės rajono savivaldybės nurodė skyrusi didelį dėmesį ukrainiečiams, apsigyvenusiems jos teritorijoje¹⁸⁷.

¹⁷⁷ Klaipėdos miesto savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁷⁸ Prevencinis renginys minint Europos Sąjungos kovos su prekyba žmonėmis dieną Birštono savivaldybėje, organizuoti prevenciniai renginiai: filmo peržiūra Raseinių rajono savivaldybėje, diskusija Biržų rajono savivaldybėje, filmų, spektaklių peržiūra Kauno miesto savivaldybėje, diskusijos, paskaitos Marijampolės savivaldybėje, diskusijos, informaciniai užsiėmimai, filmų peržiūra Panevėžio miesto savivaldybėje, mokymai arba susitikimai su gyventojais (Šiaulių rajono ir Šilutės rajono savivaldybėse), Švenčionių rajono savivaldybės specialistai trečiojo amžiaus universiteto lankytojams skaitė paskaitas prekyba žmonėmis temomis.

¹⁷⁹ Jonavos r., Kaišiadorių r., Kauno m., Marijampolės, Šiaulių m., Švenčionių r., Utenos r., Vilkaviškio r. sav.

¹⁸⁰ Šiaulių rajono, Utenos rajono, Visagino savivaldybėse.

¹⁸¹ „Nebijok klausti“ Kauno rajono savivaldybėje, apimanti ir prekybos žmonėmis temas, prevenciniai užsiėmimai Panevėžio rajono savivaldybėje.

¹⁸² Raseinių rajono savivaldybėje.

¹⁸³ Kauno miesto savivaldybėje.

¹⁸⁴ Organizuoti renginiai – projektai Širvintų rajono savivaldybėje, Raseinių rajono savivaldybė 2025 m. parengė informacinį stendinį pranešimą, skirtą informuoti mokyklos bendruomenę apie prekybos žmonėmis formas, rizikos veiksnius, atpažinimo požymius ir pagalbos galimybes, Šilutės rajono savivaldybė 2025 m. vykdė prevencijos programą, kurioje dalyvauja visi savivaldybės mokiniai.

¹⁸⁵ Trakų rajono savivaldybės administracijos 2026 m. kovo 2 d. raštu Nr. AP3E-978 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁸⁶ Raseinių rajono savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. el. laišku „Dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁸⁷ Šilutės rajono savivaldybės 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. R3-448 „Dėl informacijos apie kovos su prekyba žmonėmis priemones“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

Kauno rajono savivaldybės socialinio darbo organizatoriai teikė tęstines prevencines individualias konsultacijas socialinės rizikos grupėms priklausantiems asmenims, atkreipiant dėmesį į prekybos žmonėmis rizikas. Konsultacijų metu buvo aptariami dažniausiai pasitaikantys verbavimo būdai, galimos grėsmės ieškant darbo užsienyje ar naudojantis socialiniais tinklais, pristatomos pagalbos ir teisinės apsaugos galimybės, o šeimos ir vaiko gerovės srityje dirbantys socialinio darbo specialistai, teikdami kompleksinę pagalbą, aktyviai informavo paslaugų gavėjus apie prevencines priemones, skyrė ypatingą dėmesį saugaus įsidarbinimo principams, rizikų atpažinimui mezgant naujas pažintis bei nesąžiningų sandorių identifikavimui, ugdė praktinius paslaugų gavėjų įgūdžius, leidžiančius laiku atpažinti manipuliacijas ir išvengti potencialių grėsmių.

Kauno miesto savivaldybė 2025 m. laikino apgyvendinimo skyriuje susirinkimų metu paslaugų gavėjams teikė informaciją apie melagingus darbo pasiūlymus, kurie gali įtraukti paslaugų gavėjus į prekybą žmonėmis, vykdė mobilių socialinį darbą gatvėje su benamystę patiriančiais asmenimis bei su išmaldos prašytojais, organizavo paslaugų gavėjų susitikimus su teisėsaugos atstovais, informavo jaunuolius, iki pilnametystės buvusius globos sistemoje, apie prekybos žmonėmis rizikas ir galimą pagalbą, socialines ir kt. pagalbos paslaugas teikiančias įstaigas, organizacijas, informavo Lietuvos kalėjimų tarnybos Kauno kalėjime bausmę atliekančius nuteistuosius apie Kauno miesto socialinių paslaugų centro teikiamas paslaugas, motyvavo atlikus bausmę kreiptis pagalbos, nebūti išnaudojamiems ir įtrauktiems į prekybos žmonėmis tinklą ar kitas nusikalstamas veikas.

Dalis savivaldybių kovos su prekyba žmonėmis priemonės 2025 m. įgyvendino kompleksiskai, remdamosi patvirtintomis programomis ir planais.

- Akmenės rajono savivaldybėje sudaryta Priklausomybių, smurto, savižudybių, prekybos žmonėmis prevencijos ir pagalbos priemonių Akmenės rajone 2025 metų programa¹⁸⁸.
- Joniškio r. savivaldybėje 2024–2026 m. įgyvendinama Nusikaltimų prevencijos programa, joje numatyta priemonė „Prekybos žmonėmis prevencijos organizavimas“¹⁸⁹.
- Įgyvendinta Šiaulių miesto savivaldybės nusikaltimų prevencijos 2023–2025 metų programos Priemonių plano uždavinio „Šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje,

¹⁸⁸ Akmenės rajono savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. S-185 „Dėl duomenų pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁸⁹ Joniškio rajono savivaldybės 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. (3.7 E) S-51 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

prekybos žmonėmis prevencijos klausimais“ priemonė „Prekybos žmonėmis prevencijos organizavimas“ – organizuoti susitikimai, informaciniai renginiai skirti prekybos žmonėmis prevencijai, prekybos žmonėmis problemos suvokimo didinimui¹⁹⁰.

Paminėtina, kad 16 savivaldybių (Alytaus miesto, Ignalinos rajono, Jurbarko rajono, Kazlų Rūdos, Kelmės rajono, Molėtų rajono, Neringos, Pakruojo rajono, Pasvalio rajono, Rietavo, Šilalės rajono, Tauragės rajono, Ukmergės rajono, Vilniaus miesto, Vilniaus rajono ir Visagino) nepateikė duomenų apie kovos su prekyba žmonėmis priemones.

6.2.3. Kvalifikacijos tobulinimas prekybos žmonėmis srityje

Kaip svarbus aspektas, siekiant veiksmingo kovos su prekyba žmonėmis priemonių įgyvendinimo, išskirtinas teisėsaugos pareigūnų, savivaldybių specialistų ir kitų asmenų, dirbančių su žmonėmis, patiriančiais didesnę riziką nukentėti nuo prekybos žmonėmis, pasirengimas ir tinkama kvalifikacija. Kai kurios valstybės institucijos ir įstaigos 2025 m. sudarė galimybes savo darbuotojams kelti kvalifikaciją prekybos žmonėmis srityje.

- Užsienio reikalų ministerija, tęsdama kasmetinę praktiką, organizavo dvejus mokymus Lietuvos Respublikos konsuliniams pareigūnams apie nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis asmenų nustatymą, jų teisių apsaugą ir nukreipimą pagalbai¹⁹¹.
- Užimtumo tarnyba organizavo 6 mokymų sesijas savo specialistams dėl asmenų, galėjusių nukentėti ar nukentėjusių nuo prekybos žmonėmis, atpažinimo¹⁹².
- Generalinė prokuratūra pareigūnams ir kitiems darbuotojams sudarė galimybes dalyvauti dviejuose mokymuose, dviejose konferencijose ir vienoje diskusijoje apie prekybos žmonėmis nusikaltimų specifiką, kvalifikavimą, įrodinėjimą, prekybos žmonėmis atvejų atpažinimą ir atribojimą nuo kitų nusikaltimų¹⁹³.

¹⁹⁰ Šiaulių miesto savivaldybei 2026 m. vasario 26 d. el. laišku „dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹¹ Užsienio reikalų ministerijos 2026 m. vasario 2 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹² Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. Sd-1429 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹³ Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 17.2-307 „Dėl duomenų apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemones bei veiksmus už 2025 metus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

- Valstybinės darbo inspekcijos darbuotojai dalyvavo dviejuose mokymuose apie užsieniečių nelegalaus darbo ir naujų technologijų pasitelkimo verbuojant potencialias aukas tendencijas¹⁹⁴.
- Migracijos departamento Klientų aptarnavimo skyriaus darbuotojai dalyvavo mokymuose, kaip atpažinti nuo prekybos žmonėmis nukentėjusius asmenis¹⁹⁵.
- Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos darbuotojai išklauė Vidaus reikalų ministerijos organizuotą nuotolinių mokymų kursą apie nusikalstamų veikų, susijusių su prekyba žmonėmis, teisinį reguliavimą, ikiteisminį tyrimą, nukentėjusiųjų nustatymą bei pagalbą jiems baudžiamajame procese (per 2024–2025 m. mokymus išklauė 118 Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos specialistų)¹⁹⁶.
- Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro organizuotuose 13-os sesijų teoriniuose ir praktiniuose mokymuose apie prekybos žmonėmis ir migracijos grėsmes bei iššūkius dalyvavo Užimtumo tarnybos bei Priėmimo ir integracijos agentūros darbuotojai, dirbantys su migrantais¹⁹⁷.
- Modulinės kvalifikacijos tobulinimo programos mokymus „Prekybos žmonėmis prevencija ir tyrimas“ baigė 42 policijos pareigūnai (2025 m. pagal modulį „Prekybos žmonėmis psichosocialiniai ir psichologiniai aspektai“ mokymus baigė 16 dalyvių, pagal modulį „Prekybos žmonėmis prevencija“ – 20 dalyvių, pagal modulį „Prekybos žmonėmis tyrimas“ – 6 dalyviai)¹⁹⁸.
- Valstybės sienos apsaugos tarnybos (toliau – VSAT) pareigūnai dalyvavo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos organizuotuose mokymuose tema „Prekybos vaikais aukų atpažinimo bei pagalbos teikimas“, kuriuose dalyvavo 15 VSAT pareigūnų, mokymuose tema „Lietuvoje prekybos žmonėmis nėra? Pažiūrė-

¹⁹⁴ Valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 10 d. raštu Nr. SD-127-2641 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹⁵ Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. vasario 2 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹⁶ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. S-283 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹⁷ Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro (IOM Lietuva) 2026 m. sausio 30 d. el. paštu Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

¹⁹⁸ Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 m. sausio 30 d. raštu Nr. 5-S-3986 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

kime į faktus“, kuriuose dalyvavo 5 VSAT pareigūnai ir mokymuose tema „Kova su prekyba žmonėmis“, kuriuose dalyvavo 16 VSAT pareigūnų¹⁹⁹.

Ypač aktualu tobulinti savivaldybėse veikiančių kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijų narių bei savivaldybėse už šią sritį atsakingų asmenų kvalifikaciją šioje srityje. Dauguma savivaldybių 2025 m. taip pat dėjo pastangas siekdamas tobulinti specialistų, dirbančių kovos su prekyba žmonėmis srityje, kvalifikaciją. Pavyzdžiui, Kauno rajono savivaldybės administracija organizavo įvairius mokymus prekybos žmonėmis klausimais savivaldybės darbuotojams, tačiau dažniausiai 2025 m. savivaldybės skatino specialistus dalyvauti kitų institucijų ir organizacijų organizuose mokymuose ar renginiuose.

Savivaldybių atstovai aktyviai dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigos 2025 m. organizuose nuotoliniuose mokymuose „Lietuvoje prekybos žmonėmis nėra? Pažiūrėkime į faktus“²⁰⁰. Savivaldybių darbuotojai taip pat 2025 m. dalyvavo Dingusių žmonių šeimų paramos centro mokymuose „Specialistų kompetencijų stiprinimas įgyvendinant prekybos žmonėmis ir vaikų dingimo / pabėgimo iš namų prevenciją“²⁰¹, informaciniame renginyje – mokymuose „Nukentėjusiųjų nuo šiuolaikinės vergystės ir kitų nusikaltimų veidai. Pagalba ir aktualijos“²⁰², Moterų informacijos centro organizuotoje paskaitoje „Prekyba žmonėmis“²⁰³. Be to, organizuoti mokymai ir seminarai savivaldybėse²⁰⁴. Dalyvauta ir kituose nuotolinių mokymų kursuose, konferencijose prekybos žmonėmis tematika²⁰⁵.

Vis dėlto pastebėtina, kad dalis savivaldybių 2025 m. patyrė iššūkių siekdamas gerinti savo darbuotojų kompetencijas kovos su prekyba žmonėmis srityje. Kauno rajono savivaldybės

¹⁹⁹ Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2026 saus. 28 d. raštu Nr. 21-14-212 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos apie prekybos žmonėmis padėtį ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁰⁰ Šiuose mokymuose dalyvavo Akmenės rajono, Anykščių rajono, Kauno miesto, Skuodo rajono, Šiaulių miesto, Šilutės rajono ir Utenos rajono savivaldybių specialistai.

²⁰¹ Dalyvavo Anykščių rajono, Šalčininkų rajono ir Trakų rajono savivaldybių atstovai.

²⁰² Dalyvavo Radviliškio rajono ir Zarasų rajono savivaldybių atstovai.

²⁰³ Dalyvavo Radviliškio r. ir Šilutės r. savivaldybių atstovai.

²⁰⁴ Birštono savivaldybėje vyko mokymai „Prekyba žmonėmis. Prevencija“. Palangos m. savivaldybėje bendradarbiaujant su KOPŽI, organizuoti nuotoliniai mokymai „Prekyba žmonėmis: formos ir pagalba nukentėjusiems“, Šakių r. savivaldybė organizavo mokymus „Prekybos vaikais aukų atpažinimas ir pagalbos teikimas“, o Šalčininkų r. savivaldybės specialistai, dirbantys vaiko gerovės užtikrinimo srityje ir savivaldybės vaiko gerovės komisijos nariai dalyvavo Dingusių žmonių šeimų paramos centro susitikimuose bei mokymuose „Specialistų kompetencijų stiprinimas įgyvendinant prekybos žmonėmis ir vaikų dingimo/pabėgimo iš namų prevenciją“, Šilutės r. savivaldybė dalyvavo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos organizuose mokymuose „Prekybos vaikais aukų atpažinimas bei pagalbos teikimas“, Utenos r. savivaldybės administracijos ir savivaldybės įstaigų specialistai dalyvavo Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ Nukentėjusių nuo nusikaltimų pagalbos centro nuotoliniame seminare dėl pagalbos teikimo asmenims, nukentėjusiems nuo nusikaltimų.

²⁰⁵ Šakių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybės.

vertinimu, šioje srityje vis dar susiduriama su nepakankamu specialistų informuotumu apie prekybos žmonėmis formas, atpažinimo požymius ir naujausias tendencijas, todėl nukentėję asmenys dažnai identifikuojami per vėlai²⁰⁶. Birštono savivaldybė įžvelgė specialistų, „kurie konkrečiai, aiškiai ir suprantama kalba išdėstytų prekybos žmonėmis temą, jos aktualumą, paanalizuotų atvejus, pateiktų pavyzdžius“ stygių²⁰⁷. Aktyviai kovos su prekybos žmonėmis srityje veikianti Utenos rajono savivaldybė taip pat įžvelgė aukštesnio lygio mokymų paklausą ir ribotą tikslinių, specialistų rengiamų seminarų pasiūlą²⁰⁸. Šalčininkų rajono savivaldybė nurodė tęstinių mokymų ir nuolatinį kompetencijų atnaujinimo poreikį, ypač nuolat kintančių prekybos žmonėmis formų kontekste²⁰⁹, o Panevėžio miesto savivaldybė nurodė poreikį įtraukti daugiau specialistų ir skirti pakankamai išteklių užtikrinant, kad mokymuose įgytos žinios būtų taikomos praktikoje²¹⁰ (tai išskyrė ir Birštono savivaldybė²¹¹).

6.3. Tarpinstitucinis ir tarptautinis bendradarbiavimas, NVO įsitraukimas

Svarbiu žingsniu stiprinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą kovos su prekyba žmonėmis srityje galima laikyti Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos (toliau – Komisija) sudėties atnaujinimą 2025 m. spalį²¹².

Dalis institucijų ir savivaldybių 2025 m. vykdė tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir koordinavimo veiklas kovos su prekyba žmonėmis klausimais, tačiau dauguma savivaldybių pastebi

²⁰⁶ Kauno rajono savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. SDK-23 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁰⁷ Birštono savivaldybės 2026 m. sausio 31 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta inform.

²⁰⁸ Utenos rajono savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. (3.15 MR) S-401 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁰⁹ Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos 2026 m. vasario 18 d. raštu Nr. S-(5.17 E)-630 „Dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²¹⁰ Panevėžio miesto savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. 19-392(4.45E) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją Panevėžio miesto savivaldybėje ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²¹¹ Birštono savivaldybės 2026 m. sausio 31 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta inform.

²¹² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2025 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 1V-749 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. rugsėjo 26 d. įsakymo Nr. 1V-673 „Dėl Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos personalinės sudėties ir Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijos veikloje dalyvaujančių ministerijų atstovų darbo grupės personalinės sudėties patvirtinimo“ pakeitimo“:

<https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=849be541b40911f092fda1fd0c194cc5&csrt=11042934919910020312>.

ir tai, kad bendradarbiavimas nepakankamas.

Generalinė prokuratūra 2025 m. dalyvavo tarpinstituciniame pasitarime dėl BK 147¹ straipsnio taikymo²¹³; dviejuose ikiteisminių tyrimų aptarimuose su Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos organizuoto nusikalstamumo tyrimo valdybos pareigūnais. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniai skyriai suorganizavo 18 tarpinstitucinių susitikimų prekybos žmonėmis tema²¹⁴.

Institucijos 2025 m. bendradarbiavo ir tarptautiniuose formatuose²¹⁵. Nors 2025 m. dalis savivaldybių pačios aktyviai iniciavo tarpinstitucinį bendradarbiavimą kovos su prekyba žmonėmis srityje²¹⁶, dalies savivaldybių vaidmuo kovos su prekyba žmonėmis srityje 2025 m. pasyvesnis ir ribotas – dalyvauta kitų institucijų inicijuotose bendradarbiavimo priemonėse, bet papildomos iniciatyvos nesiimta²¹⁷.

Dauguma institucijų ir savivaldybių pabrėžia bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis svarbą. Savivaldybių bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis įtvirtintas ir 2025 m. patvirtintuose dokumentuose. 2025 m. kelios savivaldybės sudarė bendradarbiavimo sutartis su Dingusių žmonių šeimų paramos centru²¹⁸, su kuriuo bendradarbiauja ir kitos savivaldybės²¹⁹. 2025 m. taip pat sudarytos arba pratęstos bendradar-

²¹³ Dalyvavo Generalinės prokuratūros prokurorai, NAPPŽ, Dingusių žmonių šeimų paramos centro, Vidaus reikalų ministerijos, Alytaus miesto moterų krizių centro ir Valstybinės darbo inspekcijos atstovai.

²¹⁴ Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. S-283 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²¹⁵ Generalinės prokuratūros atstovai dalyvavo Eurojusto ir Europos Komisijos organizuotame 4-ajame prekybos žmonėmis bylose besispecializuojančių prokurorų grupės susitikime bei Baltijos jūros valstybių tarybos ir Europolo organizuotame forume kovai su prekyba žmonėmis ir aukų apsaugai²¹⁵, Policijos atstovai 2025 m. dalyvavo aštuoniuose susitikimuose pagal Europos multidisciplininę platformą kovai su nusikalstamumo grėsmėmis (EMPACT), taip pat dviejuose Europos Sąjungos teisėsaugos pareigūnų mokymo agentūros (CEPOL) organizuotuose tarptautiniuose mokymuose apie prekybą žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais ir prekybą žmonėmis priverstiniam darbui²¹⁵.

²¹⁶ Trakų rajono savivaldybė organizavo tarpinstitucinį pasitarimą, Šiaulių miesto savivaldybėje organizuojami reguliarūs Šiaulių miesto savivaldybės socialinių pedagogų metodinio būrelio, skirto kovos su prekyba žmonėmis priemonių įgyvendinimo klausimams aptarti, susitikimai. Šalčininkų rajono savivaldybė organizavo mokyklų vaiko gerovės komisijų pirmininkų pasitarimą, kuriame aptarta: prekybos žmonėmis ir saugumo elektroninėje erdvėje prevencija (Dingusių žmonių šeimų paramos centras); bendruomenės pareigūno vaidmuo ir bendradarbiavimas su ugdymo įstaigomis (VAVPK Šalčininkų rajono PK); įstaigų ir organizacijų dirbančių su vaikais teisės, pareigos ir atsakomybės (Vilniaus apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius); pristatytas praktinis įgūdžių projektas „Rastas“ (Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ Alternatyvaus mokymosi centras).

²¹⁷ Kėdainių rajono savivaldybėje organizuotas NAPPŽ susitikimas, Mažeikių rajono savivaldybėje – tarpinstitucinis susitikimas vietos lygmeniu.

²¹⁸ Anykščių rajono, Druskininkų, Kauno rajono, Zarasų rajono savivaldybės.

²¹⁹ Šalčininkų rajono, Švenčionių rajono savivaldybė, Širvintų rajono ir Visagino savivaldybės.

biavimo sutartis su VšĮ Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centru (KSPPC) „Veda Vidus“²²⁰. Šis centras teikia kompleksinę psichosocialinę pagalbą asmenims, tarp jų migrantams, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, seksualinio išnaudojimo, smurto ar diskriminacijos, teikia individualias ir grupines konsultacijas, psichologinę ir teisinę pagalbą. Sudarytos sutartys ir su moterų lygių galimybių ir teisių užtikrinimo organizacijomis²²¹. Ypač aktyvią veiklą kovos su prekyba žmonėmis srityje 2025 m. vykdė NAPPŽ, bendradarbiavusi su nacionaliniais ir tarptautiniais subjektais.

Viena iš NAPPŽ narių – KOPŽI 2025 m. Panevėžyje organizavo konferenciją „Užverbuoti nusikaltimams: prekybos žmonėmis nusikaltimų darymui aukų indentifikavimas ir iššūkiai teikiant pagalbą“²²² Panevėžio miesto savivaldybėje²²³. Taip pat KOPŽI dalyvavo ar inicijavo susitikimus ir savivaldybių lygmeniu. Jonavos rajono, Kalvarijos, Kauno miesto, Kazlų Rūdos, Kėdainių rajono, Klaipėdos miesto, Lazdijų rajono, Ukmergės rajono, Šiaulių miesto, Šiaulių rajono ir Tauragės rajono savivaldybėse KOPŽI vadovė Kristina Mišinienė vedė diskusijas tema „Seksualinis smurtas prieš vaikus artimoje aplinkoje“.

NAPPŽ kartu su Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centru „Veda Vidus“ 2025 m. organizavo tarptautinę konferenciją „Kai žmogus tampa preke: tarp skurdo, smurto ir nelygybės“ Lietuvos Respublikos Seime²²⁴. Joje dalyvavo Generalinės prokuratūros, Anykščių rajono, Lazdijų rajono savivaldybių, nuotoliu – Širvintų rajono savivaldybės atstovai. Konferencijoje, be ekspertų iš Lietuvos ir užsienio pranešimų, savo istorijomis – liudijimais pasidalino ir trys nukentėję asmenys – dvi prostitucijoje išnaudotos merginos ir trečiųjų šalių pilietis.

²²⁰ Pagėgių, Šilutės rajono, Telšių rajono savivaldybėse.

²²¹ Radviliškio rajono savivaldybė 2025 m. pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Moterų veiklos inovacijų centru, siekiant sudaryti palankias sąlygas asmenims, nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo nusikaltamos veikos, diskriminacijos, prekybos žmonėmis, seksualinio išnaudojimo, taip pat nukentėjusiems nuo bet kokios rūšies smurto, gauti kompleksinę pagalbą ir užtikrinti pagalbos nuo nusikaltamos veikos, diskriminacijos, prekybos žmonėmis ir smurto artimoje aplinkoje prevenciją²²¹. Švenčionių rajono savivaldybė yra sudariusi sutartį su Moterų informavimo centru²²¹.

²²² Konferencijoje dalyvavo Panevėžio apygardos prokuratūros prokuroras, Panevėžio apygardos teismo ir Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato atstovai, socialiniai darbuotojai, pedagogai ir kiti pareigūnai, Anykščių rajono, Panevėžio miesto savivaldybės atstovai, nuotoliniu būdu – Lietuvos Respublikos ambasados Jungtinėje Karalystėje darbuotojas.

²²³ Panevėžio miesto savivaldybės 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. 19-392(4.45E) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją Panevėžio miesto savivaldybėje ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²²⁴ NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu „Informacija apie PŽ situaciją ir veiksmus kovojant su PŽ“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

NAPPŽ per 2025 m. organizavo 10 tarpinstitucinių susitikimų Lietuvos Respublikos apskrityse, į kuriuos buvo kviečiami įvairių sričių specialistai: NVO, teikiantys pagalbą tikslinės grupės asmenims, teisėsaugos atstovai, Valstybinės darbo inspekcijos, Migracijos departamento atstovai, socialiniai darbuotojai, psichologai, savivaldybių atstovai, švietimo įstaigų specialistai, ministerijų atstovai ir kt.²²⁵, 2025 m. jie surengti Lazdijų rajono, Marijampolės, Panevėžio miesto, Skuodo rajono ir Šilutės rajono savivaldybėse. Nepaisant organizuotų tarpinstitucinių susitikimų ir dedamų pastangų stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą, NAPPŽ vertinimu, ir toliau išlieka poreikis stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą kovos su prekyba žmonėmis ir pagalbos nukentėjusiems asmenims teikimo srityje, ir ypač – su teisėsaugos institucijų, Migracijos departamento ir savivaldybių administracijų atstovais nuo prekybos žmonėmis nukentėjusių asmenų atpažinimo ir jų nukreipimo pagalbai klausimais²²⁶.

Kitos nevyriausybinės organizacijos taip pat prisidėjo prie kovos su prekyba žmonėmis įgyvendinimo. Dingusių žmonių šeimų paramos centras²²⁷, Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“²²⁸ 2025 m. organizavo tarpinstitucinius susitikimus, seminarus, bendradarbiavo su savivaldybėmis.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas itin svarbus sprendžiant ypač pažeidžiamų grupių prekybos žmonėmis klausimus. Vienas iš teigiamų pavyzdžių – bendras nevyriausybinių organizacijų ir valstybinių institucijų veiksmų derinimas. 2025 m. NAPPŽ kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Tarptautine migracijos organizacija organizavo ir tarpinstitucinį susitikimą, kuriame aptartas konkretus prekybos žmonėmis atvejis bei kilę iššūkiai teikiant pagalbą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems trečiųjų šalių piliečiams²²⁹. Identifikuotos kelios pagrindinės problemos: apgyvendinimo iššūkiai – gavę laikiną leidimą gyventi Lietuvoje, asmenys įpareigojami deklaruoti gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, tačiau tam būtinas nekilnojamasis turtas (ne konkrečioje vietoje, o, pavyzdžiui, savivaldybėje (jos teritorijoje) deklaruoti gyvenamosios vietos nėra galimybės); antrinė viktimizacija teisėsaugos

²²⁵ Ten pat.

²²⁶ NAPPŽ 2026 m. gegužės 27 d. raštu „Informacija apie PŽ situaciją ir veiksmus kovojant su PŽ“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²²⁷ Organizuotas tarpinstitucinis susitikimas Elektrėnų savivaldybėje, skirtas aptarti prekybos žmonėmis nusikaltimų, vaikų dingimo problematikas, pagalbos aukoms ir prevencijos klausimus.

²²⁸ Utenos rajono savivaldybės administracijos ir savivaldybės įstaigų specialistai dalyvavo Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ Nukentėjusių nuo nusikaltimų pagalbos centro nuotoliniame seminare dėl pagalbos teikimo asmenims, nukentėjusiems nuo nusikaltimų. Bendradarbiavimą su Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“ 2025 m. nurodė ir Druskininkų, Jonavos rajono, Šalčininkų rajono savivaldybės.

²²⁹ NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu „Informacija apie PŽ situaciją ir veiksmus kovojant su PŽ“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

atstovų apklausos metu; teismo procesinių dokumentų nukentėjusiems pateikimas tik lietuvių kalba.

6.4. Iššūkiai įgyvendinant kovos su prekyba žmonėmis priemones

Nors pastebimas valstybės institucijų, kai kurių savivaldybių, nevyriausybinių organizacijų dėmesys prekybos žmonėmis temai, tai apima tik dalį institucijų ir mažą dalį savivaldybių, o įgyvendinamos priemonės neretai ribotos ir nepakankamos²³⁰. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija priemones sieja su Gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimu (nurodomos Vilniaus universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto programos, kuriose tobulinamos pedagogų kompetencijos)²³¹. Šią programą kaip prevencinę priemonę išskiria ir kai kurios savivaldybės (Šiaulių miesto²³², Šilutės rajono²³³). Pastebėtina, kad Gyvenimo įgūdžių programa apima prekybos žmonėmis temas 5–8 klasių moksleiviams, tačiau rekomenduotina kovos su žmonėmis tematiką įtraukti ir į platesnį ugdymo procesą: tiek, siekiant užtikrinti visas įmanomas galimybes pastebėti prekybos žmonėmis rizikas, suteikiant žinių apie prekybą žmonėmis įvairių dalykų mokytojams, tiek supažindinant su grėsmėmis kitų, ne tik progimnazijos, klasių mokinius. Problemas pripažįsta ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, pastebinti, kad pedagogų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo programose yra ribotas dėl laiko, darbo krūvio ar kitų institucinių aplinkybių. Su iššūkiais įgyvendinant Gyvenimo įgūdžių programos tikslus prekybos žmonėmis prevencijos kontekste 2025 m. susidūrė ir savivaldybės: Kauno miesto savivaldybė pasigenda metodinės medžiagos, rekomendacijų, kaip integruoti šią temą į mokomuosius dalykus²³⁴. Pastebimas ir nepakankamas mokytojų pasirengimas – savivaldybės neturi informacijos apie lektorius, kurie galėtų vesti mokymus pedagogams ar paskaitas mokiniams apie prekybą žmonėmis. Tai patvirtina ir ribotos pastangos įgyvendinti Seimo kontrolierių 2024 m. apžvalgoje Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai teiktą rekomendaciją stiprinti prevencinį švietimą mokyklose ir aktyviau koordinuoti specialistų, konsultuojančių prekybos žmonėmis bei patyčių ir smurto prevencijos

²³⁰ Pavyzdžiui, kaip vieną iš pagrindinių kovos su prekyba žmonėmis priemonių Užimtumo tarnyba nurodo savo puslapyje patalpintas Prekybos žmonėmis aukų nustatymo, ikiteisminio tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo rekomendacijas.

²³¹ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. SR-272 „Posėdžio protokolo išrašas dėl SKĮ apžvalgos“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³² Šiaulių miesto savivaldybės 2026 m. vasario 26 d. el. laišku „Dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³³ Šilutės rajono savivaldybės 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. R3-448 „Dėl informacijos apie kovos su prekyba žmonėmis priemones“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³⁴ Kauno m. sav. 2026 m. saus. 27 d. raštu Nr. (33.192 E) R-238 „Dėl statistinių duomenų ir kitos informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

klausimais, vykdomą veiklą. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nurodė stiprinanti prevencinį švietimą, tačiau aktyvesnis specialistų, konsultuojančių prekybos žmonėmis bei patyčių ir smurto prevencijos klausimais, veiklos koordinavimas nebuvo numatytas²³⁵.

Nors įgyvendinamos kovos su prekyba žmonėmis priemonės ir esama tarpinstitucinio bendradarbiavimo pavyzdžių, bendradarbiavimas tarp kovos su prekyba žmonėmis srityje veikiančių subjektų vertintinas kaip nepakankamas (tai pastebi ir NAPPŽ²³⁶). Birštono savivaldybėje²³⁷ pastebimas bendradarbiavimo su valstybės institucijomis trūkumas, Jonavos rajono²³⁸, Panevėžio miesto²³⁹, Šilutės rajono²⁴⁰ ir Alytaus rajono²⁴¹ savivaldybėse trūko reguliarių susitikimų ir aiškesnio tarpinstitucinio veiksmų koordinavimo, Kauno rajono savivaldybė²⁴² pastebi nuoseklaus tarpžinybinio bendradarbiavimo tarp savivaldybės, teisėsaugos, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų institucijų poreikį. Ypatingai pastebėtina bendradarbiavimo tarp institucijų / savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų stoka – 2025 m. nepakankamai dalintasi informacija, nekoordinuoti veiksmai (tą ypač pastebi kai kurios savivaldybės²⁴³, kuriose įžvelgiamas didesnio nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo poreikis). Be kita ko, pastebėtina, kad dalis savivaldybių prekybos žmonėmis neidentifikuoja kaip joms aktualios problemos, tad nemato poreikio bendradarbiauti ir nesiima prevencinių veiksmų²⁴⁴.

Apibendrinant pastebėtinos dvi kovos su prekyba žmonėmis įgyvendinimo iššūkių kryptys. Pirma, pastebėtini iššūkiai užtikrinant efektyvias prevencijos priemones – priemonės įtraukiant prekybos žmonėmis temas į ugdymo programas nepakankamos. Antra, nors 2025 m.

²³⁵ Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2025 m. spalio 7 d. raštu Nr. SR-3290 „Dėl 2024 metų kovos su prekyba žmonėmis padėties Lietuvos Respublikoje apžvalgos“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³⁶ NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu „Informacija apie PŽ situaciją ir veiksmus kovojant su PŽ“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³⁷ Birštono sav. 2026 m. saus. 31 d. el. laišku „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³⁸ Jonavos rajono savivaldybės 2026 m. sausio 30 d. el. laišku „Dėl informacijos pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²³⁹ Panevėžio m. sav. 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. 19-392(4.45E) „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją Panevėžio miesto savivaldybėje ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁴⁰ Šilutės r. sav. 2026 m. sausio 29 d. raštu Nr. R3-448 „Dėl informacijos apie kovos su prekyba žmonėmis priemonės“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

²⁴¹ Alytaus r. sav. 2026 m. vasario 3 d. raštu Nr. K26-497 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta inform.

²⁴² Kauno r. sav. 2026 m. vasario 2 d. raštu Nr. SDK-23 „Dėl informacijos apie prekybos žmonėmis situaciją ir kovos su prekyba žmonėmis priemonės bei veiksmus pateikimo“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta inform.

²⁴³ Jonavos rajono, Kalvarijos, Kauno rajono, Panevėžio miesto savivaldybės.

²⁴⁴ NAPPŽ 2026 m. vasario 2 d. raštu „Informacija apie PŽ situaciją ir veiksmus kovojant su PŽ“ Seimo kontrolierių įstaigai pateikta informacija.

tarpinstitucinis bendradarbiavimas kovos su prekyba žmonėmis srityje 2025 m. vyko (organizuoti susitikimai, pasitarimai), jis vertintinas kaip nepakankamas – trūksta universalios veiksmų koordinavimo mechanizmo, į kurį įsitrauktų visos savivaldybės, būtų aiškus nevyriausybinų organizacijų vaidmuo ir būtų dalinamasi aktualia informacija.

6.5. Prevencinių kovos su prekyba žmonėmis priemonių apibendrinimas

Apibendrinant kovos su prekyba žmonėmis priemones 2025 m., pastebėtinas dalies valstybės institucijų ir įstaigų bei savivaldybių įsitraukimas į prekybos žmonėmis prevenciją ir kitus kovos su šiuo reiškiniu veiksmus. Vertinant 2024 m. priimtą priemonę, skirtą užtikrinti Lietuvos pažangą kovoje su prekyba žmonėmis, – Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų plano tarpinį įgyvendinimą, pastebėta keletas iššūkių: savivaldybių kovos su prekyba žmonėmis koordinatorių tinklas veikia fragmentiškai, mokymų prekybos žmonėmis tematikos teisėsaugos pareigūnams, prokurorams, teisėjams bei kitiems pareigūnams ir kovos su prekyba žmonėmis srityje dirbantiems specialistams apimtis buvo mažesnė nei planuota, nespėta atnaujinti dabartinių tendencijų neatliepiančio nuotolinio mokymo kurso apie prekybą žmonėmis turinio, dar nepriimti numatyti teisės aktų pakeitimai, siekiant efektyviai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Nors stebimas augantis prevencinių renginių mastas (ypač ugdymo ir socialinės globos įstaigose) ir susidomėjimas jais bei vykdyta aktyvi prekybos žmonėmis prevencija skaitmeninėje erdvėje, vykdyti intensyvūs patikrinimai laikino įdarbinimo įmonėse, nuoseklumo trūksta dirbant su ypač pažeidžiamomis grupėmis, taigi prevencinių priemonių mastas Lietuvoje vis dar yra nepakankamas. Vykdamas prekybos žmonėmis prevenciją mokyklose, pastebimas nepakankamas temų, susijusių su prekybos žmonėmis ir išnaudojimo grėsmėmis, integravimas į mokomuosius dalykus, o su šio nusikaltimo prevencija siejamoje Gyvenimo įgūdžių programoje tai nevaizdina reikšmingo vaidmens ir apima ne visas moksleivių grupes. Rekomenduotina šiuos iššūkius spręsti tiek prevencines kovos su prekyba žmonėmis temas įtraukiant į visų moksleivių grupių programos planus, temas ir jų pateikimą pritaikant prie kiekvienos amžiaus grupės ypatumų, tiek didinant mokytojų supratimą ir žinias apie prekybos žmonėmis problemą.

Nors 2025 m. organizuoti įvairūs formatai gerinti pareigūnų ir kitų asmenų, dirbančių su prekybos žmonėmis problematika, kompetencijas, vis dar pastebimi iššūkiai – specialistai nežino apie skirtingas prekybos žmonėmis formas, kaip atpažinti aukas ir nėra susipažinę

su naujausiomis tendencijomis, todėl nukentėję asmenys dažnai identifikuojami per vėlai, pastebimas ir tęstinių mokymų trūkumas.

Svarbų vaidmenį vykdant prevencinę veiklą atlieka nevyriausybinės organizacijos, rengdamos prevencinius renginius, kvalifikacijos kėlimo mokymus, tarpinstitucinius susitikimus. Teigiamai vertintinos 2025 m. pasirašytos 12 savivaldybių pasirašytos bendradarbiavimo su nevyriausybėmis organizacijomis sutartys. Kita vertus, neišnaudojamas visas bendradarbiavimo su šiomis organizacijomis potencialas – išlieka sisteminio prekybos žmonėmis prevencijos koordinavimo ir vieningos, duomenimis grįstos sistemos poreikis.

Savivaldybėse prekybos žmonėmis klausimus dažnai kuruoja vienas asmuo, kuris taip pat atsakingas ir už kitas sritis (smurtą, lygias galimybes, socialinę paramą, tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir kt.), o tai neleidžia skirti pakankamo dėmesio prekybos žmonėmis sričiai. Savivaldybėse veikiančių kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisijų veiklos potencialas neišnaudojamas – dauguma jų veikia labai ribotai. Kita vertus, esama pavyzdžių, kai šios komisijos vykdo informacines kompanijas tikslinėms grupėms, taip iš esmės prisidedamos prie prekybos žmonėmis prevencijos veiksmų. NAPPŽ vertinimu, dalis savivaldybių prekybos žmonėmis Lietuvoje nelaiko didele problema. Tai išlieka didžiausiu iššūkiu įgyvendinant prekybos žmonėmis prevenciją – trečdalis savivaldybių nurodė neturinčios duomenų apie prekybą žmonėmis ir vykdomas šio reiškinio prevencines veiklas.

Apibendrinant, kovos su prekyba žmonėmis priemonės Lietuvoje 2025 m. išliko fragmentiškos – trūko tarpinstitucinio bendradarbiavimo, taip pat bendradarbiavimo su nevyriausybėmis organizacijomis. Dalis savivaldybių aktyviai veikia kovos su prekyba žmonėmis srityje, dalis prevencines veiklas vykdo pasyviai, dalis nepateikė informacijos apie veiklą kovos su prekyba žmonėmis srityje. Taigi galima teigti, kad kovos su prekyba žmonėmis prevencijos priemonių įgyvendinimas savivaldybėse išlieka fragmentiškas ir netolygus.